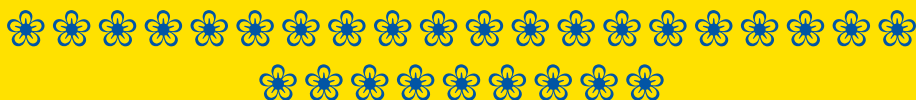

PREČO MÁM RÁD

SLOVENČINU
PREČO MÁM RÁD SLOVENSKO

29. ročník

MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

**PREČO MÁM RÁD
SLOVENČINU,
PREČO MÁM RÁD
SLOVENSKO**

MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
2021

*Ó, Bože, daruj nám deti, ktoré sa stanú žiarivým príkladom,
bohatstvom a požehnaním pre náš národ.*

Jozef Ondrej Markuš 1966

Prehliadka víťazných prác 29. ročníka celoslovenskej súťaže
s medzinárodnou účasťou na tému

Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko

Zodpovedná redaktorka Lucia Konturová
Jazykové redaktorky Oľga Škorecová, Zuzana Štukovská
Znak súťaže navrhol Rado Kováčik 1993

Vydalo Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
Tlač KO & KA, spol. s r. o., K-PRINT

NEPREDAJNÉ

ISBN 978-80-972297-7-1

*Slovenčina, kto ti dal
tolko nežných krás,
že vždy ako potôčik
zažblnkoceš v nás?*

*Slovenčina najdrahšia,
ty si poklad náš.
To preto, že mamkino
srdce v sebe máš.*

(Táto báseň Štefana Moravčíka
zhudobnená Milanom Novákom
sa od roku 1994 každoročne spieva
na úvod slávnostného vyhodnotenia
súťaže v Nových Zámkoch.)

Podakovanie

Slová uznania a vďaky už tradične patria všetkým vyhlasovateľom, organizátorom, porotcom, sponzorom a priaznivcom, ktorí sa pričínili o to, že aj v špecifických podmienkach epidemickej situácie sa dvadsiaty deviaty ročník súťaže Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko uskutočnil – hoci netradične, bez slávnostného vyhlásenia výsledkov a odovzdávania ocenení víťazom jednotlivých súťažných kategórií v Nových Zámkoch. Najväčšie uznanie za krásne vyznania slovenčine a Slovensku však patrí všetkým súťažiacim žiakom a študentom aj ich zanietým a obetavým pedagógom i rodičom.

Dvadsiaty deviaty ročník súťaže sa niesol v znamení 1 150. výročia nástupu Svätopluka I. na kniežací stolec, 230. výročia vydania Tolerančného patentu cisára Jozefa II. a 160. výročia vyhlásenia Memoranda národa slovenského v Martine. Dvadsiaty deviaty ročník súťaže je venovaný aj výročiam významných osobností – 200. výročiu narodenia Janka Matúšku, 145. výročiu narodenia Ivana Kraska, 100. výročiu narodenia Ruda Morica, 100. výročiu narodenia Ivana Bukovčana, 85. výročiu narodenia a 20. výročiu úmrtia Vincenta Šikulu, 700. výročiu úmrtia Matúša Čáka Trenčianskeho, 100. výročiu úmrtia Pavla Országha Hviezdoslava, 85. výročiu úmrtia Kristíny Royovej, 50. výročiu úmrtia Martina Benku, 100. výročiu úmrtia Štefana Boleslava Romana (zakladateľa Svetového kongresu Slovákov) a 80. výročiu narodenia Alexandra Kormoša (básnika, prekladateľa a novinára, významnej osobnosti Slovákov žijúcich v Maďarsku).

Vyhlasovatelia 29. ročníka súťaže

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
Matica slovenská
Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied
Spolok slovenských spisovateľov
Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, s. r. o.
Štátny pedagogický ústav
Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí
Vydavateľstvo Matice slovenskej

Partneri

Literárne informačné centrum
Základná škola Gábora Bethlena, Nové Zámky

Sponzori 29. ročníka súťaže

HABAKUKY, Dobšinského svet, o. z., Banská Bystrica
Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, s. r. o.
Vydavateľstvo Matice slovenskej, Martin

Projekt je realizovaný s finančnou podporou

Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky
Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí

a s podporou

Nitrianskeho samosprávneho kraja
Mesta Nové Zámky
Miestneho odboru Matice slovenskej Nové Zámky

Súhvezdie bodkovanej maše

Kolko svetov, kolko planét a kolko hviezd sa skrýva vo vesmíre? Presne toľko, kolko vo vnútri každého človeka.

Našími hviezdami sú slová slovenského neba. Vždy na ňom objavujeme niečo nové a spoznáваме jeho nekonečnú veľkosť a krásu.

Básnik Pavol Országh Hviezdoslav miloval nočné nebo. Ako chlapec sa naň rád díval z prítmnia rodného dvora, kým ho starostlivá mamka nezahnala do postele. Každá hviezda z oblohy sa v ňom premenila na slovo. A nie hocijaké. Vkladal ich do svojich básní, ktoré dodnes rozsvetujú svet. Zahniezdili sa aj do jeho žiarivého mena – Hviezdoslav.

Vy, ktorí ste sa odhodlali vytvoriť svoje prvé dielka a venovať svoj talent, úsilie i odvahu tejto súťaži, aj vy snívate z neba materinskej reči hviezdne slová, ktoré zmenia svet. A nielen ten váš, veď v tomto zborníčku sa stal už aj naším svetom. Na jeho stránkach sa stretlo celé Slovensko, aj vy – vtáčatá zo slovenských hviezd, ktoré uvili vaši rodičia a prarodičia v mnohých kútoch sveta. Aj tam, kde deti ako malý Paľko Országh dodnes putujú za svojou slovenskou školou dlhé kilometre v čase-nečase.

V čase-nečase sa v tomto zborníčku stretli aj vzácne a úprimné vyznania, vysnívané rozprávky, na ktoré malí i mladí autori premenili dnešnú realitu, básne, do ktorých vniesli vytúžený poriadok, rytmus a harmóniu, také odlišné od disharmónie súčasného sveta. Stáli pri nich učители, rodičia i starkí, kamaráti a priatelia. Každý z nich im podaroval slová, príbehy a najkrajšie obrázky z pokladničiek svojho života. A oni ich pridali k tým svojim, vybrúsili, premenili na zlato a vypustili na hviezdnu oblohu.

Pred sto rokmi sa ku všetkým hviezdám pridala aj náš najväčší básnik – Pavol Országh Hviezdoslav. Tam hore na nebi má už svoju planétku, ktorá nesie jeho hviezdne meno. Keď sa za jasnej noci dobre zadívate na oblohu, možno ju uvidíte aj vy. A čo keď sa vám podarí objaviť aj súhvezdie jeho obľúbenej bodkovanej maše?

Lubica Kepštová
šéfredaktorka časopisu Slniečko

Sviatok milovníkov materskej reči

„*Tou slovenskou rečou si človek pomenúva všetko: ľudských bratov a ľudské sestry, domov, rodnú krajinu, pravdu, spravodlivosť, právo i neprávno, krásu života a takisto povinnosti človeka medzi ľuďmi. Len podľa reči nájdeš svoj domov aj v nepriazni osudu.*“

Desatoro súťaže

Vážení čitatelia,

poslaním celoštátnej literárnej súťaže žiakov a študentov základných a stredných škôl s medzinárodnou účasťou *Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko* je podchytiť, rozvíjať a prehlbovať záujem detí a mladých ľudí o materskú reč a umožniť im vyjadriť vzťah k slovenčine a Slovensku, k jeho osobnostiam, domovu i k svojim blízkym vlastnými výrazovými prostriedkami a rôznymi umeleckými formami jazykového prejavu.

Logo súťaže, ktorého autorom je Rado Kováčik, pozostáva z otvorenej knihy, symbolu vzdelanosti. V jej strede je srdce, oddávna považované za zdroj nekonečnej lásky. Súťaž má aj vlastnú „erbovú“ pieseň, ktorej slová na hudbu Milana Nováka napísal Štefan Moravčík. Od roku 1994 sa spieva na slávnostnom vyhlásovaní výsledkov súťaže v Nových Zámkoch, v pôsobisku prvého kodifikátora spisovnej slovenčiny Antona Bernoláka. Úryvok z „erbovej“ piesne má svoje stále miesto na prvých stranách zborníka ocenených prác, ktorý od roku 1995 pravidelne zostavuje a vydáva *Ministerstvo kultúry SR*, lebo jej slová „*Slovenčina, kto ti dal toľko nežných krás, že vždy ako potôčik zažblnkoceš v nás?*“ považujeme za najvýstižnejšie pomenovanie toho, o čo sa organizátori tejto jedinečnej súťaže už 29 rokov usilujú.

Keďže opakovanie je matkou múdrosti, urobme si krátku exkurziu do histórie tohto tradičného podujatia. Prvý ročník súťaže *Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko* vyhlásilo v roku 1993 *vydavateľstvo Mladé letá* spolu s *umeleckým odborom Matice slovenskej* pri príležitosti 150. výročia uzákonenia spisovnej slovenčiny. Nebývalý záujem o súťaž v nasledujúcich rokoch podnietil aj záujem nových organizátorov, aby za jej priebeh a prípravu prevzali zodpovednosť. Od 3. ročníka súťaže (1995) sa rozšíril počet jej vyhlasovateľov o *Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo školstva SR* (súčasné *Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR*), *Maticu slovenskú, Spolok slovenských spisovateľov* a *Jazykovedný ústav Ľudovíta*

Štúra Slovenskej akadémie vied. Neskôr sa pridal *Dom zahraničných Slovákov* (11. až 14. ročník), *Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí* (od 14. ročníka) a *Vydavateľstvo Matice slovenskej* (od 15. ročníka). Hlavným garantom podujatia je *Štátny pedagogický ústav*, ktorý zverejňuje propozície súťaže a prijíma súťažné práce. Od 11. ročníka bola poverená organizačným zabezpečením slávnostného vyhodnotenia súťaže *Základná škola na Nábrežnej ulici v Nových Zámkoch*, od 28. ročníka prevzala na seba túto úlohu *Základná škola Gábora Bethlena v Nových Zámkoch*.

Počas trvania súťaže sa do nej zapojili žiaci a študenti rôznych vekových kategórií: od prvákov na základných školách až po maturantov. Oceňujeme, že súťaž dlhodobo oslovuje aj žiakov a študentov v zahraničí: na Cypre, v Chorvátsku, Maďarsku, Rumunsku, Spojenom kráľovstve, Spojených štátoch, Srbsku, vo Švédsku, v Španielsku, na Ukrajine...). Je úžasné náhodne sa dozvedieť o úspechoch žiakov a študentov, ktorí vďaka našej súťaži získali nielen korene, ale aj krídla... Napríklad jej účastníčky **Zuzana Okuliarová** a **Katarína Džunková** sú dnes nielen dospelé ženy, ale aj uznávané poetky, ktoré už vyše desať rokov vydávajú vlastné básnické zbierky. A čo ostatní? Premýšľala som, ako sa majú, akú profesijnú cestu si vybrali, ako žijú a kam ich zavial osud od čias, keď to ešte ako žiaci a študenti skúšali v súťaži *Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko*. Doposiaľ ich bolo takmer 27-tisíc... A hoci o väčšine súťažiacich prakticky nič nevieme, som presvedčená, že v ich pamäti zostali uložené aspoň spomienky na neopakovateľnú atmosféru slávnostných stretnutí účastníkov súťaže v Nových Zámkoch. O to viac ma mrzí, že ich organizovanie v posledných dvoch rokoch zastavila epidemická situácia spojená so šírením ochorenia COVID-19. S prihliadnutím na prioritu verejného zdravia sme sa teda nemohli naposledy oficiálne poďakovať ani účastníkom, ktorí v súťaži končia, ale svojím výnimočným talentom v nej zanechali hlbokú stopu. Patrí k nim aj **Lucia Ninisová**, ktorá po ukončení gymnázia v Nových Zámkoch vykročila do novej vysokoškolskej etapy svojho života. S našou súťažou sa lúči a v jej prípade sa to zrejme ani nedá inak ako básňou. Hoci táto je nesúťažná, a teda nehodnotila ju žiadna porota, pre organizátorov súťaže má mimoriadnu cenu: potvrdzuje, že cesta, ktorou kráčajú už takmer 30 rokov, je cestou k správne cieľu.

Oľga Škorecová
riaditeľka odboru prierezových politík
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Lucia Ninisová

Rozlúčka so súťažou

Keď som bola malá, rada som sa hrala,
pri rozprávkach, uspávankách ticho zaspávala.

Učila sa spievať prvé pesničky,
recitovať svoje prvé básničky.

Skoro vždy som za to niečo dostala,
tak som recitovala i spievala.

Mala som už preč dva roky,
za mnou boli prvé kroky.

Môj macík bola moja prvá knižka,
študovala som ju z blízka.

Nebolo to celkom hneď,
vedela som ju naspamäť.

Ocino ju čítal vždy, keď som to chcela,
až kým som ju celú, celú nevedela.

Keď k nám potom prišli ocinovi známi,
on obracal v knižke pomaličky strany.
Ja som sa len dívala, akoby som čítala.

Aj babka sa čudovala,
ako som to dokázala.

Ja som ďalej rástla,
nad knižkami ticho žasla.

Žasla, aké krásne,
sú niektoré básne.

Až prišiel čas nielen čítať,
lež skúsiť aj trošku písať.

Trochu som sa snažila,
niečo malé tvorila.

Pani učiteľka vravievala,
dobré si to napísala.

Povedala, veď to ukáž.

Je to dobré aj na súťaž.

A tak pani učiteľka milá
báseň pekne prihlásila.

A čuduj sa svete,
ako iste viete,

pre mňa ako snívanie,
bolo čestné uznanie.
Potom to šlo zas a znova,
každým rokom dookola.
Porota tá hodnotila,
vždy mi báseň ocenila.
Ocenenia vždy potešia,
ďalšia báseň bude lepšia.

Rozvíjajú túžbu uspieť, snahu tvoriť v nás.
Dnes som tu s básňou naposledy, no po šiesty raz.

Ďakujem všetkým, čo mi pomáhali,
čo ma viedli, radili, chyby naprávali.

Ďakujem i porote za jej hodnotenie,
za jej názor, láskavosť a tiež povzbudenie.

Ďakujem všetkým, čo sa s láskou starajú,
že takúto súťaž inde nemajú.

Dnes súťažím naposledy, tak súťaži želám,
aby nikdy súťažiacim nechýbali šťastie ani elán.

Aby o nich nikdy nebola núdza,
nech ich myseľ prebúdza tvoriteľská múza.

Láska k vlasti, k rodnej reči nech ich vopred pohýna.

Nech ich inšpiruje rodné mesto či dedina.

Len sa neboj, čo je v tebe, pekne všetkým ukáž,
talent, lásku k Slovensku, o tom je táto súťaž.

Vďaka pani učiteľke, čo ma prvá prihlásila,
keď ma vtedy ocenili, bola že to sila.

Vďaka našej súťaži, za krásne chvíle,
za gratulácie, potlesk i pohľady milé.

Mne končí jedna etapa a začína sa nová,
na jeseň ma čaká už vysoká škola.

Lásku k vlasti, rodnej reči budem ďalej rozvíjať,
na našu súťaž tvorivú budem s láskou spomínať.

Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko, veľa si mi dala,
k materčine, domovine lásku rozvíjala.

Tak sa teda lúčim básňou, lebo básne milujem.

Úprimne a zo srdca jedno veľké ďakujem.

29. ročník súťaže v číslech

Do celoslovenského kola súťaže Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko sa v školskom roku 2020/2021 zapojilo spolu **68** škôl z celého Slovenska.

Z uvedeného počtu slovenských škôl bolo:

- 37 základných škôl,
- 14 základných škôl s materskou školou,
- 4 spojené školy,
- 1 cirkevná základná škola,
- 3 základné umelecké školy.

Zo stredných škôl sa do súťaže zapojili:

- 3 gymnáziá,
- 5 stredných odborných škôl,
- 1 stredná priemyselná škola.

Hodnotilo sa spolu **270** literárnych prác zo Slovenska. V 1. kategórii (práce žiakov 1. stupňa základných škôl) bolo posudzovaných 90 literárnych prác. V 2. kategórii (práce žiakov 2. stupňa základných škôl a žiakov 1. až 4. ročníka osemročných gymnázií) bolo posudzovaných 151 literárnych prác. V 3. kategórii (práce žiakov stredných škôl) bolo odborne posúdených 29 prác.

Žiaci zo zahraničia súťažili v 4. kategórii, do ktorej prišlo **50** súťažných prác. Do súťaže sa zapojili tieto školy:

Srbsko – Základná škola Jána Čajaka, Báčsky Petrovec; Stredná zdravotnícka škola 7. apríla, Nový Sad; Základná škola 15. októbra, Pivnica;

Maďarsko – Slovenské gymnázium, základná škola, materská škola a kolégium, Békešská Čaba; Maďarsko-slovenská dvojjazyčná národnostná základná škola a internát, Nové Mesto pod Šiatrom; Slovenská národnostná škola, Mlynky;

Chorvátsko – Základná škola Josipa Kozarca, Josipovec; Základná škola kráľa Tomislava, Našice;

Ukrajina – IV. všeobecnovzdelávacia škola s prehlbeným vyučovaním slovenského jazyka, Užhorod.

Súťažné práce posudzovalo 15 porotcov v štyroch kategóriách. Porotcovia udelili v 1. kategórii 1 hlavnú cenu, 1 cenu poroty, 1 osobitnú cenu poroty, 2 ceny časopisu Slniečko a 10 čestných uznaní; v 2. kategórii udelila porota 2 hlavné ceny, 2 ceny poroty, 1 osobitnú cenu poroty, 20 čestných uznaní a v tejto kategórii bola udelená aj cena primátora mesta Nové Zámky; v 3. kategórii 1 hlavnú cenu, 1 cenu poroty, 1 osobitnú cenu poroty, 10 čestných uznaní a v tejto kategórii bola udelená aj cena odboru prierezových politík Ministerstva kultúry Slovenskej republiky; v 4. kategórii 2 hlavné ceny, 1 cenu poroty, 1 osobitnú cenu poroty, 1 osobitnú cenu predsedu Matice slovenskej a 10 čestných uznaní. Poroty ocenili 5 pedagógov a 5 škôl.

Zloženie odborných porôt

Päť odborných porôt posudzovalo práce v jednotlivých kategóriách v tomto zastúpení:

Iveta Baloghová, Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí,
Karol Csiba, šéfredaktor časopisu Slovenská literatúra,
Ivona Ďuričová, autorka literatúry pre deti a mládež,
Marta Hlušíková, autorka literatúry pre deti a mládež,
Lubica Kepštová, šéfredaktorka časopisu Slniečko,
Brigita Lehoťanová, redaktorka Vydavateľstva Spolku slovenských spisovateľov,
Mária Malperová, Miestny odbor Matice slovenskej v Nových Zámkoch,
Zuzana Pavelcová, Krajanské múzeum Matice slovenskej v Martine,
Antónia Revajová, autorka literatúry pre deti a mládež,
Lena Riečanská, autorka literatúry pre dospelých, deti a mládež,
Viera Rosinová, pedagogička,
Milina Sklabinská, Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí,
Oľga Škorecová, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky,
Zuzana Štukovská, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky,
Vanda Vámošová, Vydavateľstvo Expol Pedagogika, s. r. o.

Zastúpenie miest a obcí zo Slovenskej republiky

Alžbetin Dvor

Babín, Bánov, Bánovce nad Bebravou, Banská Bystrica, Bratislava,

Bzince pod Javorinou

Dubnica nad Váhom

Fričovce

Giraltovce

Handlová, Hnúšťa

Ivanka pri Dunaji

Jacovce

Kapušany, Kežmarok, Košice, Košúty, Krušetnica, Kysucké Nové Mesto
Levice

Makov, Maňa, Melčice-Lieskové, Michalovce, Moldava nad Bodvou

Námestovo, Nové Zámky

Pata, Piešťany, Poprad, Poprad-Matejovce, Považská Bystrica, Prešov,
Pruské, Pružina, Púchov

Radošovce, Rimavská Sobota, Rosina

Salka, Sedliská, Sereď, Skalica, Stará Ľubovňa, Strážske, Stupava, Svätý
Jur, Svidník, Svinia

Šurany

Trnava, Tvrdošovce

Valaská, Veľký Krtíš, Višňové, Vranov nad Topľou

Zákamenné, Zemné

Zastúpenie miest a obcí zo zahraničia

Chorvátsko – Josipovec, Našice

Maďarsko – Békešská Čaba, Mlynky, Nové Mesto pod Šiatrom

Srbsko – Báčsky Petrovec, Nový Sad, Pivnica

Ukrajina – Užhorod

Zahraniční účastníci súťaže: spolu 50, a to najviac súťažiacich bolo zo
Srbska – 24, z Maďarska 16, z Chorvátska 7 a z Ukrajiny traja.

Milan Rúfus

***Modlitba
za deti tretieho tisícročia***

*Čo budeš ďalej, Bože, robiť
s mláďatami nie už Tvojej doby?
Podržiš ruku nad nimi?*

*Nedovol' blúdiacemu času,
aby ich obral o ich krásu
a prestali byť šťastnými.*

*Aby im vzal ich melódiu
a trávil studne, z ktorých pijú,
a pustošil im srdiečka.*

*Voda, čo nikdy nezamrzá,
tá najsvätejšia voda – slza,
im nesmie padať spod viečka.*

*Rob všetko, čo len môžeš robiť,
aby si deti chorej doby
uchránil, Bože, od zlého.*

*Ostaň ich chrániť pri kolíske.
A nechaj čistým, čo je čisté.
Zomreli by sme bez neho.*

(Túto báseň venoval v roku 2000 Milan Rúfus ako pozdrav a poďakovanie „ostrovu kanárikov“, ako nazval deti zo súťaže Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko.)

PREHLIADKA OCENENÝCH PRÁC

Ceny udelené v 1. kategórii

Hlavná cena v 1. kategórii:

Roguška a harčiček

Z televízie počúvam, že žijeme v dobe, keď nás zlá epidemická situácia súvisiaca s vírusom COVID-19 poznačila a zmenila. Na návštevu blízkych nám musí vystačiť počítač a konferenčný hovor. Koncert, divadelná rozprávka, pozieraná v papučiach z domáceho gauča, či detská svätá omša online.

Keď sa nad touto situáciou zamýšľam, možno je ten vírus pre naše ľudstvo v niečom prospešný, veď už oddávna sa hovorí, že všetko zlé je na niečo dobré, nie?

S radosťou trávim svoj voľný čas u prastarých rodičov, a to nielen teraz počas koronavírusu. Veľa sa spolu rozprávame. Rada počúvam ich zážitky z detstva. Často s otvorenými ústami či s nadšením a nedočkavosťou, ako sa niektorý príbeh skončí. Priznám sa, že niekedy aj so slzami na krajíčku. Nemohli pravidelne navštevovať školu, lebo museli ostať doma a pomáhať s domácimi prácami. Prastarý otec mi rozprával o tom, ako chystali drevo, ktoré zväzali konským záprahom. Drevo si prikladali do pecky. Tá im vykúrila celý dom, ale zároveň im slúžila aj ako dnešná dotyková elektrická rúra či sporák, na ktorom si pripravovali a varili jedlo. Najčastejšie to boli halušky s kapustou, tvarohom, lokša či pirohy. Jedli len to, čo si sami doma vypestovali alebo vychovali. Prastarý otec v lete pásol husi a kravičky, aby bol svojej domácnosti čo najviac nápomocný. Popri pasení zbieral liečivé bylinky ako napríklad materinu dúšku, repík a skorocel. Z mäkkého vrbového dreva vyrábala píšťalky, ktoré naučil robiť aj mňa.

Prastará mama mi zasa rozpráva o tom, ako sa stretávala so svojimi kamarátkami pri páraní peria. Veľmi veselou príhodou pre mňa bolo, ako si moju mamku v roguške zobrala na chrbát a išla aj s ňou okopávať zeleninu na pole. Predstavujem si, ako to vyzeralo, keď každý večer spolu sedela celá rodina za stolom a z jednej misky jedli zamešku, ktorá bola posypaná cukrom. V prostriedku stola jamka plná masla, ktoré si mútением sami vyrobili. Po večeri sa napili z harčička nadojeného domáceho mlieka od ich kravy Marhule. Čo je zameška? Aj ja som sa to pýtala a starká mi vysvetlila, že je to jedlo z pomletej kukurice. Harčiček je hrnček, ale to asi viete, že? Všetci,

čo bývali v dome, sa spolu zhovárali, modlili a všetci spali spolu v jednej izbe. Muselo to byť krásne a myslím si, že sa žilo lepšie. Niekedy svojim starým rodičom naozaj závidím.

V detskej izbe mám obrus, ktorý mi vyšívala starká. Veľmi si ho vážim a chránim. Je to pre mňa neoceniteľný dar. Nechcem sa chváliť, ale starká naučila vyšívať aj mňa. Naučila ma aj veľa ľudových pesničiek. Som veľmi hrdá na to, keď mi moji prastarí rodičia rozprávajú rozprávky, o ktorých sa ja ešte len teraz učím v škole.

Eudia, ktorí žili pred nami, nemali počítače ani mobily, ale mali veľké srdcia. Myslím si, že to bolo lepšie, pretože spolu trávili viac času, komunikovali medzi sebou, stretávali sa, spievali a z rozprávania viem, že aj tancovali. Každá doba je niečím výnimočná a krásna. Dúfam, že si zoberiem príklad od svojich prastarých rodičov a zasväťím svojich starších aj mladších kamarátov do tajov krás minulosti.

*Slovensko je moja vlasť, dobre sa tu býva,
polia, lúky, lesy, sady, to sú naše poklady.*

Timea Sabová, 2. ročník, ZŠ, Dukelská ulica, Giraltovece

Cena poroty v 1. kategórii:

Malé zázraky okolo nás

Bol príjemný slnečný deň. S dedkom som sedela v našom ovocnom sade a obdivovala červené jabĺčka na stromoch. Začal spomínať: „Milá Julianka, strom, na ktorý sa pozeráš, som zasadil so svojím ocom, keď som bol malý ako ty teraz. Moje detstvo bolo veľmi pekné. Doba bola ťažká, ale život ľudí veselší a pokojnejší ako dnes.

Žil som na dedine. Malá Domaša sa nachádza v krásnom prostredí a vždy sa mala čím popýšiť. Už ako malý chlapec som poznal každý jej kút. Vedel som, kde sa dá najlepšie ukryť pred nahnevanou mamkou, kde nájsť černice či lesné jahody. Poznal som najlepšie miesto na Ondave, kde sme sa s kamarátmi dokázali kúpať celý deň, kým nás nerozbolelo brucho od hladu. Toto čarovné miesto na kúpanie volali dedinčania Brodzik a volajú ho tak dodnes. Keď som mal 15 rokov, udiala sa v obci veľká vec. Na rieke Ondava bola vybudovaná vodná nádrž Veľká Domaša. Niekoľko obcí bolo zaplavených a ľudia z nich sa presťahovali do mesta. Naša dedina ostala zachovaná a v jej blízkosti vznikla vyrovnávací nádrž Malá Domaša.“

„A ostala dedina rovnako pekná aj naďalej?“ opýtala som sa nedočkavo. „Ešte krajšia! Aj keď prešlo veľa rokov a zmenili sa niektoré domy aj ľudia,

príroda ostala dodnes krásna,“ s úsmevom dokončil svoje rozprávanie môj úžasný dedko.

Od nášho rozhovoru prešlo niekoľko mesiacov a vo svete vypukla pandémia ochorenia COVID-19. Zmenil sa život ľudí. Aj nás detí. Zavreli sa školy a žiaci sa začali učiť na dialku z domu. Celá rodina sme doma. Je to náročné. Keď je vonku príjemné počasie, chodíme s mamkou a bratom na prechádzky po dedine a k vode. Obdivujeme zimnú krajinu a dýchame čerstvý vzduch. Jazdí teraz menej áut a kamiónov. Na začiatku nového roku sme si počas prechádzky všimli, že v nádrži plávajú dve krásne labute. Hneď ako sme sa priblížili k brehu, rýchlo a elegantne k nám priplávali. Asi čakali, že im hodíme niečo na jedenie. Bolo mi ľúto, že som pri sebe nič nemala. Od tohto dňa ich chodíme s mamkou obdivovať každý deň a vždy im prinesiem kúsok suchého chleba. Vždy všetko pojedia. A ja som vtedy veľmi šťastná a očarená ich krásou. Na Domaši tento rok ostal prezimovať iba jeden pár bielych labutí a väčší krdeľ kačíc. Vraj ich tam bolo ešte pred piatimi rokmi oveľa viac.

Prečo tu ostal iba jeden pár? Možno sme zabudli, že keď znečistujeme prírodu a myslíme iba na seba, živočíchy si nájdu svoj domov inde, kde sa im bude páčiť viac. Ja sa pokúsim chrániť prírodu vo svojej obci tým, že nebudem hádzať odpadky do vody a pomôžem prežiť labutiam zimu ich kŕmením. Ľudia sú dnes veľmi smutní. Aj ja. Ale keď sa obzriem lepšie okolo seba, vidím malé zázraky. Aj vy ich môžete vidieť. Pre mňa sú to biele krásavice z Malej Domaše.

Juliana Lacká, 2. ročník, ZŠ, Bernolákova ulica, Vranov nad Topľou

Osobitná cena poroty v 1. kategórii:

Rozprávka o našej rodine

Poznám jedno kráľovstvo. Zmestí sa do jedného trojizbového bytu v Kysuckom Novom Meste. Býva v ňom kráľ Michal, kráľovná Petra a ich tri dcéry. Najstaršia sa volá Terézia, stredná Aneta a najmladšia Diana. A s nimi bývajú aj dve žlté andulky. Volajú sa Pierko a Pierka.

Keďže tam nemajú poddaných, nemá im kto plniť kráľovskú pokladnicu. Tak si kráľ a kráľovná zarábajú sami. Kráľ pracuje ako hasič a kráľovná ako účtovníčka. Princezná Terézia chodí do obvyčajnej nekráľovskej 4. triedy, princezná Aneta je prváčka a princeznička Diana chodí ešte do škôlky. V tomto kráľovstve nie sú ani sluhovia a kráľ dokonca varí pre rodinu sám. Najradšej varí segedínsky guláš.

Jedného dňa si kráľ Michal zavolať svoje dcéry a opýtal sa ich: „Povedzte mi, ako ma máte rady. Tú, ktorá ma bude mať najradšej, zoberiem na výlet.“ Najstaršia dcéra povedala: „Mám ťa rada ako líuku s púpavami.“ Stredná povedala: „Ja ťa ľúbim ako celú oblohu s hviezdami.“ Najmladšia sa naňho usmiala: „Otecko, mám ťa rada ako naše andulky.“

Pripomína vám to rozprávku Soľ nad zlato? Možno sa budete čudovať, ale táto rozprávka sa skončí ináč. Otec sa zamyslel a povedal: „Neviem sa rozhodnúť, a preto vás zoberiem na výlet všetky.“

Celá kráľovská rodina aj s andulkami nasadla do auta. Zastavili na líuke s púpavami, postavili si tam stan a večer pozorovali hviezdy na oblohe. A nezabudli sa odfotiť. Aby všetci videli, že žijú šťastne dodnes.

Terézia Cesneková, 4. ročník, ZUŠ, Štúrova ulica, Kysucké Nové Mesto

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Nielen prázdniny tak trochu inak

V septembri sme začali chodiť do 4. ročníka. Tešil som sa na stretnutie s kamarátmi. Škola však bola iná – tichšia, lebo starší žiaci do školy neprišli. Našu školu si predstavujem ako veľký úľ. Veľa včielok tam usilovne pracuje štyri mesiace. Z nášho pracoviska – z úľa na Nábřežnej ulici – počuť tiché bučanie. Odtiaľto odchádzam na zimné prázdniny k starým rodičom do Semerova.

Vianoce boli bohaté a veselé. Bolo pre nás dôležité, že sme zdraví a všetci spolu, aj keď bez výletov. Chodili sme na prechádzky, videli krásne vianočne vysvietené Semerovo. K dokonalosti chýbal iba sneh.

Často sme sa hrávali spoločenské hry, nie vždy som vyhral. Hlavne, že ma to bavilo. Čas som si krátil kreslením a spoločným pozeraním filmov.

Prázdniny sa skončili a mali sme ísť opäť do školy. No nestalo sa tak. Náš „úľ“ na Nábřežnej ulici zostáva tichý. Učíme sa doma cez počítač. Sme stále tie isté pracovité včielky a tešíme sa na návrat do nášho „úľa“.

Poviete nám, kedy?

Boris Balogh, 4. ročník, ZŠ, Nábřežná ulica, Nové Zámky

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Vzácnny Hervartov

V malej dedinke na východe Slovenska, v krásnom prostredí, žije jedna pani a na tej panej mi veľmi záleží. Je to moja babka. Dedinka sa volá Hervartov a nachádza sa v blízkosti pre mňa najkrajšieho mesta na Slovensku – Bardejova. V Hervartove žije moja babka, ale aj prababka, ktorá býva vedľa dreveného kostolíka. Vždy, keď na ňom zazvonia zvony, tak sa prežehná.

Vzácnny kostolík je pýchou dedinky. Je zasvätený svätému Františkovi z Asissi a je zaradený medzi kultúrne pamiatky UNESCO. Chodia si ho obzerať ľudia z celého sveta. Je veľmi zachovaný aj napriek tomu, že ho postavili bez použitia jediného klinca. Nebola som ešte na svete, preto si to nepamätám, no v tomto kostolíku sa odohrávali rodinné vzácnosti. Mali v ňom svadbu moja mamka a môj ocko. Ako všetci mladomanželia, majú z tejto krásnej udalosti aj fotografiu, ktorá bola pre mňa vždy jednou z najkrajších.

Mamka v bielych šatách... chudý ocko s krížikom v ruke...

„A kde som ja?“ pýtala som sa vždy babky, keď ma mamka nechávala s ňou osamote a ona ma chcela fotkou rodičov utešiť. Moja rodina – mamka, ocko, teraz už aj braček Majko a všetci okolo nás – bola pre mňa vždy symbolom šťastia, lásky, dobra, dokonalej predstavy rodiny a domova.

V tomto historicky vzácnom kostolíku sa vydávala nielen moja mamka, ale aj moja babka, dokonca aj prababka. Radostná udalosť z Hervartova sa týka aj mňa, pretože som sa tam narodila a s mamkou a ockom som tam prežila prvé roky môjho života.

Po čase sme sa presťahovali do Vranova nad Topľou, ale Hervartov veľmi rada navštevujem. Z prázdninových návštev a z čias, keď sme ešte bývali u babky, mám krásne spomienky. Mám niekoľko vtipných príbehov, ktoré som zažila. V Hervartovskom lese sa stal jeden, keď sme s babkou, mamkou a mojím bratom zbierali huby. Môj brat Majko je malý a keďže sa mu nedarilo a nenašiel ani jeden hríb, mal veľký žal, skoro sa rozplakal. Preto sme mu z našich košíkov vybrali huby a potajomky sme ich kládli za stromy. Tvárili sme sa všetci veľmi prekvapene, že sa mu tak darí v zbere, a on ich od šťastia skoro všetky rozpučil.

Tento rok pred Vianocami sme išli s ujom a s bratom do neďalekého lesa na imelo. Chodili sme po lese a natrafili na nejakú besiedku, v ktorej bola krabička a na nosnom stúpe besiedky boli pribité parohy. V krabičke bola cibuľa, cesnak a pálenka. Keď sme prešli kúsok ďalej, natrafili sme na imelo.

Ujo poznamenal: „Na toto treba krídla!“

Krídla sme nemali a imelo sme preto nechali ďalej rásť na strome.

Krstiny, svadby, zvony, drevený kostolík. To všetko sú udalosti, ktoré sa týkajú môjho života a vzácneho miesta – dedinky Hervartov s jej vzácnosťou pre mňa a pre celé Slovensko.

Dominika Galliková, 4. ročník, ZŠ, Bernolákova ulica, Vranov nad Topľou

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Zaujímavé názvy kníh

Počas pandémie sa nedalo veľmi športovať, preto som začal viac čítať. Na konci prázdnin som si na futbalovom tréningu zlomil nohu. Musel som zostať doma. Keďže som sa nudil, začal som čítať ďalšiu knihu. Bol som aj v nemocnici a tam som si prečítal ešte jednu. Zistil som, že aj názvy knižiek sú zábavné.

Napríklad **Nezblázni sa, mamička** od **Gabriely Futovej**. Aj naša mamka to má pestré. Doma sme samí chlapi – piati bratia a ocko. Mamka to s nami má občas ťažké. Pre toľkých chlapov navariť je fuška!

Čítali ste **Lepší otec v hrsti ako kamoš na streche** od **Gabriely Futovej**? Naš ocko sa do hrsti nedá chytiť, lebo vie rýchlo behať. Každý deň trénuje. Ja a môj brat Gerard radi beháme s ockom. Zúčastnili sme sa aj na bežeckých súťažiach. Gerard dokonca vyhral pohár aj medailu. Raz ju určite získam aj ja!

V školskej knižnici máme aj knihu **Brata musíš poslúchať!** Mne to hovorte! Som zo všetkých bratov najmladší. Túto knihu si asi nevyberiem.

Spolužiačka si teraz požičala knihu **Ja sa z toho ušúľam...!** od **Miroslava Kapustu**. Už názov prezrádza, že pri čítaní bude kopec zábavy. Niekedy si ju v školskej knižnici požičiam.

A akú knihu so zaujímavým názvom čítate vy?

Šimon Hudák, 4. ročník, ZŠ, Kojatice, Svinia

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Zážitky z Oravy

Každoročne navštevujem s mojou milovanou rodinkou Oravu, Tatry či iný čarovný kút nášho Slovenska. Aj tento rok sme v auguste – už asi štvrtýkrát – zavítali na Oravu. No teraz to nebola iba taká obyčajná dovolenka...

Hoci niekto by si mohol povedať, že po štvrtý raz byť na tom istom mieste, tak tam už naozaj nie je čo navštíviť. Možno... Ale nie, ak máte tatina, ako je ten môj... Ten vždy musí vymyslieť nejakú „megaťažkú“ túru. Približne štvrtý deň pobytu na dovolenke nás skoro ráno zobudil... hm... skoro – o desiatej hodine nás vytiahol z rozprávkovej chalúčky.

No fakt sa mi „chcelo“... Ale, chvalabohu, prežila som to. Ale, len tak-tak...

No a tou náročnou túrou bola Modralová – najsevernejší bod Slovenska. V ten deň som prešla dvadsaťštyri kilometrov v teniskách. Extrém! A tatino pred túrou povedal: „Je to túra pre invalidov, v pohode to prejdete aj v teniskách.“

Po túre skonštatoval: „Dobre, nie je to túra až pre takých invalidov...“ Ale tá námaha nebola zbytočná, pretože sme znova spoznávali a vychutnávali si krásu oravskej prírody. Tatino nám sľúbil, že ak zvládneme túto túru, tak si môžeme z Oravy vziať kocúrika Fúzika, ktorého sme zachránili pred roztrhaním líškou.

Hoci som sa v ten deň veľmi „namakala“, ten výhľad z výstupu na najsevernejší bod Slovenska bol čarokrásny...

A odmena v podobe domáceho miláčika – zachráneného zvieratka – je fantastická! V súčasnosti má náš Fúzik už osem mesiacov. Je krásny, zdravý, ale najmä náš! Veľmi ho ľúbi celá naša rodinka a sme šťastní, že neskončil v líškinom zajatí. Opäť som si uvedomila, aká je naša slovenská príroda krásna a jedinečná. Budem šťastná, keď budeme môcť znova navštíviť toto rozprávkové miesto, ktoré nám všetkým nesmierne prirástlo k srdcu...

Emma Kasášová, 4. ročník, ZŠ Gábora Bethlena, Nové Zámky

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Slimáci Slováci

Na moje deviate narodeniny som dostal vytúžený darček. Dvoch slimákov afrických. Aj keď sú ticho, sú veľmi zaujímavé. Rád ich sledujem, ako obhrýzajú uhorku a ako sa kúpu v umývadle.

Môj starší brat však slimáky nemá rád, nie sú mu sympatické. Keď som odišiel na prázdniny k starej mame, slimáky zostali doma. Maminka im dala na večeru jablko, ale zabudla zatvoriť vrchnák. A slimáky sa v noci vybrali na výlet. Preliezli po skrinke do druhej časti izby, kde vyplašili môjho brata. Odvtedy sa smejeme, že musel naháňať slimáky, pretože tvrdí, že sa pohybovali veľmi rýchlo. A keďže preliezli po slovenskej vlajke, ktorá bola

položená na skrinke, tak ja zas hovorím, že sa z mojich afrických slimákov stali slimáci – Slováci.

Teraz netrepezlivo čakám, kedy sa vyliahnú z nakladených vajíčok malé slimáčiky. A budú to tiež Slováci.

Kristián Kazík, 4. ročník, ZŠ, Školská ulica, Maňa

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Tri prúty Svätopluka pre mňa a pre sestričku

V jeden večer, keď sme sa so sestrou opäť raz škriepili o hračky, nás mama napomenula a začala nám rozprávať príbeh o kniežati Svätoplukovi.

Povedala nám, že to bol vládca Veľkomoravskej ríše, ktorý vládol veľmi múdro a spravodlivo. Keď už cítil, že starne a blíží sa jeho koniec, stále viac a viac ho mrzeli hádky medzi jeho tromi synmi o vládu a majetok. Dal si ich zavolať k smrteľnej posteli a podal im zväzok prútov, aby ho zlomili. Synovia to skúšali po jednom, ale nepodarilo sa to ani jednému. Všetci ostali s dlhým nosom. Otec zväzok rozviazal a každému dal jeden prút so slovami: „Skúste to teraz.“ Po jednom kuse ich poľahky zlomili.

Potom riekol: „Vidíte, moji milí, ak budete držať spolu tak, ako tieto prúty, nikto vás neporazí, rovnako, ako vy ste nedokázali zlomiť tento zväzok. Ale ak sa rozdelíte, premôžu vás poľahky tak, ako vy ste rozlámali prúty po jednom. Preto držte vždy spolu a nikdy sa neškriepite,“ povedal vládca na rozlúčku. Synovia však rady otca neposlúchli, škriepili sa, nedržali spolu a ríša sa po smrti Svätopluka rozpadla.

Mamina nám vysvetlila, že napriek tomu, že je to príbeh z minulosti, jeho odkaz platí aj dnes. Musíme byť súdržní a nehádať sa. Chcela by som, aby si všetci súrodenci pomáhali a neškriepili sa. Pretože spolu je celá rodina silnejšia a šťastnejšia.

Mamine sme sľúbili, že sa so sestrou nebudeme toľko hádať a budeme držať stále spolu.

Daniela Liptáková, 3. ročník, ZŠ Jána Amosa Komenského, Tvrdošovce

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Miesto pre mňa najmilšie

Slovensko! Pre niekoho je to iba slovo. Slovo skladajúce sa z deviatich písmen. Pre mňa toto slovo znamená domov.

Volám sa Simonka a mám osem rokov. Narodila som sa tu a aj tu vyrastám. Žije tu celá moja rodina. S rodičmi často chodievam do prírody. Z každého výletu si donesiem nejaké šišky, kamienky, konáriky... Minule som našla kamienok v tvare srdca. Dala som ho maminke a veľmi sa potešila. Raz sme s ockom našli v rieke šklabku. Myslela som si, že v nej bude perla. Doteraz ju mám v izbe.

Keď sa na tieto veci pozerám, spomínam si na krásne výlety a krásne miesta. Slovensko je nádherné. Rodičia mi ukázali, že i v mojom okolí je veľa „pokladov“, ktoré môžeme spoločne objavovať. Stačí len chodiť s otvorenými očami a srdiečkom.

Simona Mazúchová, 3. ročník, ZŠ s MŠ, Ul. Kpt. Nálepku, Bánov

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko

Ako sa to začalo? Keď som mal približne dva roky, mojou najväčšou vášňou boli vlaky. Spolu s babkou a dedkom sme cestovali vlakom len tak. Z Vranova do Humenného a do Prešova. Hlavne, že to bolo vlakom. Najkrajšie na tom bolo, že môj dedko Milan všetko pozná a celou cestou mi rozprával o miestach, ktoré som z vlaku videl. Postupne sme začali cestovať po celom Slovensku. Boli to už skutočné výlety. Bratislava, Trenčín, Bojnice, Orava, Trenčianske Teplice, Rajecké Teplice, Turčianske Teplice a veľa ďalších slovenských miest. Výlety boli viacdňové, v hoteloch bol vždy bazén a výborné jedlo. Dedko ma naučil plávať a ponárať sa. To nebolo to najlepšie. Najviac som sa tešil na spoznávanie okolia. Vždy sme si naplánovali, ktoré miesta navštívime. Navštívili sme kostoly, hrady, zámky, boli to výlety na pohoria, lúky, skaly, do jaskýň. Všetko bolo také nádherné. Príroda bola krásna či už v zime či v lete, čistý a svieži vzduch. Slovensko je úžasná krajina, každé miesto ma očarilo a všetko vo mne zanechalo veľa pocitov. Rozmýšľal som, ako tam ľudia žili kedysi a či by som aj ja chcel žiť ako oni. Som rád, že na Slovensku máme toľko histórie, ktorú môžeme vidieť, dotknúť sa jej.

Zistil som, že v každom kúte Slovenska sa hovorí po slovensky, všade však trochu inak, ale rovnako pekne. Slovenčinu som vnímal aj na zahraničných dovolenkách a práve tam som si uvedomil, aká je ľubozvučná a pekná. Slovenčina mi v porovnaní s inými jazykmi znie jemnejšie. A preto, že je to moja rodná reč, s nikým by som sa tak pekne a rozumne neporozprával v inom jazyku, ako v tom slovenskom.

Slovensko je naozaj peknou krajinou. Je zaujímavá a jedinečná. Slovensko milujem aj preto, že tu mám svoju rodinu: babky, dedka a kamarátov, ktorých mám veľmi rád. Bez nich by som nemohol byť šťastný.

Tomáš Poperník, 4. ročník, ZŠ, Bernolákova ulica, Vranov nad Topľou

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Prázdniny na Slovensku

Cez prázdniny som bola s rodičmi na krásnych miestach našej nádhernej krajiny, v ktorej som sa narodila, na Slovensku. Keď som bola menšia, tieto krásy som si ešte nevedela uvedomiť. Stačila mi prítomnosť rodičov, cesta autom a ja som bola šťastná.

Hneď prvý deň prázdninového týždňa sme si urobili výlet k zrúcanine Revšte. Bol to krásny objekt, odkiaľ sme videli aj kameňolom so zaujímavou štruktúrou tvarov vytesaných do skál. Keď sme podišli bližšie, zbadali sme tam drevené schody. Nevedela som sa pozerieť dolu, lebo to bolo tak vysoko. Ďalší týždeň sme cestovali k opevnenému kláštoru Bzovík. Rozprestierala sa tam priekopa plná buriny a pýru. Keď sme prešli cez priekopu na hrad, obklopili nás štyri nádherné veže. Veľmi nás prekvapila zaujímavá zrúcanina Čabrad. S týmto hradom sa viaže povera, že kedysi dávno bol na hrade požiar. Jedna rodina, ktorá tam žila, chcela utiecť cez tajnú chodbu pod hradom, lenže ich zavalili kamene. Rodičia prežili, ale ich dieťa tam zahynulo. Kto tam teraz príde, tak ho bude počuť a zo zrúcaniny odíde so zlými pocitmi. Našťastie, ja som hlas dieťaťa nezačula, ale skoro som si tam zlomila ruku. Takže asi na tej povere bude niečo pravdy!

Keď som rozprávala svojej prastarej mame o našich výletoch, zalomila rukami: „Bože môj, koľko ste toho stihli! Keď som ja bola mladá, cestovali sme aj na kočoch. Tie išli pomalšie ako dnešné autá. Ale viac sme boli doma v kruhu rodiny. Často sme sa po večeroch rozprávali s mojimi starými rodičmi. Ale spomínam si, že aj dedko pomáhal pri obnove niektorého zo slovenských hradov. Len si presne nepamätám, ktorého.“ Táto babkina veta ma veľmi prekvapila, pretože som ešte nikdy nepočula o tejto dedkovej brigáde. Večer

mi babka porozprávala, že celý deň pracovali, ženy nosili kamene, muži murovali. A večer si spoločne pri ohníčku opekali, hrali na gitare, spievali veselé i smutné piesne. Babke sa zrazu vykotúlala jedna slzička. Na chvíľu nastalo ticho. Pozrela som na ňu a ona sa mi priznala, že vtedy sa s dedkom zoznámili. Zistili, že si spolu rozumejú, zaľúbili sa do seba a prežili spolu ťažký, ale krásny život. „K šťastiu nepotrebuješ zlaté tehličky, ale lásku a veľké srdce! Nám stačili aj tehličky z hradu,“ dodala babka. Objala ma a dohodli sme sa, že na druhý deň pôjdeme dedkovi na hrob zapáliť sviečku. Aby vedel, že sme boli na výlete na hradoch, na ktorých možno bol kedysi aj on.

Možno aj ja raz budem svojej vnučke rozprávať o tom, aké je krásne Slovensko. A toto sú moje dôvody, prečo ho mám rada.

Nikoleta Svetková, 4. ročník, ZŠ, Nábrežná ulica, Nové Zámky

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Najpestrejšia lúka

Po tuhej zime

Jar nás čaká.

Všetci sa tešia.

Štebocú vtáky.

Počuješ?

Na našej farme sa narodili kuriatka.

Sliepky už zniesli vajččka.

Budú na koláč.

Po lúkach behajú malé teliatka.

Môj kôň už nečaká na seno.

Dovediem ho na lúku a tam si spokojne dopraje trávu.

Na chodníku ma privíta pes.

Z kuchyne cítim vôňu čerstvého chleba.

V lesoch rastú bylinky.

Jar ma zobrala na výlet na koni.

Je ako slnko po búrke...

Mamka

Je môj život.

Bez nej by som nebola.

Je víla, ktorá sa stará o pestrú lúku kvetov.

Ráno nás zobudí pesničkou,
večer uspí rozprávkou.
Dotýka sa nás láskou.
Každý deň.
Až kým sa z nás nestanú dospelé kvety.

Stromy

rastú vysoko,
aby sa mohli dotknúť mrakov
a vidieť slnko.
Díhu.
Potom sa tešia spolu s deťmi.
Na nočný koncert.

Jar

To je prebúdzanie.
Prichádza, aby odohnala zimu.
Nosí krásne farebné šaty.
Na jar rastú lúkam vlasy.
Stromom sa predlžujú ruky.
Deti utekajú do ich náručia.
Celá príroda sa s nami raduje.

Anežka Ščurková, 4. ročník, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Lubovňa

Cena časopisu Slniečko:

Miška a jej malí pacienti

Pacientka z lesa

Ráno sa Miška zobudila, išla si umyť zuby, ustlať posteľ, prezliecť sa z pyžama a pripraviť sa do školy.

Dnes idú na výlet. Miška sa veľmi teší, pretože idú do lesa a tam je veľa zvieratiek, napríklad veveričky.

Popík ísť, bohužiaľ, nemohol, a tak len trpezlivo čakal, kým sa Miška vráti. Miške bolo smutno za Popíkom a jemu tiež. Ale zasa je to len chvíľa, myslela si Miška. Už sa nemohla dočkať, kedy tam budú. Lepila si tvár neustále na

okno autobusu a tešila sa, koľko zvieratiek si odfotoí, alebo aspoň ich bude vidieť. O chvíľu už autobus zastal a Miška spolu s ostatnými vystupovala von.

V lese boli orechy, šišky a plno stromov. Pani učiteľka povedala, aby si každý našiel dvojicu. Miška si našla Evku, najlepšiu kamarátku.

Po ceste sa zastavili pri pozorovateľni. Bol z nej krásny výhľad. Miška z diaľky zbadala malú veveričku. Rozbehla sa dolu schodmi a po chodníku až k blízkeму jazeru. Na zemi, tesne pri vode, ležala malá veverička. Bola veľmi smutná, lebo vypadla z domova a nevedela, kde je. „Tvoja mama sa určite o teba bojí. Kde bývaš?“ A keďže Miška rozumie reči zvieratiek, veverička jej odpovedala: „Ja vlastne ani neviem.“ „Takže ani nevieš, kde bývaš? Och! Veď ty máš zranené uško!“ všimla si Miška. „Musím ho ošetriť, ale ako, keď tu nič nemám? Už viem,“ dala si dolu šál. „Ja ti ho obviažem týmto šálom, dobre? To je skvelé, že už ťa to bolí menej, no a teraz druhá vec. Nevieme, kde bývaš. Musíme nájsť tvoju mamu, ale kde? Aha, išla na orechy, a preto nevidela, ako si spadla. No tak to už dáva zmysel, veď možno ešte ani nie je doma a nevie, že si preč. Ale ako ju nájdeme? Hm a ako vyzerá? „A nie je toto ona?“ „Áno, áno,“ vykričkla natešená veverička, „Práve sa vracia domov.“

Aj Miška si v tej chvíli uvedomila, že je čas ísť domov. Veverička sa poďakovala a odišla za mamou. Miška jej zakývala a rozbehla sa k pozorovateľni. Práve včas, lebo autobus už na deti čakal. Keď sa Miška vrátila domov, pred dverami na ňu striehol Popík. Šťastný, že je doma, Mišku poriadne pooblizoval. Mamička ju zasa poriadne vystískala. „Aj ja vás rada vidím,“ povedala Miška a vyzliekla si mikinu.

Priateľ z podzemia

Miška ráno vstala a išla na prechádzku s Popíkom. Šli na lúku a rozbehli sa. Zrazu Miška o čosi zakopla a spadla na zem. Pozrela sa a zbadala malú jamku. Zistila, že tam žije krtko. Nazrela dnu. O malú chvíľu vykukol von.

„Ó, prepáč,“ povedala Miška. „Si v poriadku?“ zisťovala. „Už som sa bála, že som ti ublížila, ale pre istotu ťa zoberiem na kliniku.“ Ešte to len dopovedala, už bežala ku klinike a otvárala jej dvere. „A teraz ťa prehliadnem,“ Miška vzala do ruky lupu. Všimla si malú ranku na nohe. „No toto ti musím obviazať,“ povedala. „Hotovo! Si statočný, keď si sa vôbec nebál. Musíme však chvíľu počkať, kým sa ti ranka zahojí. Ja viem, že chceš ísť domov, ale mohlo by sa to zhoršiť. Dobre, zajtra, ak sa ti to zlepší, môžeš ísť domov. Ale teraz už musím ísť, no sľubujem, že sa vrátim, sľubujem.“

Keď sa Miška vrátila domov, mama ju hneď pozvala k stolu. Na večeru boli palacinky a brokolicová polievka. Keď dojedla, išla hore do izby. Popík si ľahol na zem a Miška do postele.

Ráno sa potichu Miška vykradla z domu. Bola sa pozrieť, či sa jej pacientovi nepohoršilo. „Keďže si v poriadku, asi je načase, aby sme sa rozlúčili, lebo som ti sľúbila, že keď budeš v poriadku, môžeš ísť domov. Čože, ty nechceš ísť domov? Vážne? No tak dobre, ale zajtra už naozaj musíš ísť.“ Miška dala svojmu pacientovi vodu a jedlo. „A teraz si prečítame príbeh z knihy.“

Na ďalší deň sa Miška rozlúčila so svojím pacientom krtkom. Keď prišla domov, mama ju pobožkala na líce. „Už si mi chýbala.“ „Aj ty mne,“ povedala Miška.

Priateľ s rohami

Miška išla s Popíkom na farmu po mlieko. Tam zbadala kozu, ktorá si stále oblizovala kopytko. „Musím jej pomôcť,“ rozhodla sa Miška a zobrala kozu na kliniku. Keď ju prehliadla, zistila, že má poranené kopytko. Boli v ňom trné a mala tam škrabanec. Miška jej ranu obviazala, aby ju nebolela, ale predtým z nej ešte pinzetou vybrala trné. „Dobre,“ povedala Miška, „zostaneš tu do zajtra a potom uvidíme, či to bude lepšie, áno?“ „Dobre,“ súhlasila koza.

Miška doniesla mlieko a na druhý deň zasa prehliadla kozu. „Je to omnoho lepšie,“ povedala, „a to znamená, že môžeš ísť domov.“ Miška zobrala vedro a kozu a vrátila sa na farmu. Farmár sa Miške poďakoval, že mu ošetrila kozu.

Miška si vypýtala mlieko a odišla domov, aby ho dala mamičke. Ale ešte predtým sa s farmárom rozlúčila a poďakovala sa mu. Keď prišla domov, dala si kakao so slankou a Popík si dal tiež, ale bez slamky. Bolo výborné. Miška si na ňom pochutila.

Pacienti v zime

Jedného dňa Miška išla von. Bola zima, husto snežilo a na jazere bol ľad. Miška zavolała Evke a spolu si postavili snehuliaka. Evka mu dala mrkvu, vlastne nos, a Miška mu urobila gombíky. Mamička prišla skontrolovať, či sú dievčatá v poriadku.

„Ten je krásny, ale chýba mu vedro,“ upozornila dievčatá. Miška k nej pribehla, aby ju objala... Mama pobožkala Mišku na líce. Vtedy si Miška všimla v snehu pierka. Podišla bližšie, zbadala vtáčika a skríkla: „Mami, Evka, poďte sem, je tu vtáčik!“ Evka dodala: „Asi nestihol odletieť.“ „Odnesiem ho na kliniku a prezriem ho!“ Keď Miška prišla na kliniku a prehliadla vtáčika, zistila, že je nielen studený ako ľad, ale aj hladný. Dala mu slnečnicové semienka, červíky a vodu.

„Musela ti tam byť zima, však?“ Prikryla ho dekou. „Vrátim sa o chvíľu,“ povedala a odišla za mamou a kamarátkou Evkou.

Na druhý deň Miška prišla na kliniku opäť, aby sa pozrela na pacienta. Tešila sa, lebo mu bolo lepšie. „O pár dní môžeš ísť domov, ale dnes ani zajtra nie, až keď ti bude ešte lepšie.“

Keď sa skončila zima a začala sa jar, Miška odniesla vtáčika do lesa. Rozlúčila sa s ním a odišla domov. Na druhý deň išli Miška s Evkou na návštevu k vtáčiemu hniezdu. Bolo na strome v lese. Miška doniesla slnečnicové semienka, Evka červíky a Popík svoju kosť. Miška sa zasmiala a poučila ho: „Vtáky kosti nejedia, ale vtáčik ti aj tak ďakuje.“ Evka dodala: „Doniesol si aspoň niečo, Popík, to je od teba milé.“ „Áno,“ zdôraznila Miška, „to, čo si urobil, je veľmi pekné. Za to, že si vtáčikovi niečo doniesol, môžeš tú kosť zjesť, ale nabudúce prines radšej semienka alebo červíky.“ Vtedy zavolała mama. „Ten váš snehuliak sa úplne roztopil.“ Miška si začala spomínať, čo v zime spolu s Evkou a mamičkou robili. To bola krásna zima. Miška si všetko zapísala do svojho denníka, aby si to zapamätala, lebo to boli krásne okamihy. Ešte stále na ne spomína.

Lesný pacient

Bolo leto a Miška išla zbierať maliny. Našla ich za plný kýblik. Po náročnej práci si sadla na vyvalený strom, vyzula si sandálky a odpočívala v tieni. Zrazu začalo pršať a Miška s Popíkom utekali domov. Po ceste zbadala na zemi sovu. „Asi sa stratila,“ povedala Popíkovi. Kľakla si k sove a zobrala ju do rúk.

„Poď, Popík, musíme sa rýchlo vrátiť domov, aby sme neprechladli,“ súrila Miška. Keď dobehli domov, Miška vzala sovu na kliniku, aby ju prehliadla. Keď ju ošetrila, zistila, že má dieťaťko. A tak jej dala mlieko, aby ho nakrmila.

O pár dní sa Miška rozhodla vyskúšať „soviatko“ z lietania. Nešlo mu to veľmi dobre, ale ani zle. Na druhý deň sa sovičke darilo lepšie. Poletovala okolo Miškinej kliniky stále dookola. „Keď už vieš lietať, môžeš sa vrátiť domov aj so svojou mamou.“ Miška sa rozlúčila so sovami a odprevadila ich domov. „Budete mi chýbať,“ povedala smutne. „Nikdy na vás nezabudnem.“ Sadla si do trávy a pozorovala ich. Vrátila sa po chvíli domov a s Popíkom a mamou si pozreli film. Sedeli na gauči a jedli pukance. Bol to super večer. Sovičky sa cez okno pozerali s nimi, ale keďže ich to nebavilo, odišli spať a Miška po chvíli tiež.

Ráno si spomenula, že aj inej sove už pomohla. Možno to bola jej mama.

Hviezdna obloha

Miška s Evkou pozorovali nočnú oblohu a vtom uvideli padať hviezdy. Miška si priala zajtra pizzu a Evka čokoládový koláč. Na raňajky Miška dostala pizzu a Evka koláč. Potom Miška našla štvorlístok a dostala zmrzlinu.

Večer zasa uvidela padať hviezdou. Priala si veľa vecí a všetky sa jej splnili.

*Ema Štítová, 3. ročník, ZŠ s MŠ, Krušetnica
(poznámka: súťažná práca bola skrátaná)*

Cena časopisu Slniečko:

Fiktívny zápisník Márie Terézie

13. 5. 1730

Milý denníček, dnes som oslávila 13. narodeniny. Ocko hovorí, že raz kráľovstvo bude moje, aj to, že to môže byť už čoskoro.

13. 5. 1730

Najhorší deň môjho života. Zomrela moja malá sestrička Amálka. Mala len šesť rokov. Pomyslím si na ňu a už sa mi slzy tlačia do očí. Ocko hovoril, že človek zomrie, až keď je starý. Tak to nemalo byť.

5. 10. 1740

Dnes som našla môj starý denníček z detstva. Odteraz doň budem písať, pokiaľ sa mi neminie.

20. 10. 1740

Môj otec mal 55 rokov. Dnes zomrel. Celý deň som preplakala. Pamätám si, ako mi pred desiatimi rokmi hovoril, že raz toto kráľovstvo bude moje a že rod Habsburgovcov bude zachovaný. Dnes som sa stala vládkyňou Uhorska.

21. 10. 1740

Veľa sa toho nedialo... Prišiel maliar a namaľoval ma. Obraz bol v čudnom ráme. Dlhé hodiny som musela stáť, aby mi ušili šaty na korunovanie. No ja som sa rozhodla, že korunovácia je veľká slávnosť – aspoň tak ma to vychovávateľky učili. Preto som to odložila na leto. (Odložila som to aj preto, lebo sa mi už nechcelo čakať, kým mi tie šaty dokončia.)

25. 6. 1741

Dnes som mala korunováciu v Prešporke. Viezla som sa v zlatom koči. Oslavy trvali niekoľko týždňov. Ľudia sa tváрили tak, akoby videli ten najväčší poklad na svete, a pritom to bol len zlomok z toho, čo vlastním.

jún 1741

Počas osláv som videla pekného grófa. Myslím, že sa volal František. Veľmi vtipný gróf. Páčila som sa aj ja jemu? Počas osláv sa na mňa celý čas pozeral. Keď bola možnosť, vždy sa ku mne pridal.

30. 6. 1741

Počula som, že ľud je nespokojný. Šľachtici majú vzdelané deti a škola je príliš drahá. Podľa mňa je dôležité, aby mal každý človek aspoň malé vzdelanie. Rozhodla som sa postaviť školy.

2. 7. 1741

Keď som sa pozerala na armádu Nemcov, nadobudla som dojem, akoby bolo Uhorsko malým štátom. To sa musí hneď zmeniť. Zavolala som si pisára a hneď som nechala napísať oznam. V ňom stálo: „Milí krajanovia, dnes som sa rozhodla, že nemôže to tak byť, aby Uhorsko bolo pozadu. Tieto príkazy musíte vykonať: Ten, kto má chuť učiť, nech príde do zámku. Keď nebude nikoho, kto by mohol učiť, tak budú učiť kuchári, vojaci, záhradníci a tí, ktorí majú aspoň trošku vzdelania a vedia rozumne hovoriť. Máme málo stromov. Bude vašou povinnosťou aspoň jeden strom do hôr vysadiť. Táto reforma sa volá Porádek hor.“

14. 6. 1765

Manžel bol preč a cítila som sa sama. Večer som usporiadala večierok. Keďže cez deň som nerobila nič zábavné, hádam mám právo sa aspoň v noci zabávať. V zámku som dala do jednej miestnosti priniesť všetky hazardné hry. Niekedy som prehrala veľkú sumu, ale veď čo, som bohatá.

16. 7. 1765

Môj manžel ma podvádzal. Zistila som, prečo bol tak dlho preč. Skoro vôbec nechodil domov. Mala som 16 detí a teraz sa mi toto stalo. V hĺbke duše viem, že to je len veľký omyl.

26. 7. 1765

Uhorsko musí byť veľký a vyspelý štát. Pestovatelia dostanú o týždeň nové plodiny – kukuricu a zemiaky. A je to dosť nehygienické, aby náš ľud musel používať tie staré špinavé dukáty. Pre istotu budeme teraz používať papierové peniaze. A pre lepšiu spravodlivosť nebude mučenie. Na manufaktúru dám príspevok aj ja sama.

18. 8. 1765

Dnes sa stalo to najhoršie, čo som zažila. Môj Ferko zomrel. Môj život už pre mňa nemá zmysel. Rozdala som všetky šperky, nenosím už žiadne farebné oblečenie, lebo už to nemá zmysel, a zahadzujem tento denník. Lúčim sa s tebou, denníček.

Dorota Zelenáková, 4. ročník, ZŠ, Ulica SNP, Šurany

Ceny udelené v 2. kategórii

Cena primátora mesta Nové Zámky:

Viem jedno hniezdo

Rada pozorujem hniezdo drozdíkov na našom dvore. Nachádza sa v tísovom kríku pri záhradnom domčeku so slamenou strechou. Keď ho drozdí rodičia začali stavať, starostlivo ukladali na seba slamky, kúsky trávy a iného materiálu. Čoskoro bolo hniezdo hotové a vykúkali z neho hlávky malých drozdíkov; rodičia im nosili krmivo a upravovali hniezdo, až kým vybudovali domov, ktorý ich chráni.

Aj moji rodičia budujú náš domov, starajú sa, aby nám nič nechýbalo. Naše rodinné hniezdo sa nachádza na Slovensku, v malej krajine v srdci Európy. „Nikto nemiluje vlast' preto, že je veľká, ale preto, že je jeho,“ povedal Seneca, rímsky filozof, štátnik a dramatik. Napriek tomu, že Slovensko je len malá bodka na mape sveta, mala som šťastie, že som sa tu narodila. Cítim sa v našej krajine bezpečne ako naše drozdíky v hniezde. Aj básnik Milan Rúfus prirovnal Slovensko k hniezdu.

*Viem jedno hniezdo.
Rád ho mám.
V ňom ako v Božej sieti
je mnoho otcov, mnoho mám
a mnoho, mnoho detí.
(Milan Rúfus – Modlitba za Slovensko)*

A mnoho šikovných ľudí, musím dodať. Viete, kedy som pocítila hrdosť na svoju rodnú krajinu? V decembri 2020 som počas surfovania po internete

našla pozitívne ohlasy zahraničných fanúšikov Harryho Pottera na nové obaly série týchto kníh. Ilustroval ich Slováč – Adrián Macho. Bola som hrdá, že aj Slovensko sa dokáže zviditeľniť pred celým svetom.

Pyšná som aj na krásnu slovenskú prírodu, napríklad na naše Tatry, Oravu či Kysuce. Naša príroda ma neustále očaruje. Môj cinquain (päťveršová báseň) však prezrádza názov kraja, ktorý sa mi páči najviac:

*Príroda
nádherná, rozsiahla
očarí, okúzli, poteší
vo svojom širokom objatí
Slovenský raj*

V lete počas návštevy Košíc ma uchvátil Dóm svätej Alžbety, nádherný veľkolepý gotický chrám. A takto by som si vedela spomínať a nachádzať ďalšie pozoruhodnosti Slovenska.

Viem, že naše drozdíky musia raz z hniezda vyletieť. Aj ja raz opustím naše rodinné hniezdo. Na otázku, či by som dokázala žiť v zahraničí, mám jasnú odpoveď. Áno, ale vždy by mi chýbala moja vlasť, rodina a kamaráti. Aj keby som sa odsťahovala, nikto by mi nemohol zabrániť vrátiť sa na Slovensko, navštíviť moju rodnú zem, ktorú milujem.

Michaela Šuláková, 8. ročník, ZŠ Gábor Bethlena, Nové Zámky

Hlavná cena v 2. kategórii:

Sme ako poštové holuby

V jedno upršané nedeľné popoludnie sme sa s rodičmi vybrali na návštevu k mamkinmu bratovi, ktorý býva v susednej dedine. Keď sme zastavili pred jeho domom, už z auta sme videli uja, ako sedí na dvore v altánku. Boli sme prevapení, čo tam v takom nečase robí. Povedal, že čaká na holuby... Ujo Peťo je totiž chovateľ poštových holubov a čakanie je pre neho nedeľným rituálom.

Každý týždeň vždy v sobotu nachytá aj s ďalšími chovateľmi v holubníku do košov holuby a odvezie ich do klubu. Odtiaľ ich veľké špeciálne auto rozváža na rôzne miesta na Slovensku, ale aj v zahraničí. Tam všetky holuby naraz vypustia a domáci čakajú, či sa vrátia domov. Dnes bol však ujo Peťo veľmi smutný. Najprv sme nevedeli, prečo, no povedal nám, že na svoje holuby čaká už od rána, ale ani jeden z nich sa ešte nevrátil. Bolo to pre zlé počasie. Cestou z Brna ich totiž mohlo zastihnúť niekoľko búrok, ktoré

ich prinútili zmeniť smer, a pre prekážky sa tak ich cesta domov predĺžila. Niekedy sa však stáva, že správny smer do svojho holubníka už holub ani nenaberie. Pridá sa k tým, ktorí letia iným smerom. Niektoré holuby tak skončia na námestí, ako to vidíme v niektorých mestách. Tam budú vydané napospas ulici. V lepšom prípade si nájdu domov u iného chovateľa...

Ujo si povzdychol. Vedel, že okrem počasia sú pre holuby veľkým nepriateľom aj rôzne hladné a nebezpečné dravce. Holub im dokáže uniknúť iba vtedy, keď je v dobrej kondícii. Mokrý a unavený im ale neuleť. Postupne sme zosmutneli všetci. Sedeli sme uzímení v altánku, na ktorý klopal padajúci dážď. S nádejou sme sa pozerali na zamračenú oblohu. Vtom sa v dialke objavil malý krdeľ nejakých vtákov. Ujo sa postavil a čakal, či nespozná niektorého zo svojich „stratených“ holubov. Keď prileteli bližšie a zakrúžili nad dvorom, zbadala som na ujovej tvári úsmev. Hneď sme sa všetci veľmi potešili. Päť zadýchaných holubov pristálo najprv na streche, potom na holubníku. Cez lietač sa dostali až dnu. Ujo im hneď utekal nasypať zrno a naliať vodu. Bol šťastný, že sa dočkal svojich holubov. Hladné hneď doleteli ku kŕmidlu a napájadlu. Potrebovali sa po ťažkej ceste posilniť. Prišli domov.

Vtedy som pochopila, že my, ľudia, sme podobní poštovým holubom. Tiež sa mnohokrát vydávame na cestu za prácou či zábavou. Opúšťame svoje domovy, mestá a aj krajinu. Aj nás, ľudí, veľaokrát postretnú „búrky“ a prekážky, ktoré zmenia naše smerovanie. Aj my stretávame rôznych „dravcov“, ktorí sa nám pokúšajú ublížiť. Často unavení nájdeme oddych iba v našich domovoch, kde na nás tiež niekto nedočkavo čaká. No domov, tak ako niektoré ujove holuby, si môžeme nájsť aj na inom mieste. Keď nájdeme niekoho, ku komu sa na jeho púti pridáme. Nikdy však nesmieme zabudnúť na svoj pôvod. Na to, odkiaľ sme, kde sme sa narodili a kde sme vyrastali. No najhoršie je, keď svoj domov úplne stratíme a zostaneme sami, ako mestské holuby. V ich očiach je rovnaký smútok a v pohybe rovnaká plachosť ako u ľudí bez domova. Ale v očiach ujoových holubov, ktoré prišli z ďalekej cesty, som žiadny smútok nevidela. Keď sa najedli, pokojne si sadli na svoje bidlá. A tak sme sa aj my pomaly pobrali domov. Prestalo pršať a obloha sa vyjasnila.

Cestou v aute som myslela na to, aké je dôležité niekam patriť. Mať miesto, kam sa môžem vždy vrátiť. Som rada, že ja také miesto vo svojej rodine, v meste a krajine mám.

Véronika Tirpáková, 5. ročník, ZŠ, Bernolákova ulica, Vranov nad Topľou

Hlavná cena v 2. kategórii:

Prečo mám rada Slovensko?

Slovensko. Štát, v ktorom som sa narodila, kde žijem. Tu chcem raz aj zomrieť. Je to moja rodná vlasť. Hovoríme jazykom, ktorý považujem za nádherný. Slovenský jazyk je môj materinský jazyk, ktorým ma naučila úplne prirodzeným spôsobom rozprávať moja milovaná mamička.

Nežije už s nami, lebo leží nehybne v kóme. Materinským jazykom sa mi teraz prihovára moja babička, ktorá prevzala našu výchovu do vlastných rúk. Musela. Pre mňa je tento jazyk ťažký, ale o to krajší. Ťažký preto, lebo slovenčinu už nepočujem z úst mojej mamičky. Chýba mi jej hlas, láskavé slová. Krásny je však preto, lebo ma ním naučila hovoriť práve ona. Osoba pre mňa v živote najdôležitejšia. Vždy bola, aj bude. Nech bude hocikde, vždy ju budem milovať. Často premýšľam a uvedomujem si, že úplne nádherným by bol pre mňa tento jazyk opäť vtedy, keby som slovenčinu začula z úst mojej mamičky. Nemožné? Lekári tvrdia, že áno, no ja pochybujem. Skôr dúfam a verím. Myslím pozitívne, pretože tie roky strávené bez nej ma naučili jedinej veci, a to viere. Bez viery žiť nedokážem. Milujem svoj domov, aj keď mi v ňom chýba ten najcennejší človek. Napriek tomu každá sekunda v mojej mysli patrí jej. Domov sa mi spája s mamičkou. Izba, dvor, záhrada, dedina... všetko vnímam ako krásne miesto vďaka nej a spomienkam, ktoré mám v srdci. A toto je dôvod, prečo mám rada Slovensko. Slovensko je pre mňa moja mamička. Celým srdcom aj dušou. Keby nebola ona, nebola by som ani ja. Vďačím jej za život. Za život na Slovensku, v krajine, ktorá je taká bohatá. Rozlohou síce nie je najväčšia, ale má obrovské srdce. To srdce ukrýva naše slovenské hory, jaskyne, rieky, divadlá, kostoly, školy... a celú prírodu. Prírodu, ktorá je nielen naším domovom, ale aj domovom živočíchov. Každý by mal byť hrdý tak, ako som hrdá ja, že nám Pán Boh stvoril takúto krásnu krajinu a v nej i náš domov. Slovensko mám rada. Je to môj domov, moja rodná vlasť, kam patríam a kde som sa narodila.

A čo dodať na záver? V živote si želám len jedno jediné: aby žiadne dieťa na svete nezažilo takú bolesť ako ja. Nech má každé dieťa šťastné detstvo plné láskavých slov milujúcich rodičov sprevádzaných materinským úsmevom a pohladením. Ak budú na Slovensku šťastné deti, bude šťastné aj Slovensko. A bude o to krajšie.

Kristína Hoďová, 8. ročník, ZŠ, Severná ulica, Moldava nad Bodvou

Cena poroty v 2. kategórii:

V našej Plavnici

PÚPAVY

Strapaté hlavičky vykúkajú z trávy,
žiaria ako slnko,
zohrejú ako teplá dlaň.
Oblečené v najlepších šatách
vítajú pani jar.
Aj ja ju chcem privítať,
upletiem si veniec z malých slniečok.

GÚĽA SA PO OBLOHE

žltý bochníček.
On hore, ja dolu.
Poďme sa hrať na skrývačku!
On sa schová v bielej perine,
ja v náručí zelených stromov.
Nezbedný vietor mi pohladí líce,
postrapatí vlasy.
Tiež sa chce hrať.
Pošepkám mu: Len ma neprezrad!

ZOBUDENIE

Kráčam po machovom koberci
ako princezná Ruženka
v zobúdzajúcom sa kráľovstve.
Zo zeme vykúkajú farebné špendlíkové hlavičky.
Nepichajú. Sú nežné a voňavé.
Potok spieva slávnostnú pieseň
strapatým vrabcom do rytmu.
Nado mnou belasé more s bielymi plachetnicami.
Neváham a nasadnem.
Neposlušný vánok ma ženie vpred.

NAJMILŠIE MIESTO

Hladká ma pri srdci
zeleným hodvábom,
belasou dlaňou,
zlatistými lúčmi slnka.
Obloha ustlala biele podušky,
líham si do nich
a zaspávam
ukolísaná spevom kvetov.
Voňajú sladko ako moja mama.

SLOVENSKO

Lúka plná kvetov.
Malý, veľký, biely, farebný..
Každý je iný, jedinečný.
Každý má svoje miesto.
Spolu vytvárajú dokonalú mozaiku.
Ak by len jeden chýbal,
krása pomínie, lúka zvädne.
Ja to však nedovolím.
Tak ako slovo mama.
Navždy mi bude kvitnúť v srdci.
Voňavý kvet.
Plavnica.

Nela Chovancová, 5. ročník, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Lubovňa

Cena poroty v 2. kategórii:

Hviezdoslav

Občas sa to takto stáva,
mama ľúbi Hviezdoslava.
Ospevuje jeho básne,
aké sú vraj veľmi krásne.
Stále mi ho pod nos dáva,
až ma z toho bolí hlava.

Samé čoby's, kdeby's, ako's, tak,
nerozumiem ani mak.

Sadli sme si k tomu spolu
k sviatočnému stolu.
Zrazu som bol chlapec malý
v dedinskom prostredí odchovaný.
Spoza starej okenice
nazrel som do drevenice.
V nej sa malé dievča krúti,
macocha ho k práci núti.
Nožičky bosé, tielko chudé,
čo len s ňou takto bude?
Prežíval som každú bitku,
krivdu veľkú na tom dietku.
Mamu nemá, smutno mi je,
veľmi ťažko sa jej žije.
Život jej sa skončil rýchlo,
na kameni nôžku šmyklo.
Veľká voda dieťa vzala
a Zuzanka dodýchala.
Smutný príbeh rozpovie,
o Zuzanke Hraškovie.

Zrazu som mal pocit zvláštny,
že ten Országh nie je márnny.
Mama to hneď využila,
novú báseň predložila.

A toto je čože zas?
že „Hory, lesy, pozdravujem vás“?
A či to tak bolo v móde?
Zdraviť sa stromom, líkam, vode?
Pochopil som veľmi rýchlo,
čo to naňho z tých hôr dýchlo.
Aj ja to tak v lese mávam,
že tam smútok nespoznávam.

Po prechádzke v prírode
tiež som šťastný, v pohode.

Aj dnes to tak človek máva,
kopíruje Hviezdoslava.
Keď ho zlý svet kvári, morí, bolí,
balzam na dušu poskytnú mu hory.
Oprie zrak o slovenské štíty, vrchy
a stratia sa všetky sveta mrchy.

Pochopil som, to sa stáva,
prečo mama ľúbi Hviezdoslava.
Mama často ešte Eža spomína,
vraj to je tiež báseň pekná, rodinná.
O tom, ako dieťa malé, nevinné,
pospájalo znova väzby rodinné.

Opäť stojím na statku, v tej slovenskej dedine,
pozerám sa do očí rozhádanej rodine.
Peniaze tu vládnu miesto lásky,
mama má zo syna starosti a vrásky.
Ale Ežo neústupný, radšej hladom zahynie,
svoju Žofku vyvolenú na srdce si privinie.
Celou básňou zvada rodinná sa vlečie,
ako veľká rieka hádka prúdom tečie.
Až napokon osamelá pani statku
pri prechádzke pochopila pravdu krátku.
Dieťa stretla, malého červíčka,
ktorému zachcelo sa jabĺčka.
To jablčko vykonalo zázrak nevídaný,
chlapec zrazu sedel na kolenách starej mamy.
Všetko zhrniem v jednej vete,
pochopil som – rodina je najviac na svete.

Mama mi hneď k tomu vraví,
že je to fakt básnik pravý.
Zvedavý som ako nik,
on že bol aj dramatik?
Tolko som sa dozvedel,
čo všetko som nevedel...

A vraj mamu ľúbil veľmi, cez ňu svoju rodnú reč,
preto keď sa pomaďarčil, bol to pre ňu v srdci meč.

Od tej chvíle roduverný, plný hanby, poznania,
písal už len v slovenčine všetky krásne vyznania.

Rovnako to cítim sám,
aj ja v sebe lásku mám.
Ľubozvučný jazyk krásny,
použil som v tejto básni.
Chápem mamu, chápem už aj Hviezdoslava,
každý Slovák hrdosť na Slovensko v srdci máva.

Miroslav Lamžo, 7. ročník, ZŠ s MŠ, Višňové

Osobitná cena poroty v 2. kategórii:

Športové Slovensko

Na otázku, prečo mám rád Slovensko, mám veľa odpovedí. Slovensko mám okrem iného rád aj kvôli športu. Som hrdý, že z krajiny, ktorá vyzerá na mape ako bodka, pochádza veľa slávnych športovcov, ktorí reprezentujú Slovensko na mnohých medzinárodných podujatiach a zviditeľňujú ho vo svete. Koľko je len športovcov z môjho rodného mesta, z Košíc. Napríklad tenistka Anna Karolína Schmiedlová, mnoho elitných hokejistov, ktorí si zahráli aj v reprezentácii, aj v HC Košice. Takou hokejovou hviezdou je napríklad Ladislav Nagy, ktorý si zahrál aj v prestížnej NHL a v pamätnom roku 2002 vyhral majstrovstvá sveta.

Veľkou osobnosťou nášho mesta je čerstvý držiteľ ocenenia Športová legenda Igor Liba, ktorý toto ocenenie dostal za celoživotné dielo ako druhý slovenský hokejista. Bol vynikajúcim hráčom, okúsil NHL po boku Waynea Gretzského a predsa sa nedal zlákať peniazmi, ktoré mu agenti pri každom zahraničnom výjazde x-krát núkali. Bolo to pred rokom 1989. Nepodľahol peniazom, aby opustil krajinu. Na otázku, prečo odpovedal: „Bol som inak vychovaný... Odmietol som stotisíc dolárov. Pre peniaze by som neopustil rodinu ani krajinu, v ktorej som vyrastal.“ Dnes svoje skúsenosti odovzdáva malým deťom v hokejovej akadémii a jeho rukami prešlo už 500 detí. Práca s deťmi je jeho život.

Spomeniem aj známych slovenských rodákov, ktorí prepisovali dejiny športu. Môžeme začať cyklistikou, kde je slovenskou jednotkou trojnásobný majster sveta Peter Sagan. Robí česť sebe aj svojmu národu a nikdy a nikde nezaprie, že je Slovák. V rýchlej chôdzi je to Matej Tóth, ktorému sa podarilo

vyhrať majstrovstvá sveta v roku 2015 v Pekingu. A v Riu, na olympijských hrách, si v roku 2016 zavesil na krk zlatú medailu. S Matejom Tóthom som sa stretol aj osobne a je to veľmi príjemný človek, ktorému nechýba skromnosť a charizma. Medzi najlepšimi nesmie chýbať ani lyžiarka Petra Vlhová, ktorej sa teraz mimoriadne darí. Stala sa po roku opäť „snehovou kráľovnou“ a zviditeľňuje Slovensko svojimi výkonmi, správaním i svojou skromnosťou. Stmeluje svojimi úspechmi celé Slovensko a my sme zasa na tieto výkony veľmi hrdí.

Vďaka týmto športovcom mnohí ľudia z rôznych krajín sveta vedia, kde sa Slovensko nachádza. Presvedčil som sa o tom v Izraeli. Keď sa nás domáci opýtali, odkiaľ sme a my sme povedali, že zo Slovenska, hneď zo seba vyhrkli: „Sagan, Hamšík, Tóth...“ A ja aj pre takýchto ľudí mám rád Slovensko. Sú to ľudia, ktorí robia dobré meno krajine pod Tatrami.

Tomáš Talárovič, 8. ročník, ZŠ sv. košických mučeníkov, Čordákova ulica, Košice

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Prečo mám rád Slovensko

Každý piatok sledujem v RTVS program Milujem Slovensko. Dozviem sa z neho veľa faktov a informácií o krajine, v ktorej žijem. V jednej chvíli som sa zamyslel nad jej názvom a začal som premýšľať, aký je môj vzťah ku krajine, v ktorej žijem.

Veľa ľudí Slovensko zatracuje a radi by žili v inej krajine. Karibik, USA, Veľká Británia, alebo aspoň blízka Česká republika. Prečo to tak je? Neviem to pochopiť. Určite, sú krajiny, kde je možno vyššia životná úroveň, väčší výber tovaru v regáloch obchodov, prípadne viac peňazí na výplatnej páske, ale nahradia tieto veci rodnú krajinu? Podľa mňa nie.

Keď vyjdem von na ulicu s kamarátmi a zo skupinky ľudí prechádzajúcich okolo počujem rodnú reč, mám ten pocit rád. Rád spoznávam svet a s rodičmi veľa cestujeme. Je to príjemné niekam si vyraziť, ale po 2 – 3 týždňoch mimo domova mám oveľa lepší pocit z toho, že sa zasa vraciame domov. Na celom svete aktuálne zúri pandémie a ľudia majú pocit, že sú zavretí doma ako v kletke, lebo nikam nemôžu cestovať. Pritom môžu. Slovensko má nádhernú prírodu. Stačí vyjsť na hrádzu našej rieky Nitra a človek vidí množstvo vodného vtáctva. Je to akoby listoval v knihe biológie. Alebo milovníci hradov a zámkov môžu vyraziť každý víkend objavovať nový hrad alebo zámok a ani všetky víkendy v roku im nebudú stačiť na to, aby ich obišli. Obrovský Spišský hrad by som rád niekedy navštívil aj ja. Chce niekto

turistiku, alebo radšej pobyt v lese? Vysoké Tatry, Malá a Veľká Fatra, Poľana – naše pohoria nám závidia všetky okolité krajiny a sú hojne navštevované.

Ako sa zvykne hovoriť, domov je len jeden a navždy. Sú ľudia, ktorí odcestujú a usadia sa v cudzine. Ale stále často spomínajú na svoju rodnú krajinu alebo príbuzných žijúcich stovky či tisícky kilometrov ďaleko. Ja už teraz viem, že v tejto krajine chcem prežiť svoju budúcnosť.

Adam Baka, 9. ročník, ZŠ Gábor Bethlena, Nové Zámky

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Prošba za slovenský národ

Pane, prosím Ťa len o jedno. Ochraňuj naše krásne Slovensko a daj, aby ľudia pochopili hodnotu daru, ktorý dostali do vienka. Daru nad všetky dary. Je to náš domov, miesto istoty. Je to miesto nádherných prírodných krás i zákutí. Je domovom aj pre vysokú zver, ktorá sa pasie na zelených lúkach, pre líšky, ktoré sa snažia uloviť myšky pre svoje mláďatá, pre hmyz, ktorý nám denne bzučí pri ušiach.

Naša krajina je naše bohatstvo. Pomôž nám ju uchrániť pred tými, ktorí sa ju snažia zničiť, ohovárať a len zle jej žičiť. Obdar tých, čo rozhodujú, múdrosťou Šalamúna a dôverou Mojžiša. Zbav nás chamtivosti a závisti, nauč nás pokore a vďačnosti. O to všetko prosím v mene slovenského národa.

Sára Bariová, 8. ročník, ZŠ sv. košických mučeníkov, Čordákova ulica, Košice

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Štyri krásy Slovenska

Ahoj!“ prihovorila sa mi Mollie, keď sme konečne prileteli k mojej tete na Floridu. „Ahoj!“ odzdravila som jej, „takže ty vieš aj po slovensky?“

„Áno, mama ma učila slofenčinu odmalička,“ odpovedala Mollie a ja som musela uznať, že jej americký prízvuk v slovenskej vete má niečo do seba.

„Povedaj mi niečo o Slovensku,“ poprosila, „všdy som tam chcela ísť a dúfala, že sa tam raz budem dostať.“

„Musíš,“ povedala som pobavená chutnou Mollieinou gramatikou, „Slovensko si zamiluješ.“

„Na Slovensku máme štyri ročné obdobia. Na jar u nás všetko kvitne,“ začala som, „všade sú kvety a krajina akoby znovu ožila po zime. Kvitnú aj stromy a všetko navôkol je farebné ako dúha. U nás pri Váhu ako prvé kvitnú vrby. Sú aj na Floride smutné vrby?“

„Nefiem, ale prečo nejaký strom je bude smutný?“ pýtala sa Mollie začudovane a ja som si pomyslela, že aj tie ich palmy majú čosi do seba.

„Na jar máme aj sviatok. Volá sa Veľká noc a vtedy chodia chlapci šibať a oblievať dievčatá.“

„To musí byť chrozné!“ povedala zdesene.

„Je to tradícia našich predkov, ktorú nám tu zanechali. A dievčatá šibačom vždy dajú maľované vajčiečko a aj nejaké to občerstvenie,“ dodala som.

„Ja by som im nič nedala. Veď za to, čo by mi spravili, by si nič nezaslúžovali!“ Zasmiala som sa a pomyslela si, že Mollie by sa veľkonočné tradície predsa len časom zapáčili.

„A aké je to v lete?“ spýtala sa moja malá sesternica.

„V lete je na Slovensku strašné teplo a všetci sú radi, keď aspoň trochu zaľúka vietor. Väčšinou chodíme na dovolenky k moru, ale veľa ľudí chodí aj na chaty a na turistiku. Tatry sú aj v lete zaplnené turistami a nielen zo Slovenska.“

„Výhľad z tých vysokých kopcov, to by som si užila!“ Mollie sa zasnene pozerala do diaľky a ja som v nej objavila pravú slovanskú zasnúvanú dušu.

„Áno, ten je nádherný,“ dodala som. „Ale krásne je to aj v jaskyniach, pod zemou. Všetky tie kvaple, ktoré tam príroda formovala celé tisícročia.“

„Páni, raz ma tam musíš sobrať,“ povedala.

„Jasné, že ťa vezmem,“ odpovedala som, „mohla by som ťa zobrať aj do niektorých našich zámkov a hradov. Niektoré sa zachovali už stáročia a cítia sa v nich ako princezná.“

Mollie sa postavila a nadvihla si širokú sukňu: „Predstav si žiť ako princezná. To by bol život.“

„To teda áno,“ povedala som a v mysli sa mi hneď objavili naše Bojnice, najromantickejší zámok, aký poznám.

„Ale na jeseň je to na Slovensku asi najkrajšie. Všetky listy na stromoch sa sfarbujú do žltá, červena a hnedá. Celý les sa zrazu premení zo zelenej na farebnú krajinu.“

„Fíha. Také niečo tu na Floride nesažijem,“ povedala trocha zarmútene, keď si pozerala fotky v mojom mobile.

„Neboj, raz sa na Slovensko určite dostaneš. Minimálne raz prídeš za mnou,“ povzbudila som ju. „Na jeseň, keď vy máte Halloween, my na Slovensku máme Dušičky. Pripomíname si zomretých, ktorí tu už s nami nie sú. Vždy im na cintorín chodíme zapáliť sviečky a zakaždým, keď idem okolo po tme, na celom cintoríne svietia stovky sviečok. Je to magické.“

Pritom som si so smútkom spomenula na moju a aj Molliiu babičku, ktorá zomrela pred rokom a Mollie si ju veľmi neužila. Zato ja áno! Nič neprekoná letný podvečer na jej dvore, spoločný spev, keď som ju sprevádzala na husliach. Ona ma naučila väčšinu ľudových pesničiek, aj také, ktoré moji spolužiaci vôbec nepoznajú. Predsavzala som si, že niektoré z nich naučím neskôr aj sesternicu Mollie. A vôbec – mala som rozsiahle plány, ako z nej urobiť hrdú Slovenku.

„A čo zima?“ opýtala sa Mollie, „máte často sneh?“

„Zima je na Slovensku tiež nádherná. Sneh premení krajinu na bielu rozprávku. V posledných rokoch je snehu menej, ale keď napadne, tak sa všetci lyžujeme a sánkujeme.“

„Raz by som sa chcela naučiť lyžovať. Na Floride sa môžeme lyžovať akurát tak na piesku,“ zasmiala sa.

„No to teda áno,“ tiež som sa zasmiala, ale taká piesková pláž pri oceáne má tiež svoju krásu. To sa musí uznať.

„V zime sú u nás Vianoce ako aj u vás. Akurát u nás darčeky nosí Ježiško a u vás Santa Claus. Vianoce sú úchvatné. U nás doma sa spievajú koledy a v každom dome svieti vianočný stromček. Je to môj najobľúbenejší sviatok.“

„Páni,“ Mollie zostala z môjho rozprávania očarená, „raz sa musím dostať na Slovensko. Aspoň na rok, aby som stihla zažiť každé ročné obdobie.“

„To áno. Každé má svoje čaro,“ dodala som, „raz ťa na Slovensko určite zoberiem. To ti sľubujem. Rozprávaš krásne po slovensky, takže musíš spoznať aj krajinu, ku ktorej tento jazyk patrí...“ Pritúlila som si svoju malú zvedavú sesternicu a v duchu som si predsavzala, že tento sľub dodržím, nech sa deje čokoľvek.

Emá Borkovičová, tercia, Gymnázium Vojtecha Mihálíka, Sered'

Čestné uznanie v 2. kategórii:

To je moje Slovensko

(Ne)stratená v atlase

Otvorím atlas.
Malá machuľa na mape,
nenápadná.
Lupa zaostrila zrak,
cez jej sklo prúdi prenikavá vôňa.
Bryndzové halušky!

Za stromom sa krčí
Jurošík!
Už sa teší, ako ozbíja zemepána.
A v Tatrách žije Snehová kráľovná!
Síce v rozprávke je potvora,
ale vkus má dobrý.
Tatrám oblieka tie najkrajšie šaty sveta.
Pod horami sa pasú ovce
na žiarivo zelených kobercoch.
Stále sa tu rodia nové životy,
ako sa narodili moji starí rodičia, rodičia,
ako som sa narodila ja
a ako sa po mne narodí ešte mnohí iní.
Tiež spoznajú túto krajinu.
Zvonku obyčajnú,
zvnútra nenahraditeľnú.
Našu.

Dedko

Na hlave nosí krehké motýle.
Vznášajú sa nado mnou,
niekedy ma štekli.
V rukách mu kvitnú stromy,
aj poľná sa premenia na teplo.
V garáži potajomky čaruje.
Pokazeným veciam vyrába krídla.

Babka

Kreslí na plech dobroty.
Používa štetce z ranných líčcov slnka.
Jej zástera už ochutnala všetky koláče,
stále je hladná.
Babka ako Perinbaba sneží,
koláče už prikryté
rýchlo miznú.

Soňa Čandíková, 6. ročník, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Lubovňa

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Chuť rodného jazyka

Ťuky-ťuk na okenicu, víkend sa dnu prebýja
so slnečným lúčom a v rádiu už reční pani Sibyla.
Uznanlivo kývnem hlavou, kladúc na stôl sklené misy,
tejto dáme z jazykovedného ústavu to naozaj myslí.
Objasní nám každý rébus spisovného jazyka,
tromfla by ju snáď len naša skvelá učiteľka.
Sestra čistí zemiaky – tanier žltých grulí –
a otec tú švábku rajbe do preosiatej múky.
K bandurkám sklznu sa žltučké vajíčka,
vareškou vyčarím krumpľovú zmes,
mama ju cedí do vriacej vody.
Čo bude k haluškám dnes?
Ulovím v chladničke liptovskú bryndzu
a slaninu z dolného Zemplína.
Karpatské maslo topiť sa začína,
voňavým teplom k stolu nás pozýva.
Zasadne k nemu rodina naša,
„Dobrá chuť!“ zaželám a už naberá sa!
Zemiaky, erteple, krumple,
bandurky, švábka, grule,
pozná vás nejedno slovenské pole.
Slovíčka, slová, pestré jak lúka plná kvetín,
znie vo vás hlas slovenských dedín,
predkov dávnych ozvena,
živá v mojich ústach.
Ste sladké, šťavnaté, ostré aj pikantné
a ja mám chuť môjho jazyka tuho rád.

Viktor Dankanin, 8. ročník, ZŠ, Mierová ulica, Strážske

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Kone uja Budaja

Tento príbeh mi rozprával môj tatino, ktorý pochádza z maličkej, ale veľmi peknej dedinky menom Slivník. Počas druhej svetovej vojny boli

v tejto dedinke veľmi kruté a ťažké boje. Dedina bola Nemcami obsadená. Ujo Budaj, sused, ktorý býval oproti domu, kde tatino žil, bol vtedy mladý človek a choval najmä kone a iné domáce zvieratá. S láskou sa o ne staral a mal ich veľmi rád.

Raz omylom nadržanom stúpil na mínu, ktorá bola ako mäsová konzerva vyhodaná na lúke. Vybuchla a spôsobila mu ťažké poranenia nôh a očí. V ten deň, 17. decembra 1944, Slivník oslobodila Červená armáda. Zraneného uja Budaja previezli sovietski vojaci do Užhorodu a odtiaľ ho letecky prepravili do hlavného mesta Azerbajdžanu – Baku. Lietadlo bolo úplne plné, a teda to vymysleli tak, že ho uložili do košov pod krídlami lietadla. Obliekli ho do kožucha a na prílepšenie mal pripevnenú fľašu so sirupom, aby sa mohol napiť.

Liečili ho celý rok v nemocnici v Baku. Domov sa vrátil nasledujúci rok na Veľkú noc v sprievode zdravotnej sestry. Nohy mu vyliečili, ale zrak mu už nevrátili. Ostal navždy slepý. Vystúpili na železničnej stanici v Kuzmiciach, kde ho čakal brat s vozom a jeho obľúbenými koňmi. Ako sa približoval ku koňom, tie začali nadšene erdžať, kopať, hádzať chvostmi, pretože ho spoznali. Bolo to preňho prekvapenie aj radosť a vtedy sa prvýkrát od dojatia a radosti rozplakal, hoci kone už nikdy svojimi očami nevidel. Bol to veľmi dobrý človek.

Vždy, keď mi tatino rozpráva tento príbeh, tak sa mu zvláštne lesknú oči... A vždy, keď ideme do Slivníka na cintorín, nikdy nezabudneme zapáliť sviečku na hrobe uja Budaja.

Barbora Dienešová, 6. ročník, ZŠ, Makov

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Lesná škola

Kde bolo, tam bolo, bola raz jedna lesná zvieracia škola. Ležala uprostred malebného lesíka Štiavnických vrchov. Školu zdobili naokolo ihličnaté stromy a pestrofarebné kvety. Navštevovali ju šikovné zvieratká. Zajac Bonifác, jazvec Hugo, medveď Mišo a sova Lujza boli super kamaráti v škole a radi vyvádzali spolu všakovaké lotrovstvá. Ale hlavne vždy spolupracovali.

„Žiaci, vašou úlohou je nájsť poklad!“ oznámila im učiteľka a pokračovala: „Deti, ale nebude to jednoduché. Pôjdete cez labyrint, ktorý je ukrytý v lese. Na jednotlivých stanovištiach budete musieť vylúštiť hádanky. Keď uhádnete hádanku, dostanete číslo. Hádaniek bude spolu šesť. Ak nájdete všetky čísla, dostanete šesťmiestny kód, pomocou ktorého sa vám otvorí truhlica.“

Žiaci vedeli, že to nebude vôbec jednoduché. Vybrali sa za dobrodružstvom. Po chvíli našli na konáriku stromu zaviazanú modrú stužku, ktorá signalizovala stanovište. Na strome bolo napísané: Ako sa volá autor textu slovenskej hymny?

Medveď Mišo vedel hneď odpoveď: „Veď to je ľahké, to vie predsa na Slovensku každý! Napísal ju Janko Matúška.“

Učiteľka vraví: „Správne, prvé číslo kódu je 9.“ Všetci boli šťastní a skákali od radosti.

Cesta viedla ďalej hlbšie do lesa a bola čoraz tmavšia. Sova Lujza sa bála, lebo bola zlá viditeľnosť. Keď zišli z kopčeka, zbadali ďalšiu stužku, na ktorej bola napísaná hádanka. Bonifác čítal: „V ktorom roku vznikla Slovenská republika?“ Jazvec Hugo vykrikoval ako v škole: „2007!“ „Ty trdlo makové,“ hovorí mu Lujza, „nie, Slovenská republika vznikla v roku 1993.“ Učiteľka ju pochválila: „Rok 1993 je správna odpoveď. Získali ste ďalšie číslo 7.“ Lujza húkala od radosti.

Zajac Bonifác sa obzeral okolo a zistil, že sa asi stratili: „Počkať, kde to sme?“ Ale obával sa zbytočne, lebo Mišo riekol: „Aha, tam je ďalšia stužka.“ Viala na konáriku neďalekého stromu. Medveď Mišo prečítal ďalšiu hádanku: „Kto je Svätopluk? Veď predsa panovník na Veľkej Morave!“ odvetil jedným dychom maco. Učiteľka doplnila: „Žiaci, viete, že tento rok si pripomíname okrúhle výročie, čo sa Svätopluk stal panovníkom? Čo myslíte, koľké? Dám vám štyri možnosti: 1 000., 1 100., 1 150., 1 500.“ Zvieratká dumali: „Veľká Morava vznikla v roku 833 a Svätopluk bol tretí panovník... logicky z toho vyplýva, že to môže byť len 1 150 rokov! Svätopluk teda nastúpil na trón v roku 871,“ dodala Lujza.

Tak získali ďalšie číslo 8. Žiaci sa tešili. Vyšli z lesného labyrintu a pokračovali ďalej po čistinke.

„Aha, ďalšia modrá stužka, pozrite!“ kričí sova Lujza. Medveď Mišo čítal otázku: „Kto napísal knihu Prázdniny so strýcom Rafaelom?“ Ani sekundu nepremýšľali, zajko Bonifác hneď skríkol: „Veď tú knižku od Vincenta Šikulu sme museli všetci čítať!“ „Ako musel nosiť vodu, čo ju potom sušili v skrini, a ako fúkal do heligónu,“ doplnil maco, ktorý číta najradšej. „Vašou odmenou je ďalšie číslo, šťastné číslo 3,“ poznamenala učiteľka.

Kamaráti pokračovali vo svojom dobrodružstve. Ani si nevšimli, ako plynie čas, keď zbadali ďalšiu stužku, ktorá viala na šípkovom kríku. Bonifác podišiel bližšie a prečítal ďalšie zadanie. Bol to úryvok z básne. „Jajže, bože, strach veľký, padli Turci na Poniky, padli, padli o polnoci, jajže, bože, niet pomoci.“ Sova hneď vedela, o ktorú báseň ide. „Veď je to Turčín Poničan!“ „Skvelá práca. Vašou odmenou je ďalšie číslo 4,“ riekla učiteľka.

Zvieratká vedeli, že už im chýba iba posledné číslo. Poobzerali sa okolo seba a zistili, že sa vrátili k svojej škole. Podišli bližšie k svojim laviciam

a zajac Bonifác zbadal poslednú stužku. Bola uviazaná o tabuľu. Prečítal otázku: „Viac má zubov ako treba, ale nezje kúsok chleba.“ Všetci zbystrili a tuho rozmýšľali. Hugo zrazu vykrikol: „To je predsa pila.“ Touto správnou odpoveďou získali posledné číslo 5.

Žiaci prišli na koniec svojej cesty. Učiteľka im pogratalovala. Chválila zvieratká za ich šikovnosť, vedomosti: „Vidím, žiaci, že ste pozorne počúvali na hodinách literatúry a slovenského jazyka. Aj na dejepise sa na vás niečo nalepilo. Teraz vidíte, akú radosť môžete mať z vedomostí, ktoré sa naučíme v škole. Som rada, že vás hodiny obohacujú. Tu je vaša odmena.“ Učiteľka ukázala veľkú truhlicu. Žiaci k nej rýchlo pribehli a Mišo už aj zadával kód 978345. Truhlica sa otvorila a boli v nej ukryté obľúbené hračky zvieratiek, ale aj knižky plné hádaniek, básničiek a rozprávok. Zvieratká si uvedomili, že je dôležité učiť sa o rodnom slovenskom jazyku.

A učia sa ďalej, až kým nezazvoní zvonec.

András Farkas, 4. ročník, ZŠ Jána Amosa Komenského, Tvrdošovce

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Lúka spomienok

Zamrznuté jazierko na kraji lesa, v lete útočíte divých husí, lúka plná motýľov, v zime premenená na javisko, kde hlavné úlohy hrajú srnky a lane, občas si vedľajšiu úlohu „stihne“ zajac a už ho niet, a chalupa pod horou, kde som ako malá trávila tolko času. Žiadne z miest môjho detstva sa nevyrovná tomuto. Prenesiem sa naspäť, mám zasa 9 rokov a moji kamaráti práve vymýšľajú novú hru. Pozývam vás k nám.

Moje pravidlá najmilšieho miesta sú:

1. uchovaj si čarovné spomienky,
2. spomeň si na pocit bezpečia,
3. na vôňu pečeného chleba,
4. maj svoj obľúbený strom,
5. nezabudni na objavovanie pokladov.

Povedľa lúky menší biely dom s červenými muškátmi v okne. Zeleň okolo a kričiacie muškáty robili príjemnú atmosféru a dávali pocit tepla. Na dvore malá murovaná studňa, do ktorej mierilo vedierko zauzlené na lane. Nie vždy tam bolo dosť vody, ale nám to stačilo. Aj na to, aby sme si vyrobili blato na koláčiky, ktoré sme potom akože jedli. Okolo domu starý drevený plot, ktorý už ledva stál a zdobili ho nevelké ručne vyrobené látkové bábiky. Najviac sa mi páčila tá s vyblednutými ružovými šatami, žltými vlasmi,

nebíčkovomodrými očami a nezvyčajne širokým úsmevom. Bábiky na plote ale neboli jediné, ktoré ma vracali do detstva. Aj červené hrnčeky s bielymi bodkami, čo dokonale ladili s muškátmi, do tohto domu jednoducho patrili.

V záhrade zopár ovocných stromov. Medzi nimi mohutný košatý orech. Ako nám dobre padol jeho tieň v horúcich dňoch. Spomínam si na schody, presne také, ako majú sliepky do kurína, čo boli pristavené k nášmu orechu. Tadiaľ viedla cesta do fantázie. Každý si našiel svoj obľúbený konár, hompáľali sme nohami a predstavovali si toľko vecí! ... že nás naháňa divá zver, že keď s nafúknutou igelitkou skočíme dolu, tak skáčeme z lietadla s padákom, alebo sme predstierali, že sme spiace netopiere a viseli sme dolu hlavou s nohami pevne ukotvenými na konári a počítali, kto vydrží najdlhšie...

A potom sme robili výpravy za pokladmi. Vždy sme začínali v stodole. Čas bežal pritom tak rýchlo. Prehrabávali sme sa všade, kde sa dalo. Vždy bolo úžasné, keď niekto vykrikol: „Niečo mám!“ a všetci sa ako na povel rozbehli k nemu. Večne zvedaví sme boli. Veľakrát sme vypátrali drevené lyžice, staré náradie, ale aj črepiny zo starých hlinených nádob. Hra sa vtedy zmenila na archeologickú výpravu.

Lúka rozdelená na dve časti. Naše ihrisko. Futbalové bránky zo suchých konárov, basketbalový kôš z vrečka na smeti, zavesený na dvoch vetvách stromu, staré zlomené sánky prikryté roztrhaným tričkom ako sedenie vyhradené pre VIP hostí a lopty vyrobené zo starých novín, vylepšené lepiacou páskou, dokonale spĺňali všetky naše požiadavky. Až teraz vidím, akí sme boli kreatívni.

„... 8, 9, 10... schovaný, neschovaný, idem!“ Takto sa začínala naša hra na skrývačku. Hrávali sme ju odvtedy, ako rodičia kúpili a opravili chalupu na kysuckých lazoch. Odvtedy, ako sme tam začali pravidelne chodiť. Vždy som sa tam vedela dokonale schovať. Čo schovať! Zasiť. Ostatní ma hľadali tak dlho, až ich to prestalo baviť. Nakoniec vždy vyzerali, z ktorej strany sa vynorím. Som trpezlivá a vo svojej skrýši by som dokázala trčať aj hodiny. Mala som svoje tajné miesta. Ale obyčajne som to vzdala, keď mama zakričala: „Poďte, už sa dopiekol!“ Voňavý chlieb mojej mamy zo starej pece, na ten nezabudnem.

Vždy sme všetci dobehli k stolu ešte skôr, ako mama stihla dopovedať vetu. To nás už ale na stole čakal čerstvo upečený chlieb, vedľa ktorého bola nakrájaná opečená klobáska. Opečená presne tak, ako sme to milovali. Chrumková a trošku vychladnutá.

Takže takéto je detstvo na dedine. Z kostola v šatách rovno na líku hrať futbal. Už sme síce vyrástli a nebude to trvať dlho, kým vykročíme do života aj druhou nohou, no stále sa na to miesto vraciam. Mám to tam rada.

Nina Heltová, 9. ročník, ZUŠ, Štúrova ulica, Kysucké Nové Mesto

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Poklady Slanských vrchov

V jedno letné prázdninové ráno som sa nevedel dočkať, kým otec konečne zavolá: „Ideme...!“ Som už zbalený niekoľko dní, ale rodičia, kdeže! Tí ešte stále niečo chystajú. Odnášajú do auta rôzne veci, ukladajú ich, a keďže máme malé auto, znova ich vykladajú, usporadúvajú, až napokon „šťuk“ – napchatý kufor auta konečne zacvakne.

„Ideme, Timko, môžeš nastupovať...!“ volá otec. Bez meškania beriem svoj výskumnícky batôžtek, v ktorom mám fotoaparát, zápisník a pár mincí od starej mamy. Posadím vedľa seba psíka, pozapíname si bezpečnostné pásy a vyrážame. Moja mama je zásadne proti psom v byte, takže Ben je plyšový. Neprekáža mi to a v dobrej nálade mu z auta ukazujem dedinky, mestá, rieky a obrovský kopec, ku ktorému sa blížime.

Zemplín je región, v ktorom bývam. Ukrýva v sebe mnoho vzácných a krásnych miest. Niektoré originálne poklady dokonca chráni svetová organizácia UNESCO. Aj takéto informácie som si naštudoval kvôli môjmu školskému projektu o Zemplíne. A keďže, citujem otca, „Je lepšie raz vidieť ako dvakrát počuť“, práve zastavujeme v Slanských vrchoch, približne 22 kilometrov od mesta Vranov nad Topľou. Nachádzajú sa tu bane, v ktorých sa v minulosti ťažili opály. Teda to si chcem detailne obzrieť! Opály sú polodrahokamy, vznikli sopečnou činnosťou a využívajú sa v šperkárstve.

Vyzbrojení helmami a baterkami vstupujeme so skupinkou podobných nadšencov do štôlne s názvom Jozef. Ešte si nás narýchlo „cvaknem“ a hoci je vonku tridsať stupňov, zababušení do vetroviiek začíname expedíciu za opálmi. Kráčame podzemnými chodbami v dĺžke približne jedného kilometra. Počúvame výklad sprievodkyne, fotíme svetlomodré stopy po niekdajšej kráse. Keď si však vypneme baterky, cítime chlad, vlhko, tmu. Prostredie, v ktorom museli hľadači opálov vydržať často aj pätnásť hodín denne. Riskovali svoje zdravie a neraz aj životy. Teraz som rád, že žijem v 21. storočí. Z myšlienok ma vytrhne hlas sprievodkyne: „A tak sa krása z hĺbky zeme dostala až na kráľovský dvor. Najväčší opál z týchto baní má hmotnosť 600 gramov. Volá sa Harlekýn a je uložený v Prírodovednom múzeu vo Viedni. Dnes má cenu približne 500-tisíc eur.“

Podľa jednej z mnohých legiend v opálových baniach môžu zaľúbení a dobrí ľudia uvidieť vílu Libanku. Zapišem si to do zápisníka, keď sa dostávame späť na vzduch. Cestou domov si musí Ben prezrieť zábery, ktoré sa mi dnes podarili. Zachytávajú nielen krásu slovenskej prírody, ale aj kus našej banskej histórie.

Hoci letný prázdninový deň sa pomaly končí, rozmýšľam o novom dobrodružstve. Čo tak Národná prírodná rezervácia Tajba neďaleko Stredy nad Bodrogom? Žije tam rôzne vodné vtáctvo a naša jediná korytnačka – korytnačka močiarna. Veď viete, ten môj školský projekt! Ben súhlasí a ja mám zrazu nový tip na skvelý prázdninový výlet po Slovensku.

Peter Hrubý, 5. ročník, ZŠ, Komenského ulica, Michalovce

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Slová

Rada počúvam babkine teplé slová.
Zahrejú ma pri duši.
Ako je to možné?
Ani sama netuším.
Jej náruč je plná lásky,
na tvári tancujúce vrásky a veľa smiechu.

Keď začne rozprávať v tej krásnej reči,
v rodnom svojom nárečí,
a keď sa spolu s dedkom prieči,
je v dome veselo.

„Kapeľus, gače a štrinfle daj dolu,
bo chodžil si celý džeň po poľu,“ babka rýchlo švitorí
dedkovi rovno od dverí.
A dedko pohľadom krotkým:
„Nešem či z vogrudka kviotky.“

Túžim naučiť sa ich reč,
najmä, keď sú bratia preč,
lebo sa mi vždy smejú,
keď od sústredenia špúlím peru.
Viem, aké dôležité sú tradície,
že je v nich kus našej histórie,
že za ne bojovali naši velikáni
a musíme v tom pokračovať aj my.

Najradšej mám večer, keď už všetko stíchne,
babka od práce si vydýchne a
s dedkom si ma k sebe pritúlia.
Babka na mňa žmurkne okom:
„Dnes ti budem čítať o čom?“
a zadíva sa do dialky.
Vtedy tuším, že v jej mysli
odvíja sa už
dej novej rozprávky.

„Kapeľus, gače a štrinfle daj dolu, bo chodzil si celý džeň po poľu.“
(*Klobúk, nohavice a ponožky daj dole, lebo si chodil celý deň po vonku.*)

„Nešem či z vogrudka kviotky.“
(*Nesiem ti zo záhrady kvietky.*)

Kvetoslava Chudobová, 5. ročník, ZŠ s MŠ Jána Vojtaššáka, Zákamenné

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Báseň o Slovensku

Slovensko je moja rodná zem,
zem s ľubozvučnou rečou,
každý sa rád vracia sem za svojou minulosťou.
Milujem hory, lesy, jazerá
a najmä naše kroje,
ktoré hovoria o láske k domovine.
Naša reč krásna je, hoc' ťažká,
ľubozvučná, plná utešených slov,
a aj keď **i, y** robí problém hlavne mne,
rád sa popasujem s tým každý deň.
Krásne básne našich básnikov pozná celý svet,
ja hrdý som na ten skvostný kvet.
V minulosti sme zažili i ťažké časy, ale náš národ všetko prekonal.
O všetkom sme sa v škole naučili, ako náš národ za svoju česť bojoval.
Preto sa snažím uctiť si starých rodičov a ich predkov
a uctiť si ich každý deň spomienkou či len takou pletkou, a pomáham,
veď pomáhať je to najmenej, čo môžem spraviť.
Pre môj pokoj v duši, uctiť si ich musí každý vnúčik.

Slovensko je krásna zem,
ja reprezentujem ju rád hlavne v športe.
Je to dobrý pocit byť úspešný a niečím užitočný pre moju školu a môj kraj.
Dnes, v tejto ťažkej dobe, som rád,
som rád, že môžem pomáhať.
Či už doma či u starých rodičov,
som zodpovedným vnukom, synom svojich rodičov, som zodpovedným
Slovákom.
Slovensko je moja rodná zem,
ja myslieť na ňu budem každý deň.
Budem hrdým Slovákom,
verím, že nesklamem.

Martin Jelínek, 9. ročník, ZŠ, Pri Podlužianke, Levice

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Rozprávka o Slovensku a jeho farbičkách

Za siedmimi horami a siedmimi riekami je krajina, ktorá sa volá Slovensko. Slovensko sa pýši svojou prírodou a krásnymi Tatrami. Lenže Slovensko bolo aj veľmi smutné, pretože z jeho vlajky a znaku zmizli všetky farbičky. Jedna zlá snehová kráľovná ich vyhnala do troch opustených vrchov Slovenska. Modrú farbičku vyhnala na vrch, ktorý sa volá Poľana, červenú farbičku vyhnala na vrch Veľká Fatra a poslednú, bielu farbičku na vrch Babia hora. Na všetkých týchto vrchoch sú nebezpečné zvieratá.

Jedného dňa sa vydal chlapec Edmund so svojím bratom Petrom a dvomi sestrami, Zuzanou a Lucinkou, stratené farbičky hľadať. Dňom a nocou putovali po vrchoch a stráňach, aby ich našli. Jedného dňa sa im zjavila modrá hviezda a povedala im, že ich zavedie k tým vrchom. No ale ešte predtým ich varovala, že tam na nich čaká veľa nebezpečenstiev. Na prvom vrchu sa potulujú zvieratá, ktoré sú pokryté popolom a lávou, ktorú vychrlila sopka. Na druhom sú krásne víly, ktoré svojím spevom vábia každého odvážneho chlapca, a na poslednom sú kvety, ktoré požierajú ľudí.

Súrodenci začali putovať do slovenského stredohoria, kde sa nachádza pohorie Poľana. Dorazili tam až večer, a tak prenocovali blízko krásnej chaty Poľana. V noci, keď spali, prišli zvieratá pokryté lávou a popolom, ktoré chceli byť ako ostatné zvieratká, lenže nevedeli písať ani čítať, a tak zobrali so sebou Lucinku, ktorá tuho zaspala. Prebrala sa až pri nich. Lenže Lucinka sa ich nezľakla a spýtala sa ich, čo sa im stalo. Malý srnček jej povedal, že ich

zasypala láva a popol a chcú byť ako ostatné zvieratká. A tak ju poprosili, či by im neprečítala zaklínadlo, ktoré ich oslobodí. Ale to bolo v knihe až na vrchole sopky, a tak tam Lucinka vystúpila a odčarovala ich. Medzitým sa ostatní súrodenci zobudili a utekali ju hľadať. Našli jej knihu a tiež uvideli jeleňa, ktorý mal Lucinkinu bundu. Utekali k zvieratkám a spýtali sa ich, čo urobili s Lucinkou. Zvieratká im povedali, že išla po knihu so zaklínadlom, ktoré ich oslobodí. A tiež to, že kniha je na úplnom vrchole sopky. Súrodenci za ňou utekali až na samý vrch. Kým sa dostali k Lucinke, tá prečítala zaklínadlo a odkliala všetky zvieratká. Súrodenci sa ich opýtali, či nevedia, kde je modrá farbička. Veľký jeleň, ktorý tam bol kráľom, im prezradil, že videli modrú farbičku v jaskyni. A za to, že súrodenci zvieratká odkliali, ukázali im ju. Súrodenci sa poďakovali zvieratkám a spolu s modrou farbičkou išli na ďalší tajuplný vrch Veľká Fatra. Plavili sa po riekach Váh a Hron, aby zachránili červenú farbičku. Dorazili tam ráno a hneď sa pustili do hľadania. Zrazu začuli vílu spievať krásnu pesničku. Dievčatám sa jej spev krásny nezdal, ale chlapci boli tou pesničkou úplne očarení. Zuzana vybrala štuple do uší, ktoré jej dala modrá hviezda, a rýchlo nimi zapchala chlapcom uši. Pomohlo to. Dorozumievali sa svojou tajnou rečou. Šli po ceste, keď zrazu uvideli červenú farbičku, ktorej sa tá pesnička nepáčila, a bola preto schovaná pod stromom. Súrodenci ju zdvihli a zobrali späť do lode. Chlapci si vybrali už štuple z uší a poďakovali sa modrej hviezde. Modrá farbička zbadala červenú farbičku a utekala sa k nej. Poslednú farbičku našli na severe Slovenska, na Babej hore, kde ich čakali krásne, ale mäsožravé kvety. A prišli práve včas. Na začiatku vrchu uvideli bielu farbičku, ktorá bola v nebezpečenstve. Chlapci vraveli, že to zvládnu sami, a preto dievčatá zostali v bezpečí s farbičkami. Chlapci vytasili meče a ponáhľali sa na pomoc farbičke. Vedeli dobre s mečmi narábať. Stínali kvety hlava-nehlava. Peter utekal po bielu farbičku a Edmund zatiaľ zabil kráľovnú. Keď zomrela kráľovná, tak zomreli aj ostatné kvety. Biela farbička utekala za modrou a červenou farbičkou. Súrodenci sa rozbehli k sebe a objali sa. Modrá hviezda ich zaviedla domov. Doniesli znak a vlajku bielu ako sneh a farbičky skočili na svoje miesto. Vlajka a znak boli znova farebné, ako majú byť. Slovensko bolo šťastné a ľudia žijúci v tejto krajine tiež. Súrodencom sa poďakovali za záchranu. Vďaka nim sa Slovensko pýši nielen svojimi vrchmi, ale aj krásnym znakom na ich poctu.

Bianka Lubová, 7. ročník, ZŠ s MŠ, Krušetnica

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Slovensko moja nová vlasť

Niektorí ľudia zvyknú žiť vo svojej rodnej krajine, niektorí zas v inej. Dobrý deň. Volám sa Tam Anh Nguyen alebo Anička. A ako ste si všimli (alebo aj nie), áno, som cudzinka. Prišla som na Slovensko ako šesťročná. Bola som vtedy len malá fazulka, takže je jasné, že som nevedela po slovensky.

Slovensko bolo pre mňa len záhadnou krajinou medzi lesmi a horami. Obyvatelia Slovenska ma tiež prekvapili. Možno som videla Európanov v nejakej knihe alebo časopise, ale nikdy som si nemyslela, že by som ich mohla vidieť naživo, mojimi vlastnými očami. Ale jazyk bol ten najväčší problém... Rozplakala som sa, keď som iné deti počula rozprávať po slovensky, no ja som im nerozumela.

Keď som nastúpila do škôlky, bála som sa, že ma nebudú akceptovať takú, aká som. Pff, ale to bol ten najmenší problém. Vôbec im neprekážalo, že som mala šikmé oči, čierne vlasy či tmavšiu pleť. Všetci sme spolu vychádzali veľmi dobre. Veľa som sa vypytovala na hento a tamto. Bola som ako zvedavá kukučka. A preto ma naučili rozprávať po slovensky. Bola som im veľmi vďačná a doteraz aj som.

Nastúpila som na základnú školu. Nervozita rástla a rástla až po Pluto. Nielenže tam boli nové tváre, ale aj úplne iný spôsob učenia. 1, 2, 3 alebo A, B, C – bol to jednoducho detský krik. Hláskové písmo bolo veľmi zaujímavé, aj keď hláskové písmo máme aj my. Okrem toho mi predstavili aj tú povestnú krásnu slovenskú kultúru, mestá, históriu, ale aj pamiatky UNESCO. Veci, o ktorých mi rozprávali, boli úžasné. Ale keď som ich uvidela na vlastné oči... Nádhera! Moje dobrodružstvo po Slovensku bolo jednou z tých spomienok, na ktoré nikdy nezabudnem.

Príroda Slovenska je obdivuhodná. Napríklad nikdy som si nemyslela, že raz pôjdem do nejakej jaskyne. A viete čo? Bola som! V Gombaseckej jaskyni. Je naozaj úžasné, že príroda na Slovensku zanechala toľko krás, ktoré môžeme obdivovať. Alebo aj Vysoké Tatry boli zaujímavé. Budem úprimná. Neboli to síce tie najvyššie hory, ale viem, že je to dar.

Aj kultúra a tradície ma zaujali. Napríklad spálenie Moreny na konci zimy.

Ja ako človečik z cudziny som veľmi vďačná za to, že mám tú česť študovať v inej krajine. Ľudia, ktorí ma podporovali a naučili niečo nové, mi zmenili pohľad na svet. Uvedomila som si, že svet je oveľa väčší, ako ho môžeme vidieť. Je potrebné len skúmať a objavovať. Tak môžeme nájsť to, čo sme nevedeli, že potrebujeme. Teraz už asi mením tému, nie? Ospravedlňujem sa.

Keď vyrastiem, chcem študovať v zahraničí. No, ale zase... Chcem Slovensku vrátiť aspoň niečo. Bolo by to fér, keby som odišla do zahraničia s vedomosťami, ktoré som získala na Slovensku?

Nie som síce originál Slovenka, ale môžem byť Slovenkou, nie? Nie, nehovorím o vzhľade. Je jedno, ako vyzeráš, či si Afričan, alebo Aziat. Ide o to, ako poznáš vlast', v ktorej žiješ. Nehovorím, že máme zabudnúť, kto sme. Ja predsa môžem byť Slovenkou aj Vietnamkou.

Možno keď spoznám nových ľudí, alebo navštívim moju rodinu, porozprávam im, akou krásnou krajinou je Slovensko. Vlastne, prečo možno? Všetak určite!

Som veľmi rada, že tu môžem byť. Je to pre mňa veľká česť.

*Nový svet ja spoznávam,
krajinu, v ktorej budem rásť.
Krajina medzi horami,
Slovensko, moja nová vlasť.*

Tam Anh Nguyen, 6. ročník, ZŠ, Komenského ulica, Michalovce

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Slovenčina moja krásna

Slovenčina moja krásna,
do srdca môjho nežne vložená.
Čistou rečou šírená,
preto si pre mňa stvorená.

Srdcom matky okúzlená,
láskou otca ukázaná.
Krásou krajiny vytvorená
a láskou k nej vychovaná.

Čo chceme vlastne ospievať?
Akú vznešenú to vec?
Ja slovenčinu chcem slávou zalievať,
tú moju drahú rodnú reč.

Ona je vznešená pani,
ktorá tak ľubozvučne znie.

Dlhými obdobiami dôsledne šírená,
rôznymi slovami písaná.

Tá pieseň zaháňa mi smútok,
keď opustia ma priatelia.
Znamená pre mňa šťastia prítok,
ktorou ma jej slová odmenia.

V cudzine stojím celkom sama,
nepočujem jej nádherný hlas.
Vtom priblíži sa ku mne moja mama,
prihovorí sa mi zvukom jej krás.
Vtedy nepoznám blaženejšieho človeka,
čo hladí ma rukou svojich slov.
Keď preteká vôkol mňa sťa rieka,
silou svojich jemných záchvevov.

Teraz sa chcem o niečo pokúsiť,
pokúšali sa už o to mnohí.
Neviem, či si smiem dovoliť,
spísať to veršom strohým.

Bárs´ princezná zaspala nadtľho,
hoc´ na celých tisíc rokov,
ľud na ňu nikdy nezabudol,
opriadol ju tajom na veľa rokov.

Teraz som sa o niečo pokúsila,
pokúšali sa už o to mnohí.
No keby som ešte veľa rokov žila,
nedokážem dosť ospievať tento jazyk drahý.

Lucia Papučová, 7. ročník, ZŠ Štefana Závodníka, Pružina

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Cesta po chodníčku s názvom slovenčina

Odmalička som sa venovala nášmu jazyku – slovenčine. Keď som nastúpila do prvého ročníka, môj triedny učiteľ si všimol, že rada čítam a napadlo mu,

že by som mohla recitovať. Tento nápad predostrel aj mojej mame, ale keďže prvé ročníky ešte nemohli súťažne recitovať, muselo to počkať do ďalšieho roka.

Keď som nastúpila do druhého ročníka, prvýkrát som dostala možnosť recitovať na súťaži Šaliansky Matko. Od začiatku ma chcela pripravovať mama. Dá sa povedať, že sme to mali v rodine – moja babka z matkinej strany taktiež recitovala. Pán učiteľ ma pôvodne plánoval pripravovať sám, ale keďže jeho a mamine spôsoby učenia prejavu sa líšili, čoskoro z toho bol taký mišmaš. Nakoniec padlo rozhodnutie, že ma bude učiť len mama, čo bolo nezvyčajné, keďže nebola povolaním učiteľka. Prvý rok som získala len čestné uznanie, čo ma mrzelo, lebo moje detské očakávania siahali až ku hviezdám! Neskôr som sa zúčastnila aj na Hviezdoslavovom Kubíne a keďže mama videla spôsoby a štandardy súťažiacich, čoraz viac sme vedeli, ako sa má recitovať a na čo si máme dávať pozor. Recitované texty bolo treba dobre prezentovať taktiež z hereckého hľadiska. Mnohokrát som na Šalianskom Matkovi nosila aj naše slovenské kroje – na dodanie hodnoverného stvárnenia? Nakoniec som sa viackrát umiestnila v krajských kolách a raz som obsadila druhé miesto v celoslovenskom kole. No nepovedala by som, že to je celé len o súťažení! Pravidelné učenie dlhších textov zlepšuje pamäť a spolu s čítaním zveľaďuje slovnú zásobu. Okrem iného mi to celé pomáhalo obohacovať moje vyjadrovacie schopnosti v slovenskom jazyku. Spoznala som aj mnohých ľudí – recitátorov, keďže sme sa videli počas niekoľkých rokov v rovnakej kategórii aj viackrát.

Približne v tom istom čase, keď som sa začala venovať recitácii, rozhodli sa moji rodičia, že ma prihlásia na dramatický krúžok v našom meste. Boli tam väčšinou samí starší žiaci, ktorí boli aj o päť rokov starší ako ja, ale vždy som dostala rolu v predstaveniach, ktoré boli každý školský polrok hrané pre našu rodinu, známych a záujemcov. Neskôr bol tento krúžok zrušený, a tak som začala navštevovať umeleckú školu v neďalekom väčšom meste, do ktorej som chodila až po siedmy ročník. Pani učiteľka, ktorá mňa a moje nové spolužiačky pripravovala, učila niektoré svoje žiačky aj umelecký prednes. Vytvárali sme ako dramatická skupina vianočné predstavenia pre ZUŠ a zapájali sme sa do Hviezdoslavovho Kubína. Párkrát sme sa aj umiestnili v krajských kolách. Pri výbere našich hier sme sa inšpirovali najmä tvorbou štúrovcov.

Pôvodne som chcela ísť na strednú školu, kde by som mohla ďalej študovať herectvo – na konzervatórium. Akoby vstúpiť na ďalšiu cestičku slovenčinou! Nakoniec som sa síce rozhodla pre gymnázium, ale to bude len ďalší druh cesty – či už by bola blatistá alebo bude kamenistá. Ale slovenčiny sa nikdy nevzdám! Sľubujem!

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Ondrochovský mlyn

Za dávnych čias, keď bol mlyn funkčný a víril vodu na rieke Nitra, žil v ňom bohatý mlynár. Večne bol nahnevany a zlý ako čert. Z úst mu dobré slovo nevyšlo, a preto nik u neho nechcel slúžiť. Nik mu inak nepovedal ako mrcháň.

Bol na každého zlostný, ani vlastnú rodinu nepohostil. Jeho žena plakala, že aká hanba. Bola nešťastná, ako sa zle správal k nej i k iným ľuďom. Keď už nemali čo mlieť, tak ho žena opustila a zostal sám.

Jedného dňa, keď sedel na mlynárskom kolese, objavila sa pred ním postava. Bola veľmi mohutná, ako dlhá, tak aj široká. Okále mala vypučené ako pingpongové loptičky. Zrevala na mlynára, on sa zľakol a čľupol do vody. Tá osoba mala šťastie, že mala voz plný zbožia. Keď ho mlynár uvidel, od radosti zabudol aj na to, že je mokrý.

A tak uzatvorili dohodu, jedno vrece pre mňa, a to druhé pre teba. Potom sa pustili s chuťou do mletia. Keď bolo hotovo, baba múku vo vreciach prehmatávala. Mlynár sa zlostil, prečo tam pchá paprče, a povedal: „Vari ti niekto lepšiu namelie?“ Baba nelenila a do múky strčila svoj dlhý jazyk. Ochutnávala, či je múka hladká ako ľad na Nitre. A mlynár, ufrflaný hundroš, na ňu zreval: „Amen, zabil babu kameň!“

Zrazu baba vykrikla: „Za všetko mi zaplatíš!“ A zmizla ako gáfor. Mrcháň čakal deň, týždeň, no po múku nik nechodil. Naložil teda vrecia na voz a hybaj s nimi do Šurian. Prišiel na trh, ľudia sa div nepobili o jeho múku. Utŕžil plný mešec a podľho domov. No po ceste ho zastihla veľká búrka. Lialo akoby sa nebo roztrhlo. Všade sa tvorili záplavy. Voda tiekla na polia. Mrcháň začal kliať a vtom príval vody prevrátil voz. Mlynár skončil vo vode.

Z čierneho víru sa vystrčila baba s veľkými očami a so širokým ústami. Stiahla mrcháňa pod vodu, kým sa neutopil. Ľudia vo vedľajšej dedine ani len netušili o povodni, ani o búrke. Mlynára a jeho mlyn viac nik nevidel. Zmizol, akoby sa do pekla prepadol.

Ponaučenie z tejto povesti plynie: Chamtivosť, klamstvo a pohrdanie ľuďmi každého raz dobehne.

Hana Sendreiová, 6. ročník, ZŠ, Bernolákova ulica, Šurany

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Prečo mám rada slovenčinu a Slovensko?

Narodila som sa na Slovensku, v malom meste na juhu našej republiky, v Moldave nad Bodvou. Toto mesto je dvojjazyčné. Ľudia v tomto meste ovládajú väčšinou dva jazyky, slovenský aj maďarský.

Som obyčajné dievča s neobyčajným osudom. Totiž mojím rodným aj materinským jazykom je maďarčina. Od malička ma však rodičia viedli k tomu, aby som si slovenský jazyk osvojila, zdokonalila sa v ňom, aby som ovládala jeho pravopis, štylistiku a mala bohatú slovnú zásobu. Veľakrát som počula aj vetu: kolko jazykov vieš, tolkokrát si človekom. Nikdy som jej nerozumela, až kým som pochopila, aké nevyhnutné je ovládať náš národný jazyk. Ale to až neskôr, v škole...

Slovenčina, jazyk veľmi jedinečný, náročný, no krásny. Už ako malé dieťa som zaspávala pri počúvaní krásnych slovenských rozprávok, ktoré mi buď mama alebo otec vždy čítali. Ako na mojej poličke pribúdali rozprávkové knižky, o to viac som si zamilovala tie krásne slovenské slová. Nevedela som sa dočkať, kedy sa naučím slovenčinu tak, aby som si mohla prečítať všetky rozprávky už sama. Keď prišiel čas môjho zápisu do škôlky, mojím rodičom bolo jasné, že ma zapíšu do slovenskej škôlky. Našla som si tam aj také kamarátky, ktoré vôbec nevedeli po maďarsky a pri spoločnej hre som bola nútená používať slovenčinu. Tak som sa veľmi prirodzene a ľahko tento jazyk aj naučila. Nemala som žiadny problém, čomu sa veľmi teším. Pamätám si aj na to, ako ma niektoré deti sem-tam opravili, keď som náhodou niečo vyskloňovala nesprávne. Vôbec ma to nehnevalo. Teraz už viem, že mi to veľmi pomohlo zdokonaľiť sa v slovenčine. Postupne som sa zlepšovala a po každom dni to bolo lepšie a lepšie. Stále sa však mám čo učiť. Nehanbím sa a priznávam, že chyby robím, ale tvrdo a poctivo na sebe pracujem, aby som bola každým dňom vzdelanejšia. Milujem tento jazyk. Jedným z mojich obľúbených predmetov sa stal aj slovenský jazyk. Tento predmet ma naplňa, teším sa na každú jednu hodinu. Od skloňovania podstatných mien až po hlavnú myšlienku literárneho diela. Okrem slovenskej literatúry ma fascinujú aj slovenské ľudové piesne, ktoré mám možnosť spievať na verejnosti vďaka umeleckej škole, ktorú navštevujem. Tie piesne sú kultúrnym bohatstvom všetkých Slovákov. Starých ľudí, ktorí nám odovzdávajú tento poklad z generácie na generáciu. A som veľmi rada, že práve ja budem vedieť tieto piesne odovzdať raz mojim deťom.

Neľutujem, že ovládam dva jazyky, práve naopak, som za to mojím rodičom veľmi vďačná. Nikdy predsa nemôžem vedieť, kam ma vietor zaveje.

Jedno je však jasné. Aj keby som sa rozhodla hocikam vycestovať, mojím domovom stále ostane Slovensko. Toto mám vryté hlboko v srdci už dnes.

Hovorí sa, že slovenčina je pre cudzinca veľmi náročný jazyk. Svojím spôsobom som teda cudzincom aj ja? Je mojím osudom žiť v dvojazyčnom meste a ovládať dva jazyky? Je pre mňa veľmi ťažké odpovedať na tieto otázky. Možno raz, keď budem dospelá, budem v tom mať jasno. Zatiaľ však viem toľko, že tak, ako milujem slovenčinu ja, môže ju milovať aj hocikto iný. Kiežby bolo takých ľudí stále viac!

Lillian Takáčsová, 5. ročník, ZŠ, Severná ulica, Moldava nad Bodvou

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Slovenčina, Tanec na lúke za naším domom

Slovenčina

hra s písmenkami
slovami
na vyučovaní
vždy nová tajnička
ale aj ten najhorší detektív ju musí rozlúštiť
diktát
postrach všetkých žiakov
môj zošit na mňa smutne pozerá
opäť chyba
výbuch sopky
chrlí dĺžne a mäččene
„i“ a „y“
podávajú si ruky
splývajú
pletú sa mi ako očka na ihlici
ťahajú ma do bludiska
ale každé má východ

učenie je riešenie
na konci je poznanie

len dobrý sveter zohreje

Tanec na lúke za naším domom

bosé nohy sa dotýkajú zeme
orosená tráva mi dáva energiu
kvety sa mi prepletajú okolo prstov
vznášam sa

vtáci vykrikujú svoje noty
na strome uprostred lúky
spoza neho vychádza slnko
tancuje so mnou
tu som doma

cítim sa voľná

Natália Točeková, 6. ročník, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Lubovňa

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Počorky a iné tajomné slová

Svojich starých rodičov mám veľmi rád. Mám len ich, starkých z otcovej strany som nepoznal, zomreli predtým, ako som sa narodil.

Dedo Martin je veľmi pracovitý, neustále behá v montérkach, sedieť som ho videl len keď jedol, alebo keď sa ukladal spať. Napriek tomu, že tento rok oslavuje sedemdesiatku, behá po strechách a lešeniach ako kamzík. Môj tatko sa neraz smeje, že by ho nedobehol ani keby mu bežal oproti. Tajne ho upodozrievam, že za to môže mlieko od ich kozy Rozy, ktoré každé ráno vypije – celý liter ešte teplé hneď po podojení. Babka Agneša je zase veľmi čistotná a neustále behá po celom dome s utierkou v ruke.

Veľmi sa mi páči, ako sa spolu rozprávajú v goralskom nárečí, ktoré používajú ako svoju materinskú reč. Po goralsky sa snažia rozprávať aj so mnou, pretože chcú zachovať tradíciu nášho nárečia. Aj keď po goralsky neviem hovoriť, rozumiem takmer všetkým slovám v tomto nárečí. Občas je to ale ťažké. Napríklad minule mi dedo prikázal: „Prines mi kľajbas.“ Ej, čo som sa nachodil, kým som na siedmykrát zistil, čo je to. S babkou sa išli „popucič“ od smiechu, keď som mu doniesol vřtačku, šraubovák, kliniec, vodováhu a iné veci z kufříka. Nakoniec vysvitlo, že chcel ceruzku. Aj babka si ma doberala, keď ma poslala po „počorky“. Zásobil som ju utierkami

a pančuchami všetkých farieb a veľkostí. Napokon si kľakla na kolená, zopla ruky a začala preberať prstami. „Aha,“ zvolal som „veď vy chcete ruženec!“

Takto si ma doberajú zakaždým. Ako im vrátim ten čas, ktorý mi venujú s takou láskou? Dostal som nápad! Už nejaký čas sa babka pokúšala po večeroch lúštiť krížovky na radu svojej sčítanej kamarátky Hanky. „Agneška, v našom veku je potrebné stále zamestnávať mozgové bunky, aby nezleniveli!“

Babkine začiatky boli ťažké, pretože veľa slov nepoznala. Vtedy som jej s radosťou pomáhal zasa ja. Vysvetľoval som jej, učil som ju nové slová, ktorým nerozumela... Blížili sa Vianoce a ja som hneď vedel, aký darček jej kúpim.

Dnes som ich bol navštíviť po dlhšom čase, boli sme s rodičmi v karanténe, a moje srdce od radosti poskočilo pri pohľade do ich okna. Babka sklonená nad krížovkou a dedko s okuliarmi na nose a s vážnou tvárou študujúci môj darček – krížovkársky slovník. Do toho sa veselo hašterili v tom našom krásnom goralskom nárečí. „Naco mi je monka? Jo jek chčala jojka!!! Co mos f tej glovie, šrubky???“ („*Načo mi je múka? Ja som chcela vajčka!!! Čo máš v tej hlave, skrutki???*“)

No nie sú úžasní!?

Milan Vojtaššák, 7. ročník, ZŠ s MŠ Jána Vojtaššáka, Zákamenné

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Možno zázrak

Už tretí rok sa zapájam do súťaže Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko. Chcela som napísať niečo na danú tému, preto som sa začala prehriňať siahodlým zoznamom osobností, ktorých výročie tento rok oslavujeme. Po krátkom hľadaní mi hneď padlo do oka jedno meno. Kristína Royová! Úprimne, najprv ma zaujalo to, že v tej záplave mužov sa našla aj nejaká žena, ale zároveň som si uvedomila, že toto meno mi je povedomé. Pozrela som sa na internet a tam... aha, pochádzala zo Starej Turej! A zrazu, keď som si čítala ďalej o jej živote a diele, bolo rozhodnuté. Na dielo Kristíny Royovej sa totiž nezabúda.

Svoj život zasvätila pomoci ľuďom, sirotám, seniorom, písaniu kníh a kresťanstvu. Napísala spolu 77 literárnych diel, ktoré boli preložené do viac ako 30 jazykov. Dielo *Bez Boha na svete* dokonca do čínštiny. Vo Francúzsku a Švajčiarsku dodnes jej knihy bežne dostať a v Bazileji tvoria osobitné oddelenie v predajni kníh. Pozoruhodné, že sa narodila v auguste, tak ako ja, a celý život prežila v Starej Turej, v mestečku, ktoré mám rada aj ja. Chodíme

tam každoročne na dovolenku a veľmi mi prirástlo k srdcu. Je tam vynikajúca zmrzlina, tiché, pokojné a krásne prostredie, čarovná fontána či maličký tichý cintorín a jazero Dubník, v ktorom sa dá perfektne vyblázniť. Z môjho opisu to neznie veľmi zaujímavo, pretože na papieri necítiť to čaro, ktoré mestečko obklopuje. To treba zažiť na vlastnej koži, prechádzať sa jeho ulicami, vnímať tú folklórnu atmosféru, jednoducho byť tam. Tiež by som tam chcela bývať.

Myslím, že ju chápem. Keď niekto žije v Starej Turej, nemá čas ani chuť myslieť na niečo iné, ako na dobro. Aj ja to tak cítim a to som tam v lete sotva týždeň.

Dočítala som sa okrem iného, že v roku 1904 začala pracovať na diele o sirotách, ktoré neskôr našli útočisko v dome zvanom Chalúpka, čo popustilo uzdu mojej fantázii a vtiahlo ma to do tej jej chalúčky. Okrem pestúnok a tuča drobných sirôt tam sedela pri vyhasnutom kozube aj samotná Royová. Pri sviečke plietla ďalší pár pančúch pre uzímené malé nôžky. Onej zimy napadlo toľko snehu, ako už dávno nie, a raz v noci celý domček zavialo tak, že ráno sa nedalo vyjsť von. Čo bolo horšie, deti boli viac chorľavé než zvyčajne a ani v kozube sa poriadne nedal zapáliť oheň, lebo komínom prefukoval taký silný vietor, že všetci boli radi, že strecha neodletela. Hoci problém so snehom zatarasenými dvermi nezmizol, po mrazivej noci sa veselo rozohorelo aspoň drevo v kozube a pestúnka mohla uvariť obed. Vošla do komory, poobzerala sa a zistila, že potraviny, čo ešte majú, vydržia pre všetkých tak na dva dni. Čo ak sa do dvoch dní nedostanú z chalúčky? Čo ak tam pomrú od hladu? S týmito obavami vyšla z komory, aby osadenstvu v kuchyni pri peci oznámila nedobrá správu. Kristína len pokrývala hlavou a ďalej sa venovala pleteniu. Bolo o nej všeobecne známe, že je veľká kresťanka a veľa sa modlí. Celý čas, čo boli zavíati, sa vrúcne modlila, aby zásoby aj drevo vydržali. Dni pomaly plynuli a všetci mali jedla nadostač. Vonku sa zatiaľ pomaly začal topiť sneh a záveje každý deň viac a viac ustupovali. Aj ten, ktorý zatarasil dvere chalúčky, sa nakoniec roztopil. Spoza mráčikov vykukovalo čoraz častejšie žiarivé jarné slniečko. Pod snehom pomaly začala rásť mäkká zelená tráva a keď snehu bolo už len kde-tu, vrzli dvere na domčeku. To sa celý tucet detí vyrútil von privítať jar. A čuduj sa svete, zásoby im vydržali celé dva týždne a teraz sa všetci hrnuli z chalúčky živí, zdraví a dobre živení. A ktovie, možno to nie je len moja fantázia, možno sa toto naozaj stalo.

Stalo či nestalo, vďaka tejto súťaži som o ďalšie vedomosti bohatšia. Vďaka nej viem, že v Starej Turej je aj pamätná izba sestier Royových, kam sa určite najbližšie leto, ak to okolnosti dovoľia, pôjdem pozrieť.

Paulína Žatková, 8. ročník, ZŠ, Gorazdova ulica, Bánovce nad Bebravou

Ceny udelené v 3. kategórii

Hlavná cena v 3. kategórii:

V bezpečí

(Nová Ľubovňa, Mama, Včela – *poézia*; Lano – *próza*)

Nová Ľubovňa

moja dedina
vonia lúkami
svieži vzduch
sa mieša s hudbou
heligónok a huslí

je oblečená do kroja
tradície cez ňu pretekajú
ako potok

môj domov

v našej záhrade
odreté kolená
v rukách voňavá slama
skrytá v stodole
sa vždy cítim
v bezpečí

Mama

na jar
zemi prečesávaš vlasy
aby sa do nej dostal život
na hrabliach
je vyhradené miesto
len pre tvoje ruky
vždy chodíš bosá
a smeješ sa nahlas
ako ja

kedysi si bola
kvetinárkou
nosila si domov kvety
a dávala nám ich do vlasov
potom sme kvety vysušili
medzi stránkami spevníka
aby nám navždy voňali
po tebe

Včela

priehľadné krídla
ako kvapky dažďa
vznášajúce sa k oblohe
žihadlom kreslí
neviditeľné obrazy
lieta z kvetu na kvet
ráta lupienky
občas nás príde pozrieť
a prinesie so sebou
aj vôňu rannej rosy
priateľov neporaní
len jemne poštekli
na nose
s odkazom
ešte nie je neskoro

Lano

Hudba sa prepletala pomedzi našu rodinu ako plazivé jahody. Zavrela som zošit s básňami a pozrela sa na svoje ruky. Pľuzgier na prstoch mi pripomínali, že hudba sa skôr podobá na lano, ktoré ma pri väčšom trení popáli. No zároveň spája našu rodinu. Pevne. Pevnejšie než slabé jahodové stonky.

Nikdy som sa nenaučila „skutočne“ hrať na husliach. Nie dosť „skutočne“ na to, aby so mnou boli učitelia spokojní. Naučil ma hrať otec. Nikdy som sa ho na nič nepýtala. Len som počúvala. Husle boli súčasťou jeho tela. Môj otec nepoznal noty a nikdy nehral tú istú melódiu dvakrát. Keď hral, mal vždy zatvorené oči. Aj ja som mala. Povedal mi, že keď si zatvorím oči, tak uvidím tóny. Uvidím, ako vyzerajú, ako sa hýbu. Pocítim, ako rozozvučia

moje telo. Občas som oňho mala strach. Keď hral a telo také útle menilo svoj tvar. Hudba sa s ním pohrávala. Ovládala ho.

Keď otec hral a ja som len s úžasom sledovala jeho ruky, mama tancovala. Skrúcala sa a menila svoje podoby. Obliekala si kostýmy, ktoré jej hudba ponúkala. Niekedy boli farebné, inokedy smutné, vážne, krásne aj šialené. Tancom stvárňovala to, čím práve chcela byť. Potrebovala na to len svoje telo a hudbu. Na nohách mala pľuzgiere, popáleniny a otlaky. No ona bola na ne hrdá. Bol to jej nástroj, ako otcove husle. Súčasť jej práce. Jej umenia. Niekedy tieto chvíle trvali krátko, inokedy až do noci. Otec hral, mama tancovala, až kým ich lano nepopálilo tak, že vytvorilo pľuzgiere, ktoré sa často hojili veľmi dlho. Niekedy som sa k nim pridala. Hrali sme s otcom duet. Moje ruky ale nevydržali tak ako jeho. Musím si zvyknúť na pocit popálenia.

Zožiť som odložila do skrinky. Báseň ostala nedopísaná. Zajtra napíšem novú o tom, ako hudba ako lano spája našu rodinu. No teraz už počujem, ako otec otvára puzdro a vyberá husle.

*Katarína Melcherová, 1. ročník strednej školy,
ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa*

Cena poroty v 3. kategórii:

Láska ťa spasí

Vietor stíchol, prestal stromy ohýbať,
čas plynie, chce sa ťa opýtať.
Stal si sa dospelý, ani nevieš ako.
Žil si tak, ako si mal žiť a či to stálo za to?
Lúče slnka miznú, zvoľna sa večerí.
Velebím múdrosť matiek i starých materí.
Obloha usína rozliatím lesných medov.
Vzdávam hold múdrosti našich otcov, dedov.
V ich tvárach sa zračí život, ktorý uplynul,
vôľa ísť, vstať z popola
i ťať do krvi, by národ nezahynul.
V ich očiach je láska, božská milota,
v dlaniach teplo, v srdciach dobrota.
Dobrota i láska, čo nám rozdávali,
by sme boli šťastní, keď sme boli malí.
Život rýchlo plynie,
mnohým vlak ušiel, čas pomínul.

Je na tebe, či prídu mračná, či dĺhly oblúk, čo nebo preklenul.
Stroj času nik nezastaví, nevráti ho späť.
Čo si zmeškal, nedobehneš, musíš hľadiť vpred.
Ži svoj život naplno, však nie na úkor iných žitia.
Buď šťastný so šťastnými, čo šťastní sú, keď teba vidia.
Byť zdravo dravý, trochu hravý, spravodlivý byť.
Drž sa starej múdrosti – ži a nechaj žiť.
Nad nami mamon ako čierna hviezda žiari,
korytá sú plné, však radosť chýba v tvári.
Mať viac ako iný, brať viac, ako si dal,
je cieľ života mnohých mať je piedestál.
Čo je najvzácnejšie, čo nikdy nechceš stratiť?
Vlasť, národ, rodinu či srdcu blízkych ľudí,
na ktorých myslíš, keď ťa slnko ráno budí.
Na ktorých myslíš vždy, keď zaspávaš,
tých, ktorým priehrštiami lásku rozdávaš.
Materčinu, slobodu, tvoju dedovizeň,
bez skutočných hodnôt život nemá zmysel.
Chceš niečo zmeniť, urob si v tom jasno.
Daj ten pocit von zo seba, všetkým povedz hlasno.
Quo vadis? Národ bez viery, v ktorú neveríš.
Pán ti cestu ukazuje, ak na ňu vstúpiš, tak mu uveríš.
Zhrešil si? Tak vráť sa späť.
Neblúď, nájdí ten správny smer!
Múdrose, lásku, v duši mier.
Ak zblúdil si, nájdí sa.
Oľutuj, odpusti, daruj a dopraj.
Buď človek, myslí, pomáhaj, nezatracuj a miluj.
Ak seba zatratíš, či teba zatratia,
ťažko sa zbavíš takého prekliatia.
Zhoď jarmo diablovho objatia.
Neváhaj a uteč z tohto zajatia.
Vedz, že do hrobu si statky nezvláčiš,
platilo a platí – prach si a v prach sa obrátiš.
Váž si rodnú hrudu, priateľov, členov rodiny.
Či o nich prídeš, či oni o teba, nevieš dňa ani hodiny.
Vždy príde koniec aj najdlhšej púti.
Čo hľadáš v živote, nájdeš i v smrti.
Každého to čaká, raz príde i tvoja hodina,
nech je s tebou Pán, láska, blízki i tvoja rodina.
Len láska je to, čo človeka spasí.

Smäd po láske nik nikdy neuhasí.
Láska nie je len slovo, čo sa len tak vraví.
Láska je cit najkrajší, zo zlého dobré spraví.
Láska je dar Boží, on sa na nás díva,
tie najväčšie tajomstvá vždy pred nami skrýva.
Otvor svoje srdce, vpusť doň lásku vášnivú,
spoznáš jeho tajomstvá i túžbu vrúcnu, mámovú.
Lásku k Bohu, človeku či vlasti,
ak ju vidíš, cítiš všetkými zmyslami,
si šťastný, niet väčšej slasti.
Kde lásky dost, môžeš vojsť všetkými dverami.
Kto miloval a miluje,
ten žil a navždy prežije.
Kto bol a je milovaný,
ten nebude zatratený.
Ak si zažil lásku, ak si miloval,
žil si ako človek a ten čas za to stál.
Kto lásku nezažil, kto nemiloval,
nedostal z nej a nedával,
nezažil život, ale bôľ.
Ten človek nežil, ten iba bol.
Zastav sa preto a skús to ešte raz,
obráť zlo na dobro, kým je ešte čas.
Ber s vďakou, no nezabudni dávať.
Ver, že dať je viac a lepšie budeš spávať.
Nikto ťa nenúti správať sa kruto,
ak tak konáš, neskoro je vravieť, že je ti to ľúto.
Dvakrát meraj a raz rež, než aby si chyboval,
konaj s citom, rozvahou, nie aby si banoval.
Zabudni na lakomstvo, lži, zlobu a intrigy,
nočné mory, zo sna výkriky.
Kto do teba kameňom, ty doňho chlebom.
Za peklo temné odplácaj sa nebom.
Rozsievaj dobro, lásku, kam tvoja noha vkročí,
nech ich všetci cítia, nech ti idú z očí.
Čo zaseješ, budeš žať, dobro sa ti vráti,
čo s' požičal, nemaj strach, život trikrát splatí.
Neplývť životom, časom, ktorý ešte máš.
Čo ti dobré život dá, s pokorou si váž.
Život je krátky, je najväčší dar,
nešťastný ten je, kto ho premrhal.

Ži, ako nás Pán stvoril,
kým si ešte mladý.
Maj rád život i ľudí,
by teba mali radi.
Vonku sa zotmelo, je hlboká noc.
Čo bude, je na tebe, máš v sebe tú moc.
Polnoc odovzdá svoju pochodeň,
so slnka lúčmi príde nový deň.
V dialke ticho, ranné zore,
horia ohne na obzore.
Už vieš, že si sa správne rozhodol?
Tak, aby si žil a nie iba bol.
Vietor sa zodvihol, znova stromy ohýba,
Žime tak, nech nám láska nechýba,
Neplytvaj životom, ži naplno a dosýta,
nech si šťastný, keď sa ťa čas znovu opýta.

*Lucia Ninisová, 4. ročník, Gymnázium Nové Zámky,
Ulica M. R. Štefánika, Nové Zámky*

Osobitná cena poroty v 3. kategórii:

Kedy...

zložiť masku
bezstarostne sa túlať po sviežich ranných lúčkach
ľahnúť si na prikrývku z pôvabne voňajúcich sedmokrások
navštíviť lesnú cukráreň a dať si jahody bez šľahačky
vyčariť na tvári punkový make-up zo sladučkých čučoriedok
vykúpať si oči v krištáľovej vode tatranských plies

zložiť masku
ocitnúť sa v spleti jazykov ako v starom Babylone
ležať na pláži s bielym pieskom v odľahlých zákutiach Zeme
započuť volanie lúk, jahôd a sedmokrások
a po návrate domov si uvedomiť
kam vlastne patríť

zložiť masku
dosiahnuť stav chemickej rovnováhy

neliať vodu do kyseliny
zneutralizovať prostredie.
Život je ako vedecký experiment.
Len vzájomnou zhodou elektróny vytvoria väzbové páry
väzbové páry vytvoria molekuly
molekuly vytvoria funkčný celok

zložiť masku
necítiť viac strach ani beznádej pri pozeraní večerných správ
nebyť pesimista, hoci sa to dnes nosí
nepodľahnúť volaniu po pomste
nepísať nenávisťné statusy na sociálne siete
tešiť sa z lastovičieho hniezda na našom dome
z jarných kvetov v záhrade pod oknami
z každej drobnej pripomienky, že Boh na nás nezabudol.

Denisa Fujašová, 4. ročník gymnázia, ZUŠ, Štúrova ulica, Kysucké Nové Mesto

Cena odboru prierezočných politík Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v 3. kategórii:

Moja prvá – o rodnej zemi

Slovensko je môj malý svet,
Neublížuj mu, je to kvet.
Sme hrdý národ bojujúci za svoju vlasť,
Verím, že si videl z neho aspoň časť.

Vysoké Tatry sú poklad nášho kraja,
Vravím ti, príď sa pozrieť do nášho raja.
Mor ho – detvo môjho rodu,
Vidíš nás? My vidíme slobodu!

Krása je v našom rodnom jazyku,
„vieme ho ako matiku.“
Či nárečie, či spisovnosť,
potrebuješ správnu výslovnosť.

Jedlá máme celkom fajn.
Nechutia ti pirohy? Nevadí, vyskúšaj Tatranský čaj!

Ponúknem ti aj žinčicu,
k nej ti netreba lyžicu.

Ach, Slovensko, moja matka,
vychovalo si ma správne, priam na vojaka.
Neuctiť si ťa mi nedá,
obetoval by som kvôli tebe všetky rebrá!
Ako ten Jánošík, ktorý bil sa za krivdu na chudobných,
obraňuj svoju vlasť pred útokom nevzdelených,
obraňuj pred tými, čo špiniť ju skúsia
a pravdu dokonale zdusia.

Miluj svoju krajinu a cti si národ jej,
veď z nej si vyrástol, v jej lone zrel.
Jej kultúru a ľudozvučnú reč,
navždy si uchovaj a nikdy nechod' preč!

Juraj Mlynár, 1. ročník, SOŠ elektrotechnická, Poprad-Matejovce

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Horalky

Bolo to také bežné obyčajné piatkové popoludnie. Akurát sa mi skončila posledná online hodina. S mobilom v rukách som si ľahla na posteľ a klikla na upozornenie, čo mi práve prišlo. Bolo to odporúčenie na video, ktoré by ma mohlo zaujímať – video s anglickým názvom *Americans try snacks from Slovakia!* Najprv som sa len tak začudovala, že akýchsi Američanov zaujímajú slovenské pochúťky a sladkosti... Slovensko je predsa malá, mladá, nie až taká známa krajina a dokonca si nás vo svete často mýlia so Slovinskom. Zámery Slovenska so Slovinskom sú také rozšírené, že si každý mesiac musíme meniť pomýlenú poštu...

Ale späť k tomu videu o Američanoch a slovenských pochúťkach. Algoritmus sa nemýlil, klikla som naň, dopozerala som ho až do poslednej sekundy a veľmi sa mi páčilo. Na začiatku prečítali list fanúšičky zo Slovenska, ktorá im tieto sladkosti poslala. Potom začali postupne ochutnávať všetky keksíky, chrumky a cukríky, ktoré vybrali zo starej škatule od topánok. Celých osemnásť minút som sa usmievala. Ich reakcie boli perfektné! Všetko im chutilo a ja som dostala chuť na horalku...

Zanechávajúc palec hore na videu som si uvedomila, aké je Slovensko bohaté. Áno, máme výnimočné sladkosti (ale nielen to mám na mysli). S touto ideou púšťam ďalšie video a zisťujem, že množstvo ľudí zo zahraničia vychvaľuje Slovensko a našu malinkú krajinu označujú za akýsi skrytý, veľkolepý drahokam Európy. Som v nemom úžase a skutočne sa mi tisnú slzy do očí. Som na nás hrdá!

Naša príroda, náš jazyk, kultúra a umenie, tradície, zvyky a, samozrejme, ľudia. Srdeční, láskaví, múdri a talentovaní... My ale zvykneme hundrať a sťažovať sa. Ja sa pýtam – prečo? Myslím si, že my, Slováci, dosť podceňujeme nielen seba, ale aj našu krásnu krajinu. Možno je to preto, že cudzie štáty spoznávame skôr, ako poriadne spoznáme našu vlastnú krajinu. Súčasná situácia (aj keď je náročná) nám v zmene hrá do karát. Pretrvávajúci zákaz cestovania medzi okresmi nás doslova donútil objavovať miesta a miestechá v našom okolí. Je to zvláštne, ale skutočne vo všetkom zlom sa skrýva kúsok dobra. Preto musíme z tejto situácie vyťažiť maximum! Bolo by smutné, ak by cudzinci poznali našu krajinu lepšie ako my sami. Vzdelávajme sa, hľadajme a poznávajme naše rodné mestá, mestečká a dediny.

Viete si predstaviť, ako si, tak hrdó v stojí s rukou na srdci, pri každom víťazstve našich športovcov spievate slová Janka Matúšku? Kto by nepoznal slová autora textu našej hymny: „To Slovensko naše posiaľ tvrdo spalo, ale blesky hromu vzbudzujú ho k tomu, aby sa prebralo.“ V januári tohto roka sme si pripomenuli 200. výročie Matúškovho narodenia. Zvláštne, ako je stále text tejto piesne aktuálny... Stavím sa, že keď ju písal ako protest proti suspendovaniu Ľudovíta Štúra, ani len nepomyslel na to, že jeho pieseň raz bude hymnou Slovenskej republiky. Môže byť na seba hrdý. Hymna na melódiu ľudovky *Kopala studienku* sa mu naozaj vydarila.

Vezmime si jeho slová k srdcu. Preberme sa! Zobudíme sa! Viem, že veľa z nás to už urobilo, no ak ešte spíte – zvoní budík. Treba vstať, do ruksaku hodiť pár horaliek, nezmeškať vlak príležitostí a ísť objaviť Slovensko!

Lea Galatová, 4. ročník, SPŠ techniky a dizajnu, Poprad

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Rozprávka o malom – veľkom regióne Spiš

Tento malý, no zato veľmi špecifický región, je mojím domovom a okrem mňa je domovom pre takmer štyristotisíc ľudí. A my, ľudia, ktorí tu žijeme, sme namojveru výnimoční. Na takej malej ploche žije v susedstve šesť národností už niekoľko storočí. Sú to Slováci, Nemci alebo po našom

aj „mantáci“, Rusíni alebo aj „Rusnaci“, Goralí, Rómovia a Maďari. Každá z týchto národností sa líši svojím jazykom, tradíciami a niekedy aj náboženstvom. Prvými cudzincami, ktorí sa usadili v susedstve dnešných Slovákov, boli Maďari. Prišli sem ešte v časoch Veľkej Moravy, keď bolo územie dolného Spiša pod Nitrianskym kniežatstvom, kým jeho severná časť patrila pod taktiež slovanské Visliansko. Na dolnom Spiši sa nachádzali významné slovanské hradiská, ako napríklad Čingov pri Spišskej Novej Vsi rozkladajúci sa v Slovenskom raji, alebo osada na Dreveníku v blízkosti Spišského hradu. Za zmienku určite stojí aj hora s názvom Matka Božia, na ktorej sa kedysi nachádzala pohanská svätyňa. S Maďarmi prichádzalo na územie Spiša aj nové náboženstvo – kresťanstvo.

V trinástom storočí, keď sa Maďari stali dominantným národom v strednej Európe a mali už dvesto rokov vytvorené svoje kráľovstvo – Uhorsko, prichádzala od východu nová, dovtedy nevídaná hrozba. Boli to Mongoli spolu s Tatarmi, ktorí vpadli do Európy a takmer tretinu z nej si podmanili. Ríša, ktorá sa začínala v Číne a končila sa na Morave, neobišla ani Spiš. A tak, ako aj inde, kde títo cudzí nájazdníci vtrhli, nechávali za sebou len trosky a smrť. V troskách mala pre tatárske pustošenie skončiť aj malá dedinka Miloj, z ktorej sa po osemdesiat rokoch dodnes zachovala len kostolná vežička. Táto pamiatka sa nachádza v blízkosti mojej rodnej obce. A takto by som mohol pokračovať ďalej a ďalej vo výklade dejín môjho regiónu.

Pravdupovediac, ako je to zvykom v týchto neuveriteľných časoch koronavírusu, pomáhal som si internetovými zdrojmi, ktoré som si vopred overil, čo nám prízvukujú učiteľia v tejto dištančnej dobe. No nevedel som určite, koľko ťažkých situácií museli prežiť predkovia môjho slovenského národa, ale aj jednotlivci iných národností, ktorí trpeli za nenásytnosť mocných a bohatých, ničiacich pre svoje ciele nielen ľudské životy, ale aj materiálne hodnoty, na ktorých sa nikdy svojou prácou nepodieľali. A tak títo pracovití multikultúrni ľudia, ktorí utvárali svet Spiša spolu so Slovákami a vždy boli a budú mierumilovní, dobroprajní a láskaví, vytvárali aj kolorit nádherných ľudových zvykov, krojov, literatúry, umenia a formovali ekonomiku a hospodárstvo. Môj dedo vždy hovoril, či si Nemec, Maďar alebo Slovač, je to jedno, ak si dobrý človek, tvoja добрota sa odrazí na všetkom, čo robíš, a teda aj na prostredí, v ktorom žiješ, no nikdy nestratíš svoju vlastnú národnú identitu, lebo svoju vlasť, svoj región, svoju reč si ctíš a miluješ nadovšetko.

Viete, v našej dedinke Odorín sa ešte istým spôsobom dodržujú tradície aj zásluhou tamojších učiteľov, ktorí ich do vyučovania vkladajú, napríklad rôznymi ľudovými hrami najmä počas Vianoc a Veľkej noci. Kedysi to bolo ináč, nebolo žiadneho média, jedine človek svojou kultúrnou činnosťou vytváral folklór, ktorý nám zanechal ako najväčšie bohatstvo. Čo sa

v minulosti dialo na Vianoce, to vám bolo niečo nevídané. Môj dedo, keď o tom rozrozprával, tak sme len s otvorenými ústami počúvali, a zanechal nám aj písomnú pamiatku v podobe ľudovej vianočnej divadelnej hry. Aj sme ju už využili, keď život bol ešte v norme. Pripravili sme rozhlasovú reláciu pred vianočnými prázdninami. Ohlasy boli v pohode, aspoň si myslím.

Nedá mi nespomenúť ešte jednu faktografickú vec. V štrnástom storočí začali na územie Spiša prenikať Valasi a Rusíni z Rumunska a Poliaci z Haliča. Priniesli nám na Slovensko azda najikonickejšiu vec pre náš národ, a to ovčiarstvo. Veď aj slovo ako bryndza je rumunského pôvodu. Rusíni zakladali osady väčšinou v kopcoch, ako môžeme vidieť v Slovenskom rudohorí alebo v Spišskej Magure. A Rómovia, ktorí na územie Uhorska prichádzali od šestnásteho storočia zo severnej Indie? Tí si azda najviac zachovali svoj jazyk a tradície a medzi nimi a nami je vidieť ten rozdiel v kultúre, aj keď žijeme v susedstve už niekoľko storočí. My, všetky etniká a národy žijúce na tomto území, sme formovali túto krajinu a tento región do súčasnej podoby. A aj napriek mnohým sporom a vojnám, ktoré medzi sebou viedli jednotlivé etniká, verím, že raz sa Spiš dostane zo svojej terajšej zlej ekonomickej situácie a znova bude mocným a bohatým regiónom. V to nielen verím, ale chcem sa svojou prácou na tom podieľať.

A na záver mi dovoľte ukončiť túto rozprávku typickou vetou... a žili šťastne, pokiaľ nepomreli. Tak žime šťastne aj my v našej krajine a keď raz umrieme, naše deti budú odovzdávať zasa svojim deťom to, čo sme pre ne vytvorili a vybudovali, presne tak, ako to pre nás robia v súčasnosti naši rodičia. A tak tento proces neustáleho prírodného kolobehu nás utvrdí v presvedčení o nesmrteľnosti človeka, o nesmrteľnosti Slováka a jeho rodnej zeme.

Michal Gondek, 2. ročník, SOŠ elektrotechnická, Poprad-Matejovce

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Slovensko v srdci i v nohách

V iných jazykoch by som text, ako je tento, nevedela napísať. Naša slovenčina má prejav vyššieho cítenia. Cítenia lásky, pekných vecí. Dokážeme ňou vyjadriť oveľa viac ako v mnohých iných jazykoch. Slová môžeme meniť aj netradičnými písmenami, akými sú *ā* alebo dvojhlásky. Povedzte, v akom inom jazyku by sme mohli nazvať malé dieťa tak ľubozvučne? Bábätko... Ale môžeme mu povedať napríklad aj dieťaťko. Alebo bábo. Ratolest'. Môžeme ho nazvať presne tak, aká bude naša nálada. A tak je to aj s ostatnými slovami v slovenčine. Vážme si ju! Vážme si, že ju máme!

Telo vrelo teplom, ktoré vychádzalo z môjho vnútra. Vlasy prefukoval silný vietor. Prenikal popod mokré oblečenie. Nohy naberali nový dych, až kým môj úsmev nepohltil celú tvár. Nohy zastali. Plecniak sa zošuchol z pliec. Vtedy som sa začala nahlas smiať. Cítila som to neskutočné šťastie. Niečo, čo človeka naplní. Naplní horlivými emóciami. Otáčala som sa. Oči zachytávali čo najviac spomienok. Musela som si zakričať: Tatty! Ach, tie Tatty! A keby len tie!

Lesné kamenisté cestičky lemované stromami. Obyčajný zmiešaný les? Nie. Rukou prechádzam po ich kôre. Po ich medzerách na nahých telách. Niektorým darujem svoje pevné objatie. Zhlboka sa nadýchnem a vtiahnem do seba ten vlhký čerstvý vzduch. Vtedy mám pocit, akoby som tu chcela zostať. Kamenistá cestička sa stráca. Tráva štekľí na nohách. Je to príjemné. Vtom si uvedomím, že jej ubližujem. Zášlapujem ju. Chcem sa jej vyhnúť. Líuke plnej mäkkej trávy. Nadvihujem raz jednu a raz druhú nohu. Nepomáha. Vzdám to. Strácam zem pod nohami a spadnem priamo na ňu. Myslím, že mi to prepáčila. Len tak ležať. Uberať snlku líuce. Stratit' sa v myšlienkach. Nie je líuka ako líuka, les ako les a nie sú hory ako hory.

Bola som už všelikde vo svete. V suchých, ale aj vlhkých krajinách. V krajinách, kde more obmývalo brehy, ľadovec vyčíňal nad mestom, vodopády prelievali riekou, no nič sa nevyrovná krajine, v ktorej žijem. Krajine ako je Slovensko. Veľa ľudí ani nevie, o čo prichádza. Kolkí iní by mohli o takej vlasti len snívať! No mnohí si predstaviť takú krásu ani nevedia.

Karolína Havelková, 2. ročník, SOŠ, Pruské

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Stačí sa pozerat'

Na anglickej konverzácii sme preberali tému Slovensko, moja vlasť, a jednoduchými vetami sme mali porozprávať o hradoch a zámkoch, kultúre, základných geografických údajoch, histórii a slávnych osobnostiach. Pre mňa to bolo opakovanie zdanlivo obyčajných vecí, ale z pohľadu sprievodcu, ktorý chce zahraničnému návštevníkovi poskytnúť nielen suché fakty, ale možnosť spoznať a zažiť aspoň trochu atmosféru Slovenska. Pre mňa symbolizuje Slovensko kamarátstvo, jazyk, spev silných hlasov, prívetivé slová pre iných. Ako to však býva, namiesto prípravy na tému ma oveľa viac priťahoval pohľad z okna mojej izby.

Začal som pozorovať svoje okolie, užívať si zdanlivo každodenný pohľad z okna. No iba zdanlivo obyčajný, pretože vždy, keď sa pozriem von, vidím

niečo iné. Z okna vidím Lubovniansky hrad. Posypaný snehom vyzerá ako čerstvo upečený. Spomínam si, ako som bol cez letné prázdniny na výstupe na skaly. A zrazu mám pred očami pestrú fotografiu. Skalný výbežok, obloha ako vystrihnutá z básne a tie strže... Takto nejako si predstavujem krajinu, o ktorej písala Kristína Royová.

Z jej rodu, z matkinej aj otcovej strany, pochádzajú národní buditeľia aj spisovatelia. Kristína Royová si zaumienila, že duchovne pozdvihne obyvateľov rodnej obce. Čítala s deťmi Bibliu, učila ich nové duchovné piesne a aby tieto stretnutia boli zaujímavejšie, písala pre ne rozprávkové príbehy. Tak vznikla jej prvá rozprávka *Bez Boha na svete* – o pastierikovi Martinkovi z prostredia staroturianskych kopaníc. Vrávi sa, že celú knihu napísala na jedno posedenie. Je to prvá knižka, ktorú som od nej čítal ako malý, no neskôr som úryvok z nej recitoval na súťaži a vyhral som 1. miesto.

Úspech rozprávok Kristíny Royovej na seba nenechal dlho čakať a jej knihy sa začali prekladať do všetkých európskych jazykov. Niet sa čo čudovať, pri čítaní máte pocit, že sa môžete dotknúť kopcov a slnka, o ktorých píše. Pri odpovedi z angličtiny určite na ňu nezabudnem.

Ludia všetkých národov potrebujú povzbudiť a potešiť. Počuť pozvanie do Slnecnej krajiny. Kristína Royová sa mi páči, lebo nikdy nezabudla, prečo a pre koho píše. Dýcha to z každej strany jej kníh.

Marek Jaroš, 4. ročník, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Lubovňa

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Slovné druhy

Dlhé stáročia koluje povesť o slovnom boji v dedinke Slovné druhy na úbočí hôr v jednej z najnádhernejších krajín sveta. Nazývali ju kráľovná vnútrozemia, Slovensko. Je priam až neuveriteľné, koľko krásy na tomto mieste existuje. Žilo sa tu príjemne. Žiadne hádky, spory ani súženia.

Svoj domov tu našli skupiny Podstatných mien, Prídavných mien, Čísloviek, Zámen, Sloviess, Prísloviek, Predložiek, Častíc, Spojok a Citosloviec. Boli to silné kmene, ktoré len tak ľahko nikto neporazil. Dlhé roky spolu nažívali a užívali si život. Všetci dobre vieme, že to tak nevydržalo dlho. Svoju rodnú zem tak milovali, že sa navzájom začali hádať o tom, kto je väčší vlastenec a kto by jej mal vládnuť. Hlavnými rivalmi boli Podstatné mená a Prídavné mená, ktoré zvädzali tvrdý boj o korunu. Navzájom sa natolko oslabili, že najslabšie Citoslovci si tiež začali nárokovať na trón. S jedlom rastie chuť. Tak sa do tejto mašinérie zapojili všetky kmene.

Plač, nárek, krik, bieda... To bol len začiatok. Bojovalo sa už sedem dní a všetci slovní vojaci boli unavení, vyčerpaní, strýznení, dobití. Nejedno oko by nad tým strašným pohľadom zaplakalo. Hrôza a strach sa šíril dedinou, krajinou, ba aj celým svetom, ako chladná víchrica, ktorá prenikne do každej kosti v tele. Kmene si vytvorili vlastné jazyky, ktorým nikto nerozumel. Zahalené zlo, ktoré oslepilo všetky slová, prišlo ako víchor, ktorý nik nemohol zastaviť. Pokračovať v boji sa už nedalo. Obrovské straty zaznamenali všetky strany. Slová z jednotlivých kmeňov pomaly odchádzali do zabudnutia.

Po niekoľkých svároch a nedorozumeniach si predsa desať kmeňov uvedomilo, že prichádzajú o svoju identitu a spojili sa. Zároveň sa rozdelili na dva veľké tábory. Spojili sa na základe svojich najväčších schopností v boji. Na čele ofenzívnych stáli Podstatné mená a na druhej strane, na čele defenzívnych, Príslovky. Ofenzívni boli piati: Podstatné mená, Prídavné mená, Číslovky, Zámená a Slovesá. Boli perfektní v boji. Lukostrelba, šermiarstvo či jazda na koni, to boli ich silné stránky, preto si zaslúžili prezývku Ohybné kmene. Defenzívni použili tiež všetky svoje zručnosti. Stáli nehybne ako solné stĺpy.

A vtedy si uvedomili nezmyselnosť vojny. Akoby im ich rodná zem vravela: Nebojujte! Potrebujem vás tu všetkých. Každé jedno slovo bez ohľadu na to, z ktorého kmeňa pochádzate. Ak by čo len jeden kmeň chýbal, nedokázali by sme vytvoriť spoločenstvo, rodinu, jazyk, reč... Tieto slová ich natoľko dojali, že všetci odhodili zbrane a navždy zakopali vojnovú sekeru. Od tejto chvíle sa nikomu na svete nežilo lepšie. Vytvorili spoločenstvo slov vymedzené kritériami, ktoré majú rovnaké využitie a rovnaký význam. Celý svet bol ohromený, ako láska k vlasti môže vymazať a v jednom okamihu aj zabudnúť na všetko zlé, čo sa stalo.

*Matej Kočík, 3. ročník, Gymnázium sv. košických mučeníkov,
Čordákova ulica, Košice*

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Figúrovci

Zobudil som sa do krásneho slnečného dňa, ktorý ma hneď nabíľ pozitívnu energiou. Rozmýšľal som, čo budem robiť. Pôjdem sa prejsť do prírody, pozriem si nejaký dobrý film? Rozhodol som sa navštíviť svojich blízkych Figúrovcov. Nasadol som do auta a uháňal som krajinou. Našou slovenskou. Nadchýnal som sa jej pôvabom a krásou. Pred očami sa mi mihali kopce

i roviny. Príroda ma natoľko očarila, že som si ani neuvedomil, ako rýchlo mi ubehla cesta. Bol som na mieste.

Už z diaľky som videl pred veľkým bordovým domom stáť tetu Epizeuxu. Hneď, ako som prišiel, vrelo ma privítala a posadila k bohato prestretému stolu. Odkedy zle počuje, pre istotu opakuje slová viackrát za sebou. Nie si je celkom istá, či ich naozaj povedala. Ale zato výborne varí.

Za domom majú drevenú stajňu s výbehom pre kone. V stajni som stretol Epizeuxinu sesternicu Apoziopézu. Vyčesávala strieborného žrebca. Myšlienky v jej hlave museli prúdiť veľmi rýchlo, lebo stále, keď hovorila, zabudla dokončiť vetu a vzápätí rozprávala o niečom inom. Zajazdil som si s ňou na koni. Vyčerpalo ma to a začal ma trápiť smäd.

Išiel som do domu napiť sa čerstvej vody. Cestou z kuchyne som zbadal, ako v obývačke sedí strýko Klimax a číta noviny. Mám veľmi rád, akým spôsobom Klimax rozpráva príbehy. Sú veľmi pútavé. Dokáže ich vystupňovať takým spôsobom, že mám až zimomriavky na koži. Poprosil som ho, či mi nerozpovie nejaké príhody zo svojho života. Ani som si nevšimol, ako rýchlo sa zotmel, keď začal rozprávať.

Nechcel som sa vracieť domov po tme a bol som už veľmi unavený, tak mi teta Apostrofa ustlala. Je veľmi čudná. Oslovuje rôzne neživé veci, alebo sa rozpráva s fiktívnymi osobami. Bolo smiešne počúvať, ako sa začala rozprávať s perinou, keď mi chystala posteľ.

Dnešný deň bol zaujímavý, ale aj dosť unavujúci, preto som zaspal hneď, ako som vypol nočnú lampu. A viete, o čom sa mi snívalo? No predsa o najväčších bohatstvách, ktoré mám. O mojej rodnej slovenčine a o mojom rodnom Slovensku.

*Dávid Kráľ, 3. ročník, Gymnázium sv. košických mučeníkov,
Čordákova ulica, Košice*

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Preto (ta) mám rada

na lúke

so sieťkou v ruke
chytám motýle
s voňavými krídlami
a zatváram ich do pohára
od marmelády
alebo od medu

a nedávam si pozor
na nohy
prepletajú sa
potkávajú
na trávnatých chodníčkoch
pomedzi slnečnice
ešte som ťa nenašla

aj keď už

nestúpaš na chrobáky
stále sa ti páči ten zvuk
keď praskajú
ako keď lúskaš orechy
práve vypadli
z igelitky
(pekne znejú)
ale ty po nich nekráčaš
práve dospelá
si pukáš kostičky

brat

väčšinou som pochytila
jablká prehodené
ponad rebrík

s plnými ústami si ohýbal konáre
a ja som nastavila ruku aj pre obrúsky
čo ti vypadli z vrečka

zdola som ti odfotoila topánky

nechty si mal obhryzené celkom normálne
dnes by som ani cigaretový dym nezmyla

škoda

že taký nie si stále

možno by som mohla

keď bude leto
pochytať všetky včely

a vrátiť ich naspäť do úľa
byť ich kráľovnou
a bzučať bez prestávky
mohla by som
tancovať v drevenici
s červenými perami
a trúdom špinavým
od rúžu
aj by som chcela
ale nie v tomto počasí

z dreva

umelou rukou sa dotýkaš snehu
aby si nedostal horúčku
a nezapadol medzi zvieracie stopy
hráš sa na líšku
pod konármi
a ja ťa naháňam
v letokruhoch

vidím labuť

ako hľadá ďalších operencov
a svoje perá
ktoré sa lepia na stromy
klania sa vode
kopíruje plie po vlnách
a závidí kameňom na dne
že nikdy neodídu

hibernácia

keď sa budia dážďovky
vždy ma prekvapí ich odporné telo
napoly vysušené napoly slizké
vtedy trochu ľutujem
že som videla
ako elegantne bozkávajú chladné miesta pôdy
(vďaka že som nevyschla)
a závidím
lebo pri mne iba vtáčatá otvárajú ústa ako keď dážďovka šepká hline: milujem

Barbora Langová, 5. ročník, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Literatúra a jej šaty

Pani Literatúra je tajomná dáma plná fantázie. Niekedy musíme dlhšie hútať, aká vlastne je, alebo čo nám chce povedať. Je tu s nami už od nepamäti, ale vôbec nestarne. Vie byť stále „in“. Vo svojom šatníku ukrýva mnoho šiat. Nie sú to obyčajné šaty, ale róby, ktoré vždy dokonale vystihli danú dobu.

Jej prvé šaty boli utkané v dávnom veku, v staroveku. Predstavovali odvalu, krásu, múdrosť, harmóniu tela a duše, medzi telom a duchom, boli priam nadprirodzené. Na ich tvorbe sa podieľali viacerí páni: grécky epický básnik Homér, bájkar Ezop, ktorý do šiat všil trochu ponaučenia, Sofokles, obľubujúci divadlo či Vergílius, ktorý šaty obohatil výšivkami poézie.

Šaty, ktoré Literatúra nosila v humanizme a renesancii, boli podobné tým predchádzajúcim. Autori sa inšpirovali antickými ideálmi, ale teraz ostali stáť nohami na zemi. Predsa však boli originálne – vyžarovala z nich ľudskosť, rozum, šťastný život. Mohli ste ich vnímať všetkými zmyslami. Pričinili sa o to Dante Alighieri, Miguel de Cervantes a jeho Dômyselný rytier Don Quijote de la Mancha, ale aj najväčší dramatik všetkých čias William Shakespeare.

Ako sa menil svet, menil sa aj odev našej drahej Literatúry. V období baroka bol zdobený perlamí nepravidelného tvaru, bol pompézny a ušitý z trópop a figúr. Rodiskom týchto šiat bolo Taliansko a Španielsko. U nás ruku k dielu priložil a svoju perlu prišil Hugolín Gavlovič. Literatúra sa riadila heslom *Vanitas vanitatum* a vrátila sa k duchovným hodnotám.

Na začiatku klasicizmu si Literatúra zaspomínala na antiku. Vo Francúzsku si nechala ušit novú róbu. Róba vyzerala vzorovo, prvotriedne, ba vynikajúco. Pretkaná bola ódou, eposom, žalospevom, komédiou, tragédiou či dokonca aj encyklopédiou a slovníkmi.

Neskôr začala Literatúra snívať, uvažovať o láske a slobode. Preto sa rozhodla, že si kúpi nové šaty. Romantické. Vyznačovali sa fantáziou, mali niečo z histórie aj z ľudovej slovesnosti a boli dosť kontrastné. Rukopis na šatách zanechali: Victor Hugo, Johann Wolfgang Goethe, Friedrich Schiller, ale aj naši národovci, náš – Janko Matúška, Andrej Sládkovič, Samo Chalupka, Ján Botto či Janko Kráľ.

Posledné šaty, o ktorých by som vám chcela porozprávať, sa začali šiť od polovice devätnásteho storočia. Boli to šaty do detailu prepracované, zošité hlavne z poviedok, z noviel a románov. Do týchto šiat sa snažili svoje myšlienky pravdivo obliecť predstavitelia realizmu: Balzac, Dostojevskij, Tolstoj, ale aj náš najplodnejší a najvšestrannejší básnik Hviezdoslav či prozaici Kukučín, Tajovský...

Mohla by som ešte pokračovať, pretože do šatníka pani Literatúry pribudli a ešte pribudnú ďalšie šaty. Často stojí pred zrkadlom a skúša si ich. Je na ne hrdá a všetky ich má starostlivo uložené. A my si ich môžeme hocikedy prehliaďnúť či preskúmať. Stačí zísť do knižnice a začítať sa do múdrej knihy.

*Lucia Lišková, 3. ročník, Gymnázium sv. košických mučeníkov,
Čordákova ulica, Košice*

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Ja neodídem!

Štvrtok 17. decembra 2020
8.37

Som v autobuse, cestujem na hodinu klavíra. Pozorujem mrazom poznačené úbohé stromy, ktorým chýba pár hrejivých lúčov slnka. Usmievam sa na ne s nádejou, že teplo, ktoré mám v sebe, zohreje aj ich.

Mám na sebe tepláky, pletený sveter so sobom, ktorého nos je znázornený v podobe červeného brmbolca. Pletená čiapka od maminej kamarátky z detstva a kabát dotvárajú môj outfit tak dokonalo, až som získala päť hviezdíčiek v súťaži Obleč sa tak, nech má každý smak na tvoj gerok, či nohavky, a vyhraš super britvanku! No dobre, dobre..., možno nič také mimo mojej mysle neexistuje, ale bolo by to fajn, nie?

Z môjho denníka, ktorý vyzerá už ako kronika, je známe, že milujem cesty autobusom, ale musím to spomenúť opäť. Sú skvelé.

Predo mnou sedia dvaja páni v zrelom veku. Nevšimla som si ich dôkladne, ale jeden z nich má na sebe krásny čepiec, čiapku, alebo klobúk?! Veď ja to neviem ani opísať. S jeho bielymi vlasmi to vyzerá dokonalo. Najviac sa mi však páčia ich rozhovory. Áno, áno, viem, že nie je slušné počúvať, ak sa niekto iný zhovára. Nešlo však o tajomstvá. Ak mám byť presná, išlo o spomienky „z mládí“.

„Jóó, Feru, ta to boľi časi. To ňe jak teraz, zavoláš a hotovo. Kolko my sme sa za Margit nachodžili. A ona furt že ňe a ňe. Ale keby dvaraz, triraz ta nepovim, ale večne. No znaš, Feru, co bulo na tym najhorši?“

„Znam, veru znam. My u Tarnave, ona u Vinnim. A mi cez poľo jakbač u nedzeľu či u štredu, furt za ňu chodžili. A ona?“

„Ňe a ňe a ňe.“

A potom sa rozosmiali. Rozhovor sa skončil, ale ten dobrý pocit z neho mám doteraz. Smiala som sa pod rúškom spolu s nimi.

Konečná, vystupujem.

Piatok, 18. decembra 2020

9.05

Je piatok a ja mám poslednú možnosť kúpiť darčeky. Stále však neviem, čo presne chcem. Som však za praktické veci podané originálnym spôsobom, alebo za originálne veci zabalené úplne jednoducho a nenápadne. Kúpanie darov na Vianoce mám naozaj rada. Vždy pri pokladni poprajem pekné sviatky a vláčenie tašiek spolu s dlhými tyčami baliacich papierov si úplne užívam. Dokonca aj napriek tomu, že to všetko musím natlačiť na jedno sedadlo v autobuse. Jednoducho, čaro Vianoc má veľa podôb. Tento deň sa začína skvelo a verím, že rovnako sa aj skončí. No, viete, ranná cesta autobusom je pre mňa ako letná joga pri východe slnka.

17.08

Tak toto je naozaj dlhý deň! Nestážujem si. V prenesenom význame som mala aspoň viac času na nakupovanie.

Prišla som do mesta krátko po desiatej. Kúpila som si kávu so sebou a išla do parku. Psychická príprava introverta, rozumiete? Sadla som si na moju obľúbenú lavičku a začala čítať tú najlepšiu knihu všetkých čias. Ján Kostra: Básne. Miliónkrát prečítaná, podčiarkla som si už takmer každý verš, ale vždy ma dokáže osloviť niečo nové. Milujem slovenských autorov. Majú v sebe čosi, čo u tých zahraničných neviem nájsť.

Teplú kávu som kvôli Kostrovi dopila studenú. Rozplývala som sa nad básňou *Všetko je dobre tak, ako sa deje tu*. Vždy ma dokáže upokojiť.

Vyhodila som prázdny papierový pohár do koša a so zbierkou básní v ruke som išla k nákupnému centru. Do tašky som ju odložila až pri prvej predajni. A potom sa to začalo. CD od Pavla Haberu pre maminu, veci pre „kutílov“ pre ocka či krásny pletený sveter pre sestru. Pre každého sa našlo niečo. Mala som veľkú chuť obdarovať aj seba, ale namiesto toho som kúpila darček aj pre moju skvelú priateľku. Vianočná guľa na stromček, aby si na mňa spomenula na sviatky všade tam, kde bude. Áno, toto bol lepší plán. Znie to ako „rýchlovka“, ale bohužiaľ, nebolo všetko na jednom mieste, ako som si predstavovala.

Na záver som si predsa len niečo kúpila. Horúcu čokoládu ako spoločnosť. Autobus išiel len po pár minútach môjho príchodu na zastávku. Nevšímala som si ľudí okolo, moje myšlienky už boli pri balení darčiekov. Vypila som prvý dúšok čokolády, keď som započula povedomé hlasy.

„Pomaranče mi minule dal vnučatam, ta krucili nosom, že co to dzedo za darunok donis. My keby sme mali na šviatky take pomaranče, ta še citime jak papalaši.“

„Ja sebe dodnes neznam predstavic, žeby me pomaranč nepocešil.“

Usmiala som sa a ihned som vedela, ktorí páni sedia za mnou. Je také nádherné vedieť, že sú stále ľudia, ktorí si vážia „obyčajný“ pomaranč.

Utorok, 29. decembra 2020

20.52

Je po Vianociach. Prebehli vcelku obyčajne, no predsa len boli o niečom inom. Tieto Vianoce boli prvé bez mojej najstaršej sestry, keďže sa odsťahovala. Bolo to pri stole o niečo smutnejšie. Otcova nálada a spievajúca viazanka však rýchlo zahнала smútok do úzadia.

Na celých Vianociach bolo najkrajšie, ako sa mamka teší z cédečka, ktoré som jej darovala. Detská radosť, slzy v očiach a objatie plné vďaky bolo to najkrajšie, čo som v ten večer mohla dostať. Taktiež som si poriadne užila polnočnú omšu. Bolo to nádherné. S priateľkami sme obdivovali betlehem tak dlho, až kým nás pán kostolník nenápadne vyhnal zavzonením kľúčov. So smiechom sme vyšli von cez kostolné dvere. Popriali sme blízky „šťastné a veselé“ a začala som sa rozprávať vo štvorici s ľuďmi, pri ktorých som sa celý rok cítila výnimočná. Rozdali sme si krížiky na čelo a odprevali jeden druhého.

Cítim sa stále kúzelné. O to viac sily mi to dáva do nového roka. Nie je to kúzlo, ktoré sa skončí mávnutím čarovného prútika či skončením Druhého sviatku vianočného.

Dnes sme sa hrali so sestrou hru Kto som. Ďalšia príjemná vec, ktorá sa počas dňa stala. Vymysleli sme si ju aj s najstaršou sestrou trinásteho decembra, na Luciu, keď sme písali mená chlapcov na papieriky, asi pred piatimi rokmi. Spočíva v tom, že sú na kartičkách napísané mená rôznych slávnych osobností či ľudí z nášho okolia. Stále nejaké mená pridávame. Dnes je tam vyše dvesto kartičiek.

Na papier napíšeme, kto a čo všetko je daná osoba. Napríklad naša mama je nielen mamou, ale aj sestrou, dcérou, manželkou, krstnou mamou a tak ďalej. Vyhrá ten, kto má najviac pravdivých pomenovaní. Na všetko máme jednu minútu.

Dnes som sa kvôli tejto hre dlhšie zamyslela. Vytiahli sme si kartičku s mojím menom. Napísala som tam veľa vecí, ako spolužiačka, priateľka či fanúšička Ine Kafe. Moja sestra k tomu všetkému pripísala jedno krásne, na prvý pohľad obyčajné, no pre mňa hlboké slovo. Slovenka. Zaznelo to v tejto hre prvýkrát a naozaj, som Slovenka telom i srdcom. Či už cez básne Jána

Kostru, udržiavanie slovenských tradícií alebo robenia toho, čo veľa Slovákov šíri po svete. Dobra. Nevieť, či sú niekde inde ľudia vďační za pomaranč ako darček na Vianoce. Nevieť ani to, kde inde na svete majú také krásne nárečie, ako je to naše, a neviem, koľko ľudí má také spomienky, ako páni z autobusu, ale nejakým spôsobom cítim, že sme jedineční. Rečou, skutkami či pôsobením. A to je dôvod, prečo milujem Slovensko. Čaro a kúzla sa stali reálnymi a vyformovali našu krajinu. Nedokonalosti sú a budú rovnako, ako dobrota šíriaca sa ulicami a teplé slová v ľudských rozhovoroch.

A preto si stojím za svojím. Nechcem prestížnu univerzitu v Amerike či pracovať v Nemecku. Po tom túžia moji rovesníci. Mne nič nenahradí domovinu. Ja neodídem!

*Viktória Novotňáková, 2. ročník, SOŠ obchodu a služieb,
Školská ulica, Michalovce*

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Podobnosť čisto náhodná?

Kolkokrát sa zamyslím nad našou slovenčinou, až nápadne mi pripomína Slovensko. Možno to takto má každý jazyk vo vzťahu so svojou krajinou, no možno je to unikátne iba pre nás.

Keď očami blúdime po nejakom texte, napísanom vo viacerých jazykoch sveta, zaiste pre nás nie je ťažké nájsť ten slovenský. Už z diaľky nám do očí bije veľké množstvo diakritických znamienok, ktorými sa mnohé iné reči pýšiť nemôžu. Či už mäkkene, ležiace na tvrdých písmenách tak, ako mäkkučký sneh leží na vrcholoch našich tvrdých Tatier. Alebo dlžne, ktoré natahujú hlásky rovnako, ako sa dlhočizné rieky tiahnu naprieč našou malou krajinou. Dve bodky nad širokým *ä* sú ako čerstvé kvapky vody z našich riek, ktoré nám dokážu uhasiť smäd. Vokáň zastrešuje písmeno *ô*, tak ako na vidieku môžeme obdivovať striedky stajní a stodôl, v ktorých stále žijú napríklad kôň či vól.

O Slovákoch sa hovorí, že sú pracovitý národ. Nelenilo sa nám ani pri vytváraní nášho jazyka. Máme toľko rôznych nárečí, prízvukov, štýlov, foriem, konštrukcií, modifikácií a pravidiel, na ktoré musíme dávať pozor pri písaní a hovorení, že sa z toho nejednému študentovi zatočí hlava (rovnako ako z písania tvrdého a mäkkého *i* :). Hociktorá iná reč nám takéto bohatstvo môže závidieť. A závidieť nám môžu i fascinujúcu prírodu, monumentálne a veľkolepé pamiatky, zelené pastviny, zasnežené štíty, rozbúrené a nespútané rieky, pyšné a majestátné vrchy, lesy plné života, epickú históriu a niektoré

mestá ako zo zlata. Aj toho najscetovanejšieho pútnika môžu zákutia našej nevyspytateľnej, rozmanitej krajiny stále niečím prekvapiť.

Mám rád Slovensko, aj slovenčinu. Ako som už napísal, obe tieto „veličiny“ sú silným putom prepojené, a rovnako tak je prepojená aj moja láska k nim.

Adam Sarik, 3. ročník, Gymnázium Cyrila Daxnera, Vranov nad Topľou

Ceny udelené v 4. kategórii – zahraniční účastníci

Cena predsedu Matice slovenskej v 4. kategórii:

Ako sa volakedy v Petrovci zabíjalo?

Sneh, zabíjačky, čiže zakáľacky, príchod Vianoc... zimné radovánky. Už od malička som sa vždy tešila na zabíjačku. Príprava na ňu bola omnoho zaujímavejšia ako samotná zabíjačka.

Deň pred zabíjačkou muselo byť všetko pripravené a na svojom mieste. So starou mamou som vypekala rôzne koláče, kým ocko so strýkom a viacerými susedmi pripravovali všetko, čo budú potrebovať. Na veľkom zabíjačkovom stole bolo korenie, soľ, horká a sladká paprika, cesnak, „rost“, črevá, utierky pre mäsiarov, „ketene“ a nože. Mäsiarmi boli sused Ján, Samuel a môj ocko. V predsieni mali na konopných utierkach rozložené stredné a malé korytá; veľké koryto bolo vonku opreté o stenu a vyumývané horúcou vodou. V jedálni, kde bola nachystaná večera pre všetky deti, susedov a rodičov, bol prestretý biely obrus a pripravené ovály. V deň zabíjačky sme všetci vstávali zavčas rána a šli k starej mame na zabíjačku. Tam nás už čakalo veľké koryto s horúcou vodou uprostred dvora a mnoho detí a dospelých. Zabíjačka sa mohla začať až vtedy, keď boli všetci prítomní.

Keď sa zabili bravý, my deti sme sa išli guľovať a sánkovať. Okolo poludnia sa práca okolo zabíjačky preniesla dovnútra. Dospelí robili klobásy, mamy zemiaky na plechu, pražili pečeň, dopekali koláče a stará mama vyprážala škvarky. My deti sme nosili na stôl „dunsty“ a chystali sme poháre a taniere na večeru. Zabíjačka sa skončila okolo piatej hodiny. Všetci sme si potom sadli za stôl a ochutnávali klobásy, pečeň a mäso. Pri stole nás bolo asi dvadsať, päť rodín. Na večeru bolo i dobré pitie, „pálenvo“, víno a pивá. Večera trvala do pol ôsmej a potom sa na stôl dávali koláče, z ktorých sme sa najviac tešili.

Po večeri sa ešte zostávalo pri stole a spomínalo sa na minulosť, ako to bolo kedysi. My deti sme dostávali balíčky spod stromčeka od susedov, lebo o pár dní mali byť Vianoce. Po dlhom a namáhavom dni sme spolu všetko poupratovali a išli domov.

Takéto zabíjačky bývali každý rok približne v rovnakom čase. Pred piatimi rokmi, keď zomrel môj starý otec, sme takéto veľké zabíjačky prestali robiť. Odchodom jedného človeka sa všetko zmenilo. Myslím si, že to nie je dobré, lebo všetci začínajú využívať služby mäsiarov a o niekoľko desiatok rokov to už budú vedieť robiť iba oni. Môj ocko dodnes zakáľa celú zimu, ale už sa tolko rodín ako pred piatimi rokmi, nestretáva. Vtedy nás zabíjačky zbližovali. Bola to veľká tradícia v celom Petrovci. Chcela by som, aby sa takéto zabíjačky robievali častejšie a aby nezanikla pravá horká petrovská klobása.

Irena Orosová, 8. ročník, ZŠ Jána Čajaka, Báčsky Petrovec, Srbsko

Hlavná cena v 4. kategórii:

Zuzka Medvedová

Zuzka Medvedová sa narodila v Báčskom Petrovci 5. októbra 1897 a 1. februára 1985 umrela. Narodila sa v tom istom roku ako aj Ján Čajak mladší, náš známy slovenský petrovský spisovateľ. Tak nás učia v základnej škole. No boli sme s pani učiteľkou Danielou Triaškovou, našou výtvarníčkou, v Galérii Zuzky Medvedovej. A mňa to zaujalo. Kto vlastne bola Zuzka Medvedová? Aká bola? Čo všetko dosiahla v živote? Rozhodla som sa, že vám ju predstavím a spolu si zaspomíname na túto výnimočnú ženu.

Podíme si povedať niečo viac o Zuzke Medvedovej. Poprosila som pani učiteľku, aby mi o nej porozprávala. Zuzka, ako aj všetky petrovské dievčence, ktoré bývali na dedine na začiatku 20. storočia, žili skromne, obliekali sa do „seliackich suknií“ a väčšinou ukončili štvorročnú základnú školu. A potom hľadáli pracovať – v dome, záhrade, na poli... Neboli to jednoduché práce, narápili sa veľmi už ako mladé. Zuzka bola zrejme prvou tunajšou ženou, ktorá sa venovala maliarstvu, ale zo začiatku to nechcela prezradiť, lebo sa bála. Pravda je, že pochádzala z obyčajnej sedliackej rodiny a rodičia jej nedovolili zapísať sa na maliarsku akadémiu. Preto sa schovávala na povale a tam kreslila svoje krásne obrázky. Keď ich dokončila, hodila ich do ohňa, aby nikto neodhalil túto jej záľubu. Našu Zuzku si prvýkrát všimli na Slovenských národných slávnostiach v Báčskom Petrovci 28. augusta 1919, keď sa na výstave obrazov a ručných prác odhodlala verejne ukázať svoje

obrazy. Prvú ponuku predstaviť ich aj mimo Petrovca dostala čoskoro, v lete v roku 1920 pri organizovaní Radišovej výstavy národného umenia v Záhrebe. Práca prevzala v Novom Sade Štefánia Mičátková, ktorá tam usporiadala aj výstavu. Zuzka Medvedová odcestovala vo februári 1921 do Česka, keď sa rozhodla študovať v Prahe. Keďže pricestovala po termíne prijímacích skúšok na akadémiu, začala študovať na súkromnej škole. Súkromnú školu musela však z finančných dôvodov ukončiť. Z Prahy odcestovala do Nemecka, kde skúšala štúdium v Berlíne. Neovládala však dostatočne nemecký jazyk, takže sa musela vrátiť domov, kde vo svojom ateliéri ďalej maľovala. Po jej smrti v roku 1986 sa časť priestorov bývalej základnej školy zmenila na galériu jej obrazov. Na počesť tejto maliarky otvorili v sobotu 1. júla 1989 v centre Petrovca Galériu Zuzky Medvedovej. V Báčskom Petrovci po nej pomenovali aj mostík, cez ktorý prechádzala každý deň cestou do školy a zo školy.

Zuzka krátko pred smrťou (1985) napísala svoj životný a umelecký testament, v ktorom sa píše: „Ja, akademická maliarka Zuzka Medvedová z Báčskeho Petrovca, celé svoje dielo, ktoré som vytvorila pod vysokým báčanským nebom a tak čudesse krásne kopicami sa oblakmi nad žatevnými poľami mojej Podhory a rodiska, teraz životom a prácou uzavreté, venúvam svojim drahým rodákam, Petrovčanom, a krajanom v Juhoslávii. S veľkou láskou a zriekaním som ho tvorila a do ich lásky ho porúčam. Nech ho milujú s takou láskou, ako som ja milovala ich.“

Zuzka bola prvou ženou, slovenskou akademickou maliarkou v našom priestore. Vytvorila mnoho obrazov, ktoré dodnes zdobia našu galériu a sú často vystavené a prístupné nielen občanom Báčskeho Petrovca, ale i turistom zo zahraničia. Jej maľby sú aj na mnohých pohľadniciach a veľa sa o nej už popisalo. Často si na ňu zaspomíname. Mostík Zuzky Medvedovej obnovili usilovní susedia, aby sa občania mohli pokochať pohľadom naň a zaspomínať si na Zuzku. Je mi ctou, že som písala o tejto našej výnimočnej maliarke, ktorá to nemala ľahké pred sto rokmi, a ďakujem mojej pani učiteľke výtvarnej kultúry, že mi ochotne poskytla o nej informácie.

Sára Vicianová, 5. ročník, ZŠ Jána Čajaka, Báčsky Petrovec, Srbsko

Hlavná cena v 4. kategórii:

Môj dedko

Viem, že starí rodičia milujú svoje vnúčatá. Mám takéto šťastie. Vždy som si nimi istý. Žiadne prekvapenia, všetky žiadosti sa splňajú. Prezradím vám... moja sestra, naša sesternica a ja máme takéto drahokam. Uhádnite, kto je to.

Meniny oslavuje práve vtedy, keď sa medveď počas zimného spánku obracia na druhú stranu. Správne hádate? Menuje sa Pavel. O ňom chcem písať, lebo je zvláštny. Najviac si spomína na časy, keď mal kone. Podrobne mi rozpovie, ako sa o ne staral, čím ich kŕmil, ako ich česal, priahal... Dnes má kone už len na obrazoch na stene. Vymenil ich za traktor. Budem si dlho pamätať na deň, keď sme išli na pole. Starý otec bol hrdý na seba i na mňa. Cítil som sa veľmi vznešene, lebo som šoféroval traktor. Ešte stále pracuje na poli a v záhrade. No predsa si nájde čas aj na pobavenie. Našou obľúbenou hrou je futbal. Neprekáža ani to, že dedka pobolievajú nohy. Keď si dáme polčas, sadne si ku mne na mäkkú trávu. Raz mi prezradil, kto je jeho obľúbeným futbalistom. Je to Dávid Strelec, ktorý hrá v športovom klube Slovan. Kvôli nemu som sa aj ja stal fanúšikom tohto klubu. A ešte jedna zvláštnosť. Môj starký má aj fúzy. Je dobrý a snaží sa každému pomôcť.

Pyšný som na svojho starého otca. Aj preto, že je usilovný a vytrvalý. Prajem mu, aby žil ešte veľa, veľa rokov. Nech mu zdravie slúži, nech ho nič nebolí, aby si mohol so mnou „zafutbalovať“.

Igor Sklabinski, 4. ročník, ZŠ 15. októbra, Pivnica, Srbsko

Cena poroty v 4. kategórii:

Môj rozhovor so spisovateľom Rudom Moricom

Spisovateľ Rudo Moric ma oslovil svojou knihou Z poľovníckej kapsy. Výr, biela myš, jeleň Peto a celková prírodná scenéria na mňa silno zapôsobili, lebo som tam čiastočne videl seba.

Knihá hovorí o tom, ako spisovateľ počúva príbehy vymysleného uja Bohdana, ktorý bol poľovníkom. Táto postava mi pripomína môjho deda, ktorý bol biológom a poľovníkom zároveň. Páčil sa mi vzťah hlavného hrdinu k prírode, nepáčilo sa mi však to, že zasahoval do života ekosystému. V knihe cítiť lásku spisovateľa k prírode, ktorú prejavil zaujímavým štýlom. Divočina na Slovensku sa mi páči, mal som možnosť ísť do dediny Župkov, ktorá sa nachádza v srdci Nízkych Tatier. S deťmi z tejto dediny som sa rozprával spisovnou slovenčinou bez obáv, že si niekto zle vysvetlí napríklad slová „baba“ alebo „skapal“. Mám rád modernú slovenčinu, slová a výrazy, ktoré používajú mladí, lebo sú vtipné. Kniha Ruda Morica ma podnietila ísť sa pozrieť bližšie do slovenských hôr. Medzi moje najobľúbenejšie poviedky patria Ujova biela myš a Výr Kubko. Okrem toho, že myši a sovy mám rád, tieto príbehy mi pripomínajú moje trampoty so zvieratami a starostlivosť o ne. Skúsenosť so starostlivosťou o myš síce nemám, ale s agamou bradatou

áno. Aj so sovami mám už prax. Behal som za nimi, fotil ich a nakrúcal na kameru. Fotil som nielen sovy, ale aj ďatle a vrabce. Týmto zvieratám som už pomohol a mal som možnosť držať ich v ruke.

Spisovateľ je živý, pokiaľ jeho knihy niekto číta, a myslím si, že keby Rudo Moric bol ešte fyzicky nažive, určite by sme spolu v prírode zažili kopu dobrodružstiev.

Viliam Spevák, 6. ročník, ZŠ Jána Čajaka, Báčsky Petrovec, Srbsko

Osobitná cena poroty v 4. kategórii:

Interview s babkou

Ahojte, volám sa Tihana. Tento rok uplynulo 140 rokov od príchodu Slovákov do Josipovca Punitovského, tak som pri tejto príležitosti poprosila svoju babku o krátky rozhovor.

Babka, ty si sa narodila v Josipovci, ale či vieš, kto z našej rodiny sem prišiel ako prvý?

Máš pravdu, ja som rodená Josipovčanka, ale moji rodičia mi hovorili, že sa do Josipovca z Kysúc prisťahoval najprv môj pradedo a po ňom aj dedo. Bolo to v roku 1888. Môj otec sa narodil v už v Josipovci v roku 1925.

A ako sa žilo v tých dávnych časoch, čo ti o tom rozprávali?

Boli to ťažké časy. Moji rodičia a starí rodičia žili bez elektriny a vodovodu, ale pradedo a prababka to mali ešte ťažšie. Museli si najprv vyklčovať les a až potom si mohli začať stavať dom a obrábať pôdu. Stromy stínali ručnými pílamami a sekerami a domy si stavali z nepálených tehál, ktoré si sami ručne vyrábali.

Ako si zarábali na život?

Takmer všetci dedinčania sa zaoberali poľnohospodárstvom, ale môj otec mal pred domom aj hostinec, tak aj ten nás živil. Zarobiť si v tých časoch bolo veľmi ťažké.

Babička, ty si sa narodila po druhej svetovej vojne v roku 1948. Aký vtedy bol život?

Žilo sa ťažko, veľmi tvrdo sa pracovalo, ale aj napriek tomu mám na tie časy veľmi pekné spomienky. Nikoho nezobúdzať budík. Na hodiny sa nehľadalo. V tých časoch nikto nevyspával do ôsmej či do desiatej ako teraz.. Keď svitlo, všetci sme vstávali. Každý deň sme mali veľa práce, ale nebolo nám zatažko pracovať.

A čo ste jedávali?

Boli to jednoduché varené jedlá, ale niekedy, keď bolo veľmi veľa práce a nestihlo sa navariť, natreli sme si chlieb s masťou a aj s tým sme boli spokojní.

Keď sa sem prisťahoval tvoj pradedo, v susednej dedine, v Punitovciach, už žili starousadlíci – Chorváti. Ako oni prijali nových prisťahovalcov zo Slovenska?

Tak, niektorí dobre, iní nie. V začiatkoch to bolo všelijaké, ale teraz sa už všetci navzájom rešpektujeme. Tunajší Chorváti akceptovali naše tradičné zvyky a teraz si tu už výborne spolu nažívame.

Babka, keď si bola mladá, ako ste sa zabávali? Nebolo ani len elektriny...

Výborne sme sa zabávali, priatelili sme sa oveľa viac. Chodievali sme jedni druhým pomáhať a navečer sme sa bavili tak, že sme si rozprávali rozličné zaujímavé príbehy.

Pamätáš sa na školské dni, ako to vyzeralo?

Predpoludním sme sa učili v škole a odpoľudnia sme chodievali pracovať na pole. A v škole bola prísna disciplína, dobre si pamätám aj na palicu. Tá bola na tých, ktorí si neurobili domácu úlohu a neučili sa.

Keď porovnáš tie dávne a terajšie časy, čo si myslíš, kedy ľudia žili lepšie?

Mne chýbajú tie časy. Aj keď sa pracovalo oveľa ťažšie ako dnes. Vtedy sme sa v dedine každý deň navštevovali. A dnes je každý uzavretý vo svojom dome, ľudia už nemajú čas na susedov, príbuzných. Aj keď máme všetky moderné vymoženosti, o akých sme v minulosti ani nesnívali, chýba tá vzájomnosť ako voľakedy. Nejako sme sa navzájom vzdialili od seba, odcudzili, a preto mi je clivo za dávnymi časmi.

Pamätáš sa na detstvo, ako sa deti hrali?

Kedysi dávno boli rodiny početné, mali 7 až 11 detí. Aj dedina bola preto plná detí, ktoré sa spolu hrali na ulici. Najradšej v blate, skákali sme cez gumu... kúpali sme sa v kanáloch, v dedinských močiaroch. Tam sme prali aj šaty mydlom z domácej výroby.

Či si pamätáš, ktoré rodiny prišli medzi prvými do Josipovca?

Boli to rodiny Kukučkovcov, Gavljakovcov, Kuricovcov, Stuhliovcov... A takmer všetky priezviská v Josipovci sú slovenské.

Babka, a čo si myslíš, zachová sa slovenský jazyk a slovenské tradície aj o takých 20 rokov?

Verím, že sa zachová aj omnoho dlhšie. Vidí sa to na deťoch, s akou láskou spievajú slovenské piesne a zdravia sa na ulici po slovensky. Nehanbia sa, že sú iní, lebo sú hrdí. A majú byť aj na čo, veď Slováci sú poctiví a pracovitý národ.

Ďakujem ti, babička, za rozhovor.

Tihana Hulaková, 8. ročník, ZŠ Josipa Kozarca, Josipovec, Chorvátsko

Čestné uznanie v 4. kategórii:

Prečo mám rada slovenčinu

Jedného večera, cestou do mojej izby som na stole v obývačke zazrela starý kožený album. Nikdy predtým som ho nevidela. Sadla som si na sedačku a zalistovala si v ňom.

Hoci zo zažltnutých čierno-bielych fotografií sa na mňa pozerali neznáme tváre, predsa len sa mi zdalo, že sú mi čoraz bližšie. Vtom sa v kuchyni zjavila mama, aby si zaliala kávu, prisadla si ku mne a povedala: „Našla si náš rodinný poklad!“ Nechápavo som sa na ňu pozrela, ale ona si album zobrala do ruky a začala mi rozprávať neuveriteľný príbeh...

Voľakedy dávno, je to už takmer 300 rokov, naši predkovia prišli zo svojej vlasti na širu rovinu – Dolnú zem. Nová mať im otvorila svoju náruč a prijala ich ako svoje detky. Bohatší ľudia prišli na vozoch, tí chudobnejší sa doplavili plťou po Dunaji, no všetci prišli v nádeji, že sa im tam bude žiť lepšie. „Tento

album siaha do našej ďalekej rodinnej minulosti a sú v ňom fotografie mojej mamy, starej mamy, prastarkej a ešte blízkych z niekoľko predchádzajúcich generácií,“ povedala mama. So záujmom som ju počúvala, prezerajúc si fotografie, a takmer som počula krásny slovenský spev, ktorý lahodil uchu a pookrial dušu. Spomenula som si na uspávanky, ktoré mi mama spievala, keď som bola malá, na piesne, ktoré si starká nôtala pri domácich prácach, ale hlavne vtedy, keď škrobila a žehlila naše kroje. Prostredníctvom tých čiernobielych fotografií som videla minulosť svojich predkov a uvedomila som si, že sme si svoje obyčaje, ale hlavne svoj jazyk zachovali dodnes.

„V týchto fotografiách sú ukryté naše korene. Hovorí nám, kto sme, odkiaľ pochádzame a za to sa nikdy nesmieme hanbiť. Sú naším vzácnym dedičstvom, ako i jazyk, ktorý si už roky zachovávame. Preto ti hovorím, že je to náš rodinný poklad,“ povedala mama, pohladila ma po vlasoch a zažrela mi dobrú noc.

Pobrala som sa do svojej izby, ale ešte dlho som rozmýšľala nad maminými slovami. Uvedomila som si, že ak je v tom albume ukrytá minulosť, ja som vlastne budúcnosť a mojím poslanstvom je materinskú reč odovzdať ďalším generáciám. Zaspávala som a v dialke som počula, ako mi mama spieva uspávanku, ktorú jej spievala ešte jej mama, a jej mame zasa jej mama...

Una Blagojević, 2. ročník, Stredná zdravotnícka škola 7. apríla, Nový Sad, Srbsko

Čestné uznanie v 4. kategórii:

Opýtala som sa...

Slovensko. Moja prvá dlhá cesta. Prvé veľkomesto. Štvorcový hrad a pyramídová budova rozhlasu. To sú moje spomienky na prvé zoznámenie s Bratislavou. Sú trochu neurčité, lebo to bolo dosť dávno. Jednou z najočarujúcejších budov sa pre mňa stala nádherná „bratislavská stolička“.

Keby som sa presunula v čase, tak by som dnes urobila rozhovor práve s ňou. Prečo práve s Bratislavským hradom? Pretože ma vždy bavila architektúra. Tie neobyčajné exteriéry a interiéry, hlboké tajomné príbehy budov, ktoré sú ukryté za rokmi. Steny a budovy občas taja v sebe veľa vecí. Nie každý sa vie naladiť, započúvať, opýtať sa a dostať odpoveď.

Oslovujem bielu architektonickú krásavicu: „Ahoj, milá kamarátka! Ako sa máš? Povieš mi o sebe niečo zaujímavé?“ „Ahoj, Emily! Jasné, porozprávam ti o sebe. Vieš o tom, že prvá písomná správa o mne je z roku 907 v Salzburškých letopisoch? Keď si chcem pripomenúť to, čo sa vtedy dialo, niekedy si dlho nemôžem spomenúť. Keď stojíš veľa storočí na jednom

mieste, tak sa veľa vecí premieša... Často, keď si chcem niečo vybaviť v pamäti, musím si sadnúť s hradnými stenami. Tie si všetko pamätajú oveľa lepšie ako ja, a tak môžeme začať spomínať spolu. Steny sú tie časti budovy, ktoré všetko počujú a všetko vidia. V roku 907 sa podo mnou odohrala významná bitka. Trvala niekoľko dní...“ Počúvam, predstavujem si bojovníkov na koňoch... “

„Emily! Odchádzame!“ počujem hlasy zo súčasnosti. „Prepáč mi, prosím!“ ospravedlňujem sa. „A... ďakujem Ti, drahá... Už ma volajú. Musím sa vrátiť k skupinke, s ktorou som sem prišla. Vraciame sa domov, do Užhorodu. Ale nabudúce pricestujem na dlhšie. Sľubujem! Potom mi porozprávaš o histórii mesta, ktoré je jedno z najstarších v krajine a mám ho rada, lebo odtiaľ pochádzajú moji predkovia, a kam chcem raz študovať. Maj sa a nebuď smutná!“

Odchádzam a želám si, aby sa aj iní pozerali na veci, ktoré nevedia rozprávať, ako na poklady, ktoré vedia veľa o našej minulosti.

Emília Brovdí, 9. ročník, IV. všeobecnovzdelávacia škola s prehlbeným vyučovaním slovenského jazyka v Užhorode, Užhorod, Ukrajina

Čestné uznanie v 4. kategórii:

Prečo mám rada slovenčinu?

To nie je ľahká otázka, ale mám odpoveď. Slovenčina stojí v centre slovanských jazykov. Kto sa naučí po slovensky, bude rozumieť aj Rusovi, Srbovi, Čechovi či Poliakovi. Aj ja som sa na vlastnej koži presvedčila, že je to pravda. V roku 2018 sme boli na dovolenke v Chorvátsku. Nikto v našej rodine nerozpráva iným jazykom len materinským. V reštaurácii sa rodičia pokúsili využiť modernú techniku a pomáhali si prekladačom v mobile. No nemali veľký úspech. A potom som dostala nápad, že sa skúsím s čašníkom porozprávať po slovensky. Obaja sme boli veľmi šťastní. Čašík konečne porozumel, čo chceme, a ja som dostala jeden osviežujúci nápoj zadarmo. Aj to, že všetci, ktorí rozprávajú nejakým slovanským jazykom, mi rozumejú, je jeden z dôvodov, prečo mám rada slovenčinu. Ale nie je to jediný dôvod.

Po slovensky som sa začala učiť, keď som mala tri roky. Moja stará mama hovorila ôsmimi jazykmi a pracovala ako sprievodkyňa turistov. Ona chcela, aby ma rodičia zapísali do takej materskej a základnej školy, kde sa vyučuje slovenčina, alebo nemčina. Tieto dva jazyky sa jej najviac páčili. Stará mama však zomrela skôr, ako som začala chodiť do slovenskej materskej školy, tak som sa s ňou už nemohla porozprávať po slovensky. Slovenčina je puto, ktoré ma naveky spojilo s mojou starou mamou.

Po presťahovaní sa na miesto, kde teraz žijeme, sme sa hneď zoznámili so susedmi. Vyšlo najavo, že jeden z nich by rád hovoril po slovensky, ale nemá s kým. Dodnes k nám chodí takmer každý deň a rozprávame sa spolu. Vždy mi povie, aký je šťastný, že konečne našiel niekoho, kto mu rozumie.

Popri slovenčine študujem aj angličtinu a španielsky jazyk, ale z týchto troch jazykov je pre mňa slovenčina najzvláštnejšia. Myslím si, že ovládať jazyk, ktorý je medzi mládežou zriedkavý, je poklad.

Nie je to len môj názor. Podobnú myšlienku povedal aj štátny tajomník maďarského ministerstva ľudských zdrojov na pôde našej školy počas nevšednej slávnosti, na ktorej som mala jedno z najdôležitejších poslaní. Už 10 rokov udeľuje ministerstvo národnostné štipendium študentom chorvátskej, nemeckej, rómskej, slovenskej, slovinskej, srbskej a rumunskej národnosti, ktorí majú nielen vynikajúce študijné výsledky, ale zapájajú sa aj do programov svojej komunity. Štipendisti aj so svojou triednou učiteľkou cestovali do Budapešti. V tomto roku som získala štipendium aj ja. Veľmi ma to prekvapilo i potešilo. Pre koronakrízu som však do Budapešti cestovať nemohla. Vôbec mi to nebolo ľúto, lebo oveľa krajšie bolo pre mňa to, že štipendium mi odovzdal štátny tajomník v telocvični našej školy. Okrem významných osobností tam bolo celé vedenie školy a moja triedna učiteľka. Za mnou sedeli moji spolužiaci a vedľa mňa moji rodičia. A v mojich myšlienkach i stará mama, vďaka ktorej som mohla zažiť takúto krásnu chvíľu.

Keď skončím gymnázium, chcem študovať na Slovensku. Hlavne preto, že je to nádherná krajina a bola by som sklamaná a smutná, keby som sa nemohla ďalej učiť slovenčinu.

Ďakujem, stará mama!

*Zorka Farkas, 2. ročník, Slovenské gymnázium, ZŠ, MŠ a kolégium,
Békešská Čaba, Maďarsko*

Čestné uznanie v 4. kategórii:

Byť Slovákom

Slovensko. Malý, ale nádherný „kúsok zeme“. Pre mňa druhá vlasť. Mnohí vravia: Prekrásne, záračné. Ja to však nielen hovorím, ja to viem. Lebo je to pravda. Hory akoby mali ústa, akoby rozprávali každému svoj príbeh, svoje myšlienky, svoj život. A plesá, tie drobné oči, čo vidia všetko na svete, sú hotové divy. Ten pocit, ktorý zažíváš, keď to vidíš, bude s tebou navždy.

Slovensko nie je len obyčajný štát, je štátom radosti. Žijú tam ľudia, ktorí sú hrdí na to, že sú Slováci. Oni žijú aj tu, na Dolnej zemi, v Békešskej Čabe, v Slovenskom Komlóši, v Sarvaši... Možno už ani nerozprávajú po slovensky, alebo iba málo. Aj tak som šťastná, že môžem chodiť do slovenskej školy, že sa učím a už aj viem po slovensky, že mám slovenských predkov.

Starká mi vždy povie: „Byť Slovákom je v srdci. Byť Slovákom znamená úctu a zodpovednosť.“ Keď sa ma pýtajú, kde žijem, moja odpoveď znie: „Žijem v Maďarsku, ale som Slovenka.“ Byť Slovákom je totiž maličké svetlo, ohníček v tme. Ten malý ohník hreje moje srdce a svojím svetlom vedie ma životom. Ja verím v svetlo. No a ty?

*Bernadett Gulyás, 7. ročník, Slovenské gymnázium, ZŠ, MŠ a kolégium,
Békešská Čaba, Maďarsko*

Čestné uznanie v 4. kategórii:

Slováci a slovenský jazyk v mojom Markovci

Volám sa Jan Hvizdak a chodím do piatej triedy. Bývam v Markovci, v slovenskej dedine, ktorá sa nachádza vo východnej časti Chorvátska, v kraji Slavónia, v blízkosti mesta Našice. Poviem vám niečo o mieste, kde žijem.

Táto krásna osada Markovec dostala meno podľa Marka. Marko Pejačević bol syn grófký Gabriely Pejačević z našického kaštieľa, ktorá žila v 19. storočí a mala veľmi rada v tom čase prichádzajúcich Slovákov. Bola aj krstná mama prvému chlapcovi, ktorý sa tu narodil, dali mu meno Marko podľa jej syna. Tak som sa z dejín mojej obce dozvedel, že Markovec dostal meno práve po tomto Markovi. Dnes tu bývajú Slováci i Chorváti a pekne si spolunažívajú, starí i mladí. Mladí sa snažia udržiavať slovenskú kultúru, kultúru slovenčiny, kultúru slovenského folklóru, kultúru slovenskej kuchyne a kultúru slovenských obyčají. Keďže v Markovci väčšina ľudí rozumie alebo hovorí po slovensky, tomuto jazyku rozumejú aj ich domáce zvieratká: prasiatka, sliepky, mačky, kačky, ovečky, kozy a psíkovia.

Aj ja som sa tu naučil slovenský jazyk, lebo ľudia okolo mňa hovoria po slovensky, síce nárečovo, ale aj to je slovenčina. Najviac ma slovenčinu učil môj ocko, ale ešte viac môj dedko, predsa len je to najväčší Slováčok v rodine, a preto všetci doma rozprávame po slovensky. Slovenčinu ma učila i moja učiteľka v markovskej malej škole, kam chodia deti od prvej po štvrtú triedu, a výučbu slovenčiny majú dve hodiny v týždni. Najzaujímavejšie v tejto škole bolo to, že sme sa tam všetci poznali a zabávali sa cez veľkú prestávku. Prestávku máme i v našickej matičnej škole, ale tá sa tak rýchlo končí...

So slovenským jazykom v Markovci som spojený aj cez folklórny súbor, jeden z najlepších, ktorý sa už stal renomovaným spolkom v Chorvátsku aj v Európe. Som veľmi rád, že tam môžem spievať a tancovať.

Vo voľnom čase relaxujem na markovskom ihrisku. Stretávam sa tam so spolužiakmi a kamarátmi a spolu si zahráme futbal, je to už taká tradícia. Najzaujímavejší je môj priateľ Darian, tiež Slováč, ktorý si predtým, ako začne hovoriť, musí vždy všetko najprv dobre premyslieť a potom pomaly povie múdre vety.

Pomaly prichádza jar a ja sa už teším, že budem vidieť za naším domom na poli bocianov, bažantov a srnky. Keď sa po zime začína otepľovať, môj Markovec býva malebný. Na internete by som mohol o ňom napísať, aká je to krásna obec s úžasnou panorámou, dosť symetrická, takže sa dá dobre vidieť aj z lietadla.

V Markovci ľudia často varia fazuľu a typickú slovenskú polievku – kapustnicu, pečú aj „polesňaky“, a preto Markovčania popri kukurici sadia i dobré zemiaky.

Slovenský jazyk pre mňa znamená šťastie, je dobrý, pekný, pestrý. Veľmi si vážim, že rozumiem po slovensky a hovorím týmto jazykom, naučiť sa ho by som odporúčal každému. Mám rád slovenčinu, lebo je zaujímavá a zábavná, je mostom medzi ľuďmi, spája Slovensko a Chorvátsko, spája Markovec a Bratislavu, do ktorej by som rád zavítal.

Jan Hvizdak, 5. ročník, ZŠ kráľa Tomislava, Našice, Chorvátsko

Čestné uznanie v 4. kategórii:

O zaprášených tradíciách

Volám sa Katarína Kormošová a mám 14 rokov. Bývam v Mlynkoch spolu s rodičmi a starými rodičmi. Je to obec s bohatou slovenskou národnostnou históriou, ktorá bola svojho času vyhlásená za najslovenskejšiu dedinu. Podobne ako všade, aj u nás bolo veľa zvykov na Vianoce, na fašiangy alebo na dožinky. Ja by som vám rada predstavila veľkonočné tradície našej dediny. Sú nimi staré zvyky, ktoré si naši predkovia priniesli so sebou z Hornej zeme a zachovali sa stáročia. Išlo o úkony, ktoré najprv vykonávali po slovensky, potom dvojazyčne. Príchodom 21. storočia, bohužiaľ, zanikli.

Práve táto zvedavosť ma dotlačila k tomu, aby som si sadla so starou mamou zoči-voči a dozvedela sa od nej o niekdajších zvykoch. Má síce iba 56 rokov, ale dobre si pamätá, čo všetko tu bolo okolo Veľkej noci. Sadli sme si teda do fotela a starká začala rozprávať. No nie príbehy o princoch, princeznách,

drakoch a vílach, ale o starých veciach. Aj keď pre nás, mladých, už aj tieto príbehy miestami vyznievajú ako rozprávky. Starká najprv nerozumela, prečo chcem na ňu spáchať tento „atentát“, ale keď som jej vysvetlila, že ide o slohovú prácu, ktorú potom pošlem na Slovensko, dala sa do reči.

O deviatej hodine večer na Veľký piatok sa veriaci vybrali na kalváriu pomodliť sa pri Krížovej ceste. Ľudia sa zišli pri príležitosti osláv najväčšieho kresťanského sviatku Zmŕtvychvstania Ježiša Krista. Na Veľkú sobotu sa v okolitých uliciach konal sprievod a jeho účastníci modlitbami dávali na vedomie, že Ježiš vstal z mŕtvych. „Okná domov boli vyzdobené posvätnými obrazmi,“ začala starká svoje rozprávanie. Priznám sa však, že mňa najviac zaujímala nočná mora každého dievčaťa – oblievačka. Veľkonočný pondelok bol aj vtedy najzábavnejší pre chlapcov a najnenávidenejší dievčatami. Mládež sa naň pripravovala niekoľko dní: chlapci uplietli z prútia korbáčiky, aby vyšibali dievčatá, ktoré si vytypovali, ako sa u nás hovorí: „Vfb chlapcami šibať dievčatá.“ Chlapec, ktorý získal najviac mašlí, bol najuznávanejším v obci, chodil ako páv. Šibači pred oblievačkou odriekali slová: „Šibi–ribi, masné ryby, od korbáča kus koláča, sem vajco.“ Dievčatá odmenili chlapcov, ručne maľovanými červenými vajčkami. Nasledujúci deň mali „sviatok“ chlapci. Moja stará mama mi povedala, že vtedy ich zasa naháňali dievčatá, ale už si nepamätala, či sa im ušlo niečo na oplátku. Aj ja som mala to potešenie vyskúšať si túto tradíciu, ale bola som ešte veľmi malá. Dnes čosi takéto môžete v Maďarsku zažiť už len v turistických oblastiach, akou je napríklad Hollókő.

Bohužiaľ, ani táto tradícia sa v našej dedine nezachovala, korbáč bol nahradený kolínskou vodou, dokonca sa už ani neoblieva. Na Veľkonočný pondelok sú prázdne ulice, akurát v krčmách počuť spev a krik. Ľudia sa nejako vzdialili od seba, aj keď je dôležité, aby naše slovenské tradície zostali zachované, lebo žijú v nás a len my ich môžeme udržiavať pri živote.

Katarína Kormošová, 8. ročník, Slovenská národnostná škola Mlynky, Maďarsko

Čestné uznanie v 4. kategórii:

Hudba v mojej slovenskej rodine

Viem, že mama je hudobníčkou, a aj to, že moja starká bola významnou osobnosťou, ktorá zveľadila hudobný život, a nielen v našom prostredí. Ale netušila som, že celá hudobná tradícia mojej rodiny sa začala dávno, ešte za čias môjho pradedu Pavla Čániho.

Slováci v Petrovci sa pýšia, že ich na Dolnú zem, do Petrovca, priviedol Matej Čáni, slobodník zo Slovenska, ktorý je v povedomí nášho prostredia zapísaný ako človek – priekopník, ktorý riskoval, keď svojich spoluobčanov viedol za lepším životom na Dolnú zem. Ten istý Matej Čáni bol ďalším rodákom môjho pradeda Pavla Čániho. Pradedo počas svojho života precestoval Slovensko, bol „rytierom chmeľu“, človekom, ktorý sa zaslúžil o rozvoj chmeliarskeho priemyslu u nás. Ako riaditeľ družstva sa snažil udržiavať dobré vzťahy s krajinami, s ktorými družstvo roky spolupracovalo. Ale nebol iba chmeliarom. Do dejín slovenskej hudby vo Vojvodine sa zapísal ako prvý spevák, ktorý nahral krásne slovenské ľudové a tanečné piesne pre novosadský rozhlas, ktorý v povojnových rokoch vyvíjal svoju činnosť. Jeho prirodzený tenor učaroval aj známemu slovenskému skladateľovi a dirigentovi Tiborovi Andrašovanovi, s ktorým môj pradedo roky spolupracoval na profesionálnej i kamarátskej úrovni. Zaujalo ma, že toto kamarátstvo pretrváva dodnes. Hoci na celom svete trpíme následkami pandémie, vďaka sociálnym sieťam zostávame v kontakte aj so známymi v zahraničí. Mama mi spomenula, ako sa jej prednedávnom ozvala teta Ria Andrašovaná, dcéra Tibora Andrašovana, operná speváčka. Len tak sa jej opýtala, ako sa máme, či zvládame situáciu, v ktorej sa všetci nachádzame. Zaujímala sa, ako sa nám vodí, a že by bola rada, keby sme sa mohli pravidelnejšie počuť, snáď aj stretnúť. Opýtala som sa mamy, kto sú tí ľudia, s ktorými komunikuje. Na chvíľu sa zamyslela a povedala mi:

„Tina moja, to sú naši priatelia, Slováci, hudobníci. Keď som sa chystala na prijímacie pohovory na štúdium na Slovensku, pomohli mi, pobudla som u nich, chodila som na prípravu a zároveň som získala cenné poznatky a skúsenosti od jedného z najznámejších slovenských dirigentov a skladateľov. Takisto tvoja starká Kvetka Benková bola s nimi roky v kontakte, spolupracovala predovšetkým s ujom Tiborom a zdokonaľovala sa vo svojom hudobnom odbore. A aj tvoja teta Majka Benková mala s ujom Tiborom krásny vzťah – venoval jej jednu zo svojich husľových skladieb, ktorú potom s radosťou hrala. Som rada, že sme zostali v kontakte a že máme možnosť pestovať vzťahy, ktoré vznikli naozaj dávno. Ale tie vzťahy stále pretrvávajú, zrejú. A bola by som veľmi rada, keby si aj ty rodinu našich priateľov mohla raz spoznať.“

Na chvíľu som zostala v pomykove. Skutočne by som sa rada stretla s našimi priateľmi zo Slovenska. Najmä preto, že moja mama dodnes rozpráva o tom, ako sa príjemne cítila v domácnosti svojich hostiteľov, ktorí jej poskytli výborné podmienky na prípravu na vysokoškolské prijímačky. Moja mama, ktorá sa volá Slovenka, je prvou ženou, profesionálnou dirigentkou dolnozemských Slovákov, čo je určite mimoriadna vec. Celá moja rodina je vďačná, že má krásny pretrvávajúci vzťah s priateľmi, Slováckmi zo Slovenska.

Je to vzácné. Verím, že hudobnícke korene sa nezaprú ani u mňa... Hudba je aj pre mňa neodmysliteľnou časťou života a rada skúmam možnosti, ktoré mi poskytuje. Snáď to bude spev, ktorým sa nechám ďalej motivovať.

Martina-Tina Martinková, 5. ročník, ZŠ Jána Čajaka, Báčsky Petrovec, Srbsko

Čestné uznanie v 4. kategórii:

Nenechajme naše tradície v náručí zabudnutia

Pomaly sa blížia sviatky jari, veľkonočné sviatky. Aspoň nejaká nádej na nový začiatok, na iný život, život bez rúšok.

Čo je vôbec dnes pre ľudí dôležité? Mám pocit, že miznú skutočné hodnoty, že ľuďom v dnešnej dobe už ani nezáleží na tradícii, ale len na tom, akú fotku uverejnia na sociálnej sieti. V minulosti sa vajíčka farbili lupienkami cibulky, zmenili to potravinárske farby. A ešte novšia móda: vajíčka sa už ani nefarbia, v predajniach alebo kvetinárstvach sa kúpia omaľované, vykreslené, drevené alebo dokonca aj plastové vajíčka. Preto, aby si niekto pestrofarebný veľkonočný košík vyfotil a obrázok zavesil na facebook či instagram. Ľudia medzi sebou súťažia v tom, kto bude mať viac „lajkov“ a čie vajíčka budú „originálnejšie“, lebo mať na nich rovnaké trblietky ako susedova Hana je hriech.

Som rada, že moja rodina a priatelia sa ešte neprispôbili tomuto trendu a naďalej úplne, alebo aspoň čiastočne, dodržiavajú starodávne tradície. Vždy, keď nadíde čas farbenia vajíčok, zasadne celá rodina a niekedy sa k nám pripoja aj moje kamarátky. Veľká noc pripomína deťom cez zajačikov a kuriatka ozajstný dôvod jej oslavovania, ktorým je znovuzrodenie, vitalita. Áno, je to pravda, že práve tieto zvieratká symbolizujú nový život a nový začiatok, ale aspoň by sa malo pripomínať, čo sa na ktorý sviatok odohrávalo a čo ktorý sviatok znamená. Na Zelený štvrtok bola posledná Pánova večera, na Veľký piatok jeho umučenie a smrť, Biela sobota je deň tichého hrobového odpočinku a na Veľkonočnú nedeľu vzkriesenie z mŕtvych. Veľkonočný pondelok s viacerými „loďovými“ tradíciami. Oblievačka, obyčaj oblievania vodou, má zabezpečiť dievčatám zdravie a krásu. Rovnaký cieľ má aj šibačka, šibanie dievčat a žien veľkonočným korbáčom z čerstvých prútov. Napriek tomu, že s našimi chlapcami komunikujem len v súvislosti so školou, majú môj rešpekt za udržiavanie tradície. Takmer každé ráno na Veľkonočný pondelok trčali pred domami dievčat a čakali, kým im otvorili dvere, aby ich poliali. Mohli to urobiť síce len symbolicky, frknúť na nás trošku vody, ale oni nie. Zakaždým nosia so sebou fľaše s vodou, bonusové body, ak si

predstavíme, že ich vládli z druhého konca dediny a cestou im aj čiastočne primrzla. Takto nesrdečne nás ňou polejú a my zostaneme mokré až do kosti. Vojdú dnu len na zákusok, aby si „doplnili náboje“ a pokračujú vo svojej misii.

Teší ma, že sa u nás tradície zachovávajú a dúfam, že aj ďalším generáciám bude na nich záležať.

Anabela Myjavcová, 8. ročník, ZŠ Jána Čajaka, Báčsky Petrovec, Srbsko

Čestné uznanie v 4. kategórii:

Moja Pivnica

Je nedeľné ráno. Všetci v dome sú vzrušení a urýchlene sa pripravujú na odchod. Ale nikto nie je taký šťastný ako ja, lebo viem, že ideme do Pivnice. Z Báčskeho Petrovca sme tam autom raz-dva.

Vo Vojvodine, na juhu Báčky, sa nachádza jedna, pre mňa veľmi zvláštna dedina. Volá sa Pivnica. Povedali mi, že vznikla pred takmer dvestopäťdesiatimi rokmi. V Pivnici žijú najmä Slováci a Srbi a býva tam aj celá moja rodina: dedík a dedička Tótovcí, „mamička“ a dedo Božovičovci, „mamička“ Hodoličová, teta a sváko Bažíkovci. Ale aj mnohí iní rodáci a kamaráti. Aj my sme najskôr bývali v Pivnici, no potom sme sa presťahovali do Petrovca. Skoro každú nedeľu chodíme do Pivnice navštíviť rodinu. Spolu sme pri obede, ktorý nám navarila moja „mamička“ (stará mama). Vždy máme polievku s „nádievkou“, mäso a ovocný kompót. My deti sa najviac radujeme z koláčov a potom bežíme von sa hrať. Keďže ľudia, ktorí žijú v Pivnici, sa väčšinou zaoberajú poľnohospodárstvom, býva tam rušno, veľa traktorov a kombajnov. Ale nám deťom to neprekáža, lebo vieme, že v zime ten istý traktor potiahne naše sánky. Mojim spolužiakom to znie nezvyčajne, keď hovorím po pivnicky. Zaujímavé je, že keď prehovorím, všetci hneď vedia, že som Pivničanka. To preto, lebo v Pivnici sa používa západoslovenské nárečie, kým v Petrovci sa hovorí stredoslovenským nárečím. Takéto západoslovenské nárečie sa nepoužíva ani v jednom slovenskom prostredí v Srbsku okrem Pivnice a susednej dediny Selenče. Uvediem pár slov, ktoré používame:

„pátek“ = piatok
„mamička“ = starká
„glumpo“ = hlupák
„vím“ = viem

Taktiež dvojhlásky nepoužívame a slová tvrdo vyslovujeme.

Aj keď sa počet obyvateľov v Pivnici stále znižuje, ľudia si pevne chránia svoje obyčaje a slovenskú kultúru. Aj dnes na ulici stretnete ženy v tradičnom pivnickom kroji. Môžem vám prezradiť aj to, že najstrašnejšieho Mikuláša a Lucku nájdete v Pivnici. Nikdy nezabudnem, keď som v Pivnici na svadbe prvýkrát videla ozajstných „drdákov“. Pri tanci spievali svadobnú pieseň:

Chovala drnda husi

*Chovala drnda husi
f komore pod obrusi
ňekcev jej gunár jesti,
dala ona vlčkom zestř.*

*Jectě ho vlčki, jectě,
už ma moj milí ňekce
vitritě si vlčki zubi,
už ma moj milí líbi.*

Mám veľa pekných zážitkov a mohla by som vám o tom do rána rozprávať. Lenže slnko už zapadá a máme ísť domov. Takáto nedeľa trvá krátko. Som smutná, že deň rýchlo ubehol, ale moje srdce je plné šťastia. Videla som mojich Pivničanov a už ledva čakám na naše budúce stretnutie.

Emília Tárnociová, 5. ročník, ZŠ Jána Čajaka, Báčsky Petrovec, Srbsko

Čestné uznanie v 4. kategórii:

Môj krásny Petrovec

Ach, ten môj krásny Petrovec. Je to čarovné miesto, môj domov, a len tam sa cítim celkom bezpečne. Aké pekné je bývať v dedinke, ktorú založili práve oni, naši hrdinovia, ľudia, ktorým nebolo zaťažko prísť až sem, na Dolnú zem, aby si vytvorili svoj malý kútik, kde si budú šťastne a pokojne žiť.

Časy boli vtedy iné, oveľa horšie, ťažšie ako dnes. Ľudia žili v chudobe, niekedy nemali čo jesť. Nemali ani moderné domy, ale mali jedni druhých a v tom je podstata. Hoci nemali veľa, tešili sa aj z maličkostí a všetci spolu tvorili jednu veľkú šťastnú rodinu. Keď prišli sem, mali iba túto krásnu úrodnú zem a na nej pomaly budovali malé dedinky. Takto deň po dni vznikla i naša obec, najkrajšia na svete, s názvom Báčsky Petrovec. Keby nebolo predkov, len boh vie, čo by sme teraz nazývali svojím domovom, akým jazykom by sme hovorili a akých predkov by sme mali. Je zvláštne byť iný, byť Slovákom, ktorý nežije na Slovensku. Oveľa dôležitejšie je však to, s kým žijeme. Kým budeme my, Slováci v Srbsku, spolu, ako nás to naučili naši predkovia, všetko je v pohode. Aj keď nás od krajiny pôvodu delí veľa kilometrov, necítiť to, Slovensko ako keby bolo len na krok od nás a naši predkovia sem určite neprišli len tak. Neopustili by našu krásnu krajinu bez dôvodu, myslím si, že premýšľali rovnako ako ja teraz. Chceli všetkým ukázať, akí sme my, Slováci, silní a že

nás nič nemôže zastaviť. Preto prišli práve sem aby si tu založili korene a nám zanechali to najlepšie, krásny materinský jazyk, našu slovenčinu, a vybojovali si právo vyučovať deti vo svojom jazyku. Veľa to pre nás znamená. Od roku 1745, keď sem Matej Čáni priviedol niekoľko rodín, žili v Petrovci známi spisovatelia, ktorých diela sú jedny z najkrajších a môžeme sa z nich veľa dozvedieť. Po jednom spisovateľovi, Jánovi Čajakovi, je pomenovaná i naša základná škola. Okrem krásnej základnej školy sa Petrovčania môžu pochváliť ešte niečím a to gymnáziom Jána Kollára, ktoré bolo založené v roku 1919 ako prvé a najväčšie gymnázium s vyučovacím jazykom slovenským mimo územia Slovenska. Prítomnosť predkov tu možno cítiť i dnes. Aj oni predsa kráčali po tejto zemi, sadili „krumple“ a pestovali kukuricu pre dobytok. Po dnešných cestách prechádzali niekedy zavčas rána aj kravy na pašu a keď sa sústredíte, ich zvončeky, ktoré nosili okolo hrdla, môžete počuť i teraz, ale musíte skoro ráno vstať, aby ste to zažili ako voľakedy. Tunajší ľudia boli vždy pracovití a vybudovali si tu i továrne na tehly a na konope. Z jám sa vyberala hlina, ktorá sa odvážala do továrne, a potom odtiaľ vychádzali kvalitné tehly na výstavbu príbytkov. S konopami to bolo inak, proces bol dlhší. Najprv, keď prešla zima a pominuli mrazy, sa konope sadilo a potom až do konca leta bolo potrebné starať sa oň, aby nezarástlo burinou. Koncom leta sa žalo, viazalo do snopov, a tak sa na hľbkach sušilo. Po sušení nasledovalo mlátenie, aby sa z neho všetky nepotrebné časti odstránili a zostali iba vlákna. Jestvovali aj „močilá“, tam sa konope potom nosilo a stálo v nich 4 – 5 dní. Keď sa konope poriadne „vymočilo“, znova sa sušilo, česalo a nakoniec ženičky, ktoré mali zlaté ruky, z jeho vlákien dokázali na priadkach vytvoriť takmer všetko. Priadlo sa „šakovo“, od košieľ a blúzok až po široko-ďaleko známe motúzy. Hoci toto všetko zmenili nové moderné továrne, jedna vec predsa len zostala rovnaká: petrovská klobása sa nezmenila ani po toľkých rokoch, je to špecialita tohto kraja a ak niekedy prídete, nezmeškajte príležitosť ochutnať ju.

Vďaka odvážnym ľuďom z Málinca, ktorí sa tu usadili, môžeme byť my takými, akými sme; zachováваме všetky tradície, s radosťou pestujeme našu slovenčinu, chránime ju a pyšne sa predstavujeme ako dolnozemskí Slováci. Na ich počesť a pamiatku sa s hrdosťou zapájame do rôznych manifestácií súvisiacich s našimi slovenskými tradíciami, počas ktorých sme všetci veselí, pyšní a uvoľnení.

Lea Ušiaková, 7. ročník, ZŠ Jána Čajaka, Báčsky Petrovec, Srbsko

LISTINA VÍŤAZOV

1. KATEGÓRIA

Hlavná cena

Timea Sabová, ZŠ, Dukelská ulica, Giraltovce

Cena poroty

Juliana Lacká, ZŠ, Bernolákova ulica, Vranov nad Topľou

Osobitná cena poroty

Terézia Cesneková, ZUŠ, Štúrova ulica, Kysucké Nové Mesto

Čestné uznanie

Boris Balogh, ZŠ, Nábřežná ulica, Nové Zámky

Dominika Galliková, ZŠ, Bernolákova ulica, Vranov nad Topľou

Šimon Hudák, ZŠ, Kojatice, Svinia

Emma Kasášová, ZŠ Gábora Bethlena, Nové Zámky

Kristián Kazík, ZŠ, Maňa

Daniela Liptáková, ZŠ Jána Amosa Komenského, Nová cesta, Tvrdošovce

Simona Mazúchová, ZŠ s MŠ, Ulica Kpt. Nálepku, Bánov

Tomáš Poperník, ZŠ, Bernolákova ulica, Vranov nad Topľou

Nikoleta Svetková, ZŠ, Nábřežná ulica, Nové Zámky

Anežka Ščurková, ZUŠ Jána Melkoviča, Okružná ulica, Stará Ľubovňa

Cena časopisu Slniečko

Ema Štítová, ZŠ s MŠ, Krušetnica

Dorota Zelenáková, ZŠ, Ulica SNP, Šurany

2. KATEGÓRIA

Cena primátora mesta Nové Zámky

Michaela Šuláková, ZŠ Gábora Bethlena, Nové Zámky

Hlavná cena

Kristína Hoďová, ZŠ, Severná ulica, Moldava nad Bodvou

Veronika Tirpáková, ZŠ, Bernolákova ulica, Vranov nad Topľou

Cena poroty

Nela Chovancová, ZUŠ Jána Melkoviča, Okružná ulica, Stará Ľubovňa
Miroslav Lamžo, ZŠ s MŠ, Višňové

Osobitná cena poroty

Tomáš Talárovič, ZŠ sv. košických mučeníkov, Čordákova ulica, Košice

Čestné uznanie

Adam Baka, ZŠ Gábora Bethlena, Nové Zámky
Sára Bariová, ZŠ sv. košických mučeníkov, Čordákova ulica, Košice
Ľuba Borkovičová, Gymnázium Vojtecha Miháliky, Kostolná ulica, Sereď
Soňa Čandíková, ZUŠ Jána Melkoviča, Okružná ulica, Stará Ľubovňa
Viktor Dankanin, ZŠ, Mierová ulica, Strážske
Barbora Dienešová, ZŠ, Makov
András Farkas, ZŠ Jána Amosa Komenského, Nová cesta, Tvrdošovce
Nina Heltová, ZUŠ, Štúrova ulica, Kysucké Nové Mesto
Peter Hrubý, ZŠ, Komenského ulica, Michalovce
Kvetoslava Chudobová, ZŠ s MŠ Jána Vojtaššáka, Zákamenné
Martin Jelínek, ZŠ, Pri Podľužianke, Levice
Bianka Ľubová, ZŠ s MŠ, Krušetnica
Tam Anh Nguyen, ZŠ, Komenského ulica, Michalovce
Lucia Papučová, ZŠ Štefana Závodníka, Pružina
Alica Rigóová, ZŠ, Ulica SNP, Šurany
Hana Sendreiová, ZŠ, Bernolákova ulica, Šurany
Lillian Takácsová, ZŠ, Severná ulica, Moldava nad Bodvou
Natália Točeková, ZUŠ Jána Melkoviča, Okružná ulica, Stará Ľubovňa
Milan Vojtaššák, ZŠ Jána Vojtaššáka, Zákamenné
Paulína Žatková, ZŠ, Gorazdova ulica, Bánovce nad Bebravou

3. KATEGÓRIA

Hlavná cena

Katarína Melcherová, ZUŠ Jána Melkoviča, Okružná ulica, Stará Ľubovňa

Cena poroty

Lucia Ninisová, Gymnázium Nové Zámky, Ulica M. R. Štefánika, Nové Zámky

Osobitná cena poroty

Denisa Fujašová, ZUŠ, Štúrova ulica, Kysucké Nové Mesto

Cena odboru prierezových politík Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

Juraj Mlynár, SOŠ elektrotechnická, Hlavná ulica, Poprad-Matejovce

Čestné uznanie

Lea Galatová, SPŠ techniky a dizajnu, Mnoheľova ulica, Poprad

Michal Gondek, SOŠ elektrotechnická, Hlavná ulica, Poprad-Matejovce

Karolína Havelková, SOŠ, Pruské

Marek Jaroš, ZUŠ Jána Melkoviča, Okružná ulica, Stará Ľubovňa

Matej Kočík, Gymnázium sv. košických mučeníkov, Čordákova ulica, Košice

Dávid Kráľ, Gymnázium sv. košických mučeníkov, Čordákova ulica, Košice

Barbora Langová, ZUŠ Jána Melkoviča, Okružná ulica, Stará Ľubovňa

Lucia Líšková, Gymnázium sv. košických mučeníkov, Čordákova ulica, Košice

Viktória Novotňáková, SOŠ obchodu a služieb, Školská ulica, Michalovce

Adam Sarik, Gymnázium Cyrila Daxnera, Vranov nad Topľou

4. KATEGÓRIA – ZAHRANIČNÍ ÚČASTNÍCI

Osobitná cena predsedu Matice slovenskej

Irena Orosová, ZŠ Jána Čajaka, Báčsky Petrovec, Srbsko

Hlavná cena

Igor Sklabinsky, ZŠ 15. októbra, Pivnica, Srbsko

Sára Vicianová, ZŠ Jána Čajaka, Báčsky Petrovec, Srbsko

Cena poroty

Viliam Spevák, ZŠ Jána Čajaka, Báčsky Petrovec, Srbsko

Osobitná cena poroty

Tatiana Hulaková, ZŠ Josipa Kozarca, Josipovec, Srbsko

Čestné uznanie

Una Blagojević, Stredná zdravotnícka škola 7. apríla, Nový Sad, Srbsko

Emília Brovdi, IV. všeobecno vzdelávacia škola s prehĺbeným vyučovaním slovenského jazyka v Užhorode, Užhorod, Ukrajina

Zorka Farkas, Slovenské gymnázium, ZŠ, MŠ a kolégium, Békešská Čaba, Maďarsko

Bernadett Gulyás, Slovenské gymnázium, ZŠ, MŠ a kolégium, Békešská Čaba, Maďarsko

Jan Hvizdak, ZŠ kráľa Tomislava, Našice, Chorvátsko

Katarína Kormošová, Slovenská národnostná škola Mlynky, Maďarsko

Martina-Tina Martinková, ZŠ Jána Čajaka, Báčsky Petrovec, Srbsko

Anabela Myjavcová, ZŠ Jána Čajaka, Báčsky Petrovec, Srbsko

Emília Tárnociová, ZŠ Jána Čajaka, Báčsky Petrovec, Srbsko

Lea Ušiaková, ZŠ Jána Čajaka, Báčsky Petrovec, Srbsko

OCENENÉ ŠKOLY

ZŠ, Bernolákova ulica, Vranov nad Topľou (1. kategória)

ZŠ, Komenského ulica, Michalovce (2. kategória)

ZŠ s MŠ, Višňové (2. kategória)

ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa (3. kategória)

Stredná zdravotnícka škola 7. apríla, Nový Sad, Srbsko (4. kategória)

OCENENÍ PEDAGÓGOVIA

PaedDr. Anna Galiková, ZŠ, Dukelská ulica, Giraltovce (1. kategória)

PaedDr. Eva Kollárová, ZUŠ Jána Melkoviča, Okružná ulica, Stará Ľubovňa (2. kategória)

Mgr. Adriana Šterdasová, ZŠ Štefana Závodníka, Pružina (2. kategória)

PaedDr. Helena Čizmarová, Gymnázium sv. košických mučeníkov, Košice (3. kategória)

Anka Salčáková, ZŠ 15. októbra, Pivnica, Srbsko (4. kategória)

LISTOVANIE

**V dnešnej dobe je to iné,
učíme sa veľmi divne.
Prišiel vírus z veľkej dialky,
zavrel naše školské bránky.**

Katarína Rajnohová, štvrtáčka, Handlová

Slovenčina – krásny jazyk, to sa predsa vie,
ako druhý najťažší po eskimáčtine je.

Katarína Kyselicová, štvrtáčka, Pata

**Ja milujem mäkké „L“, znie mi, aj kde nie je.
V diktátoch ho píšem všade, vždy sa mňa smeje.**

Ján Kopáč, štvrták, Bánov

Všade hory zelené, všetko pekné, vznešené.
Ale jazyk, škoda slov, všade plno vokáňov!
Vokáň, bodka, otáznik, v Tatrách sa skrýl trpaslík.
Trpaslík dal zrazu priamu reč: „Slovensko je turistický terč!“

Peter Štec, štvrták, Sedliská

**Zvyky a tradície rôzne máme,
s láskou a úctou ich dodržiavame.
Krásne kroje vyšívali naše staré mamy,
teraz nám ich závidia aj veľké dámy.**

Soňa Stoklasová, tretiačka, Bánov

Slovensko je krásna zem,
v ktorej sa mi páči,
na streche nám pred oknom
štebotajú vtáči.

V horách bača ovce pasie,
smrekom rastú šušky,
za bryndzou sa celý trasiem.
Sem s ňou, na halušky!

Ctirad Hergott, štvrták, Svätý Jur

Prababku chceme všetci chrániť, lebo je poklad našej rodiny.

Adela Straková, prváčka, Fričovce

Niet krajšej reči,
ako je slovenčina.
Niet krajšej zemi,
ako moja domovina.

Juliana Kusyová, ôsmačka, Strážske

Chcem učiť deti slovenčinu od základov, so všetkými jej krásami a s nadšením, s akým som sa ju učila ja.

Sofia Kúdelková, deviatačka, Válská

... Slovensko oplýva kultúrou, ktorá sa inde vo svete nevidí. Ľudové spevy, tance či kroje vynikajú svojou originalnosťou. Čo kroj, to iný kraj. V každom sa skrýva nejaké čaro minulosti, rôzne spomienky na špecifické tradície v danom regióne.

Patrik Popik, siedmak, Michalovce

Šťastie má národ, ktorý je bohatý na vzdelaných, tvorivých ľudí. Ľudí, ktorí boli a sú majstri svojho „remesla“, napríklad aj básnického slova. Slovenský národ k takým dozaista patrí.

Sára Migaľová, deviatačka, Vranov nad Topľou

V Hlbokom požehnali jazyk nový,
pohroma nastala pri Hodžovi a Hattalovi.
Vniesli doň problém s ypsilonom,
pre mnohých stále ťažkým lomom.

Matej Bača, ôsmak, Kapušany

A naša krajina, tá je ako z rozprávky. Hory, lesy, lúky, rieky, kopce a hlavne naše nádherné Tatry, ktoré sú každoročne navštevované turistami. Turistiku naozaj milujem. Už od mala ma mamka nosila v batohu na chrbte a ukazovala mi úchvatnú prírodu našich krásnych hôr.

Terezia Tkáčiková, deviatačka, Višňové

Chcem len poslať tichý odkaz: Milujem to, čo pre nás vybojovali naši predkovia, urobme Slovensko zasa pyšnou krajinou, v ktorej sa všetci budeme cítiť rovnako bezpečne a šťastne!

Bibiana Marinová, deviatačka, Vranov nad Topľou

**Patrónka nášho Slovenska,
pros za nás u nášho Otecka.
Krajinu nech hlad a bieda obchádza,
slnko po každej búrke nech vychádza.
Aby ľudia láskou prekvitali,
v ťažkých chvíľach navzájom si pomáhali.**

David Halčičák, ôsmak, Košice

Slovenčina má v sebe isté kúzlo,
čo do našich srdc len tak vklzlo.

Laura Surdeníková, deviatačka, Svidník

**Bolo to krásne, keď som mohla prostredníctvom hlások spoznávať
svet okolo seba. Na každú vec, jav, pocit existovalo slovo. Bolo to
veľké dobrodružstvo. Už vtedy som si zamilovala slovenčinu.**

Sofia Anna Očenášová, ôsmačka, Banská Bystrica

Liptov mám veľmi rád, pretože sem s rodičmi chodím odmalička. Naučil
som sa tu lyžovať a tiež som sa naučil mať rád slovenské jedlá. Tu som
prvýkrát ochutnal bryndzové halušky a odvtedy sa ich neviem dojesť.

Adrián Weibel, siedmak, Tvrdošovce

**Čarovné sú všetky plesá,
srdce od nich nepohne sa.
Z Popradu je už len krok.
Počuješ?
Hučí vodopád Skok.**

Alex Žúžel, ôsmak, Hnúšťa

Za siedmimi horami a za siedmimi dolinami, trochu vyššie nad Dunajom
a trochu nižšie od Tatier, bývalo dievčatko s krásnymi plavými vláskami a ešte
krajším menom. Volala sa Slovenčina.

Martina Kaščáková, ôsmačka, Vranov nad Topľou

**Na návštevu starých rodičov som sa stále veľmi tešila. Moja babka sa
narodila v Koši. To je dedina, ktorá sa nachádza blízko pri Prievidzi.
No ju to ľuďom vravieť zakaždým nebaví. Väčšina si najprv pomyslí na
kôš na odpad či bielizník a potom vznikajú trápne, často opakované
vtipy. Tých sa už babka napočúvala dosť.**

Nina Vašková, deviatačka, Prešov

Môj bezpečný prístav na rozbúrenom mori sveta. Slovensko som ja, Slovensko sme my, Slovensko je v nás a my sme v ňom.

Tamara Gurišová, deviatačka, Rosina

**Skalicou prechádzam,
vždy cítim tú vôňu,
keď trdlo pečie sa,
to je blízko srdcu môjmu.**

Henrieta Zimková, siedmačka, Radošovce

Jedinečnosť – toto slovo vystihuje našu rodnú vlasť a materinský jazyk. Slovensko je krajina, v ktorej máme krásnu prírodu, históriu a kultúru.

Eva Paumerová, deviatačka, Veľký Krtíš

**Slovenčina
krásna, múdra,
naučí, poteší, prebudí,
slová sú kvetiny lásky jazyka.**

Ivana Palacková, ôsmačka, Nové Zámky

Materinským jazykom, mäkkým ako srdce mamy, brala som slad z lásky s chuťou z neba mamy. V ľubozvučných slovách, v piesni uspávanky, zaľúbila som sa, ja, do jazyka mamky.

Petronela Smažáková, štvrtáčka na strednej škole, Piešťany

Žijem na Slovensku už osemnásť rokov. A stále neviem o ňom všetko. A ani tú pravú slovenčinu vlastne ešte nepoznám, ako by som toľkokrát chcel. Ale je prekrásna.

Martin Jakubčák, tretiak na strednej škole, Poprad-Matejovce

Keby však poznali našu reč, keby si mohli prečítať naše básne, balady a povesti, zaspievať naše ľudové piesne... To by sa teda čudovali. Aj keď je pravda, že aj keby našu reč poznali, s mojím dedkom by si asi veľmi nepokecali. Nie žeby bol dedko nemý, ale keby spustil našim zemplínskym nárečím... aj taký Bratislavčan by mal problém porozumieť. Lenže ja sa s dedkom rozprávam veľmi rád a vždy som vďačný za to, „kec sebe môžeme pohutorec po

vihodňarski“. Nielen kvôli hrejivému pocitu, že som doma, medzi svojimi, ale aj kvôli zábavným historikám z mladosti, ktorých má neúrekom.

Sebastián Straka, štvrták na gymnáziu, Vranov nad Topľou

Nikto by nemal zabúdať na svoju vlasť, v ktorej sa narodil. To sú ľudia, ktorí nám rozumejú. Ktorí nás pochopia. Poradia. Vieme byť súdržní, vieme sa spojiť a ruka v ruke bojovať ZA niečo, alebo PROTI niečomu. A presne to pre mňa znamená Slovensko – domov, priateľov, pomoc.

Hanka Kocáková, tretiačka na gymnáziu, Vranov nad Topľou

Štefan Náhalka, syn v slovenskej zemi,
životom vždy hlásal – naša vlasť je v nebi.
Prelát a Tepličanmi navždy ctený,
patriot, v cudzej krajine opustený.

...

Umiera sám, vlasťou opustený,
s Pánom a bratmi uzmierený.
V modlitbe k nebu spínal dlane:
„Dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane!“

Daniel Ďurica, druhák na strednej škole, Poprad

Naši otcovia, starí otcovia a otcovia ich otcov tu žili už pred mnohými rokmi a určite si uvedomovali, v akej krásnej krajine žijú. Mnoho nepriateľov sa snažilo vziať si to, čo patrilo našim predkom. Aj keď sa im to podarilo, netrvalo dlho a naši otcovia si to vzali späť. Prelievali krv, aby ubránili svoju zem. Zem slovenskú. Potili krv, aby som ja, ich potomok, mohol tiež vidieť krásu, ktorú nám zanechali.

Daniel Kóňa, štvrták na gymnáziu, Vranov nad Topľou

Moje najkrajšie miesto na svete...?
Už viem, že to nie je miesto, ale pocit,
keď pozriem na líuku a vidím,
moje rodisko v každom kvete.

Natália Špirková, štvrtáčka na strednej škole, Pruské

Tak ako my, ľudia, čosi schovávame vnútri pre svojich blízkych, tak schováva aj každá krajina čosi pre svojich občanov. Pre mňa je najdôležitejšie to, čo máme vnútri, hlavne srdce a charakter. Ja som sa do jedného takého srdca narodil. Do srdca Európy, Slovenska.

To srdce Európy je mojím domovom a navždy bude. Je to srdce, na ktoré budem mať mnoho najkrajších spomienok. Jedno z najkrajších srdc, ktoré poznám.

Lubomír Garan, štvrták na strednej škole, Poprad-Matejovce

V náručí matky Európy
maličké srdce bije,
na tomto sladkom miestečku
Slovákovi dobre sa žije.

...

Nuž vedz – moja kolíska,
slovenská zem drahá –
aj keď prejdem celý svet,
ty budeš tá pravá.

Natália Baníková, štvrtáčka na gymnáziu, Vranov nad Topľou

Tak často ho používame, že si ani neuvedomujeme, aké máme šťastie hovoriť každý deň takým krásnym jazykom. Všetky tie mäččene a dlžne robia slovenčinu len a len krajšou a bez nich by tak dobre neznela. Je to ale naozaj náročný jazyk. Som rodený Slovák a nemusím sa učiť skloňovanie, ktoré používame každodenne a ani nevímame, že pre niekoho, kto sa chce slovenčinu naučiť, je skloňovanie mimoriadne náročné. My však už automaticky vieme, čo a ako vyskloňovať.

Adrián Gallik, prvák na strednej škole, Poprad-Matejovce

V to ráno sa rozhodol, že si začne viac vážiť všetko okolo seba. ... Rozhodol sa tak, lebo si uvedomil, že nikdy nevie, kedy o toto všetko môže znova prísť. A vtedy by to už mohlo byť naozaj. Rozhodol sa tak, lebo vedel, že Slovensko ho bude sprevádzať všade, kam pôjde. Ale on nechcel nikam odchádzať. Chcel zostať tu, práve tu a nikam sa nepohnúť. Podišiel k oknu, roztvoril svoju náruč dokorán, akoby chcel milovanú krajinu objas celou svojou silou a už ju nikdy nepustiť.

Laura Bencúrová, druháčka na súkromnej strednej škole, Námestovo

**Už viem, že moja reč materinská,
moja slovenčina,
je nádherný, mámvivý kvet,
ktorým mi mamka osladila
môj krásny detský svet.**

**Už viem, že chcem
aj iné reči poznať.
Iba jednu však
dokážem tak milovať.**

Lucia Kámaňová, tretiačka, Pivnica, Srbsko

Viete si predstaviť, že na Balkánskom polostrove jestvuje štát Srbsko, v ktorom sú plné dediny Slovákov? Žijem v jednej takej, volá sa Kysáč, a poznám ešte mnoho slovenských dedín. Porozprávam Vám o tom, ako je byť Slovenkou v Srbsku.

Áno, naša slovenčina nie je ako Vaša a nie je správna, je nárečová. Naše nárečie pripomína stredoslovenské nárečie a mám ho rada.

Valentina Križan, prváčka na strednej škole, Nový Sad, Srbsko

Každopádne, páčilo sa mi a aj dnes sa mi páči, keď moje babky so svojimi priateľkami „vyprávajú“ po slovensky. Je pekné počuť tento jazyk, aj vo svojej nedokonalej verzii, lebo vzťah k nej sme si mladí vybudovali už v materskej škole, kde sme sa učili slovenské básničky, počúvali slovenské rozprávky. Aj teraz sa v škole učíme slovenský jazyk, šesť hodín týždenne. Za dôležité pokladám učenie sa jazyka preto, lebo žijeme neďaleko od Slovenska, tak 30 kilometrov.

Evelin Jančová, ôsmačka, Mlynky, Maďarsko

Mali ste ma počuť, keď som zo seba dostal prvé slovenské slová, ba vety. Až sám som sa prekvapil, aká ťažká je slovná zásoba tohto jazyka a tá výslovnosť. Jaj. Všetko mi pripadalo zrazu mäkké. Toto bolo najťažšie: zvyknúť si na hádam najväčší rozdiel medzi chorvátčinou a slovenčinou, lebo prvé pociťujem za hrubšiu a hlasnejšiu reč, kým tá druhá je oveľa jemnejšia a pokojnejšia. Za tie mesiace som sa však veľa naučil, preto že ma vyučuje dobrý učiteľ.

Věncel Barešić, ôsmak, Mlynky, Maďarsko

**Mimo Slovenska žijem,
ale poznám ho a milujem.**

**Som hrdý a nie málo,
že dve vlasti mať sa mi dalo.**

**Ako rastie môj svet, ako rastiem ja,
tak rastie moja slovenčina.**

**Babka a dedko majú radosť,
že snažím sa slovenčinu chrániť.**

**Aj oni si ju so srdiečkom,
hovorili pod oblôčkom.**

Lukáš Červený, štvrták, Pivnica, Srbsko

Som Slovenka, aj keď som sa narodila na Ukrajine! Milujem Slovensko! Krásne Tatry, Karpaty... Tatry sú pre mňa najčarovnejšie v zime, keď sneží. Na stromy. Na lyžiarske svahy... Každý rok sme v zime s rodičmi chodievali na Slovensko. Mám veľa krásnych spomienok. ... Slovensko je úžasná krajina plná svetla a zázrakov. Ľudí, z ktorých vyžaruje zvláštne svetlo, ktorí svojim životom, tradíciami a zvykmi to svetlo udržiavajú. Mám ich rada.

Angelika Bliášin, deviatačka, Užhorod, Ukrajina

Babka mi tiež po večeroch čítala rozprávky od Pavla Dobšinského. Je to veľmi známy slovenský rozprávkár. Vždy sa mi najviac páčila rozprávka Soľ nad zlato. Predstavovala som si, že som tá najmladšia kráľova dcéra a vždy som nosila dedkovi soľ, aby vedel, ako ho mám veľmi rada. Dedko sa vždy usmial a dal mi pusku na čelo.

Viktória Chrenková, ôsmačka, Nové mesto pod Šiatrom, Maďarsko

Slová krásne, slová vzácne,
slová moje, tvoje, naše.

Slovenčina – moja sila,
moje krídla, moja víla.

Leonóra Činčuráková, tretiačka, Pivnica, Srbsko

Naučila som sa uctievať slovo, vyjadriť emócie a nadviazať tak vzťah s obecnstvom. Veď koľko je krásy v slove a v reči. Odhaľuje to široké spektrum rôznych zaujímavostí. Prostredníctvom básní tlmočím svoje zážitky a skúsenosti a snažím sa ich dušou preniesť na okolitý svet. A tak, kým dozrie báseň, dozriem aj ja ako recitátorka...

Tatiana Filipovičová, ôsmačka, Báčsky Petrovec, Srbsko

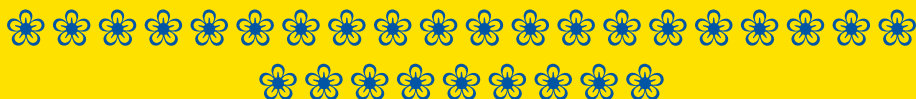
Práve ste dolistovali zborník literárnych prác žiakov a študentov základných a stredných škôl zo Slovenska a zo zahraničia, ktoré získali ocenenia v 29. ročníku celoslovenskej súťaže s medzinárodnou účasťou *Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko*.

Súťaž ***Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko*** pokračuje ďalším, jubilejným v poradí už 30. ročníkom, ktorý organizátori vyhlásili v októbri 2021.

Podrobnejšie informácie o jeho zameraní, ako aj o možnostiach zapojenia sa do súťaže môžete získať v Štátnom pedagogickom ústave (spu@statpedu.sk, telefón 02/49 27 61 22) alebo na webovom sídle Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (<http://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/statny-jazyk/sutaz-preco-mam-rad-slovencinu-c5.html>).

Vyhlasovatelia 29. ročníka

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
Matica slovenská
Jazykovedný ústav Ľ. Štúra Slovenskej akadémie vied
Spolok slovenských spisovateľov
Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá
Štátny pedagogický ústav
Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí
Vydavateľstvo Matice slovenskej

ISBN 978-80-972297-7-1